LEXICON CHYMICUM.

CUM
OBSCURIORUM
VERBORUM,
Et
RERUM *HERMETICARUM*,
Tum
PHRASIUM *PARACELSICORUM*,
In Scriptis ejus:
Et aliorum *Chymicorum*, passim occurrentium, planam explicationem continens.

Per
GULIELMUM JOHNSONUM
CHYMICUM,

LONDINI,
Excudebat *G. D.* Impensis *Gulielmi Nealand*, apud quem prostant venales sub Signo *Coronæ*, in vico vulgò vocato
Duck-lane/
CIϽ IϽC LX.

Clarence Hall.

DOCTISSIMO VIRO, FRANCISCO PRUIEAN,

Re medica, & aliis bonis Literis absoluto, Societatis Medicorum Londinensium *Præsidi, & reliquis ejusdem Societatis Collegis ornatissimis hos teneros ingenii sui flosculos,*

Gulielmus Iohnsonus,
in Chymica artifex,
Dicat dedicátque.

CUm ob singularem vestram erga me benevolentiam (viri doctissimi) saluti communi, publicæq; utilitati sedulò stu-

 den-

dentes, officinam *Chymicam*, ſeorſum in horto Collegii veſtri erigendam curaviſſetis, & me (licèt indignum) Artificem veſtrum accerſiviſſetis, & hujus operis peritiſſimos Collegarum veſtrorum Iſoſtates inſtituiſſetis, (ut veſtris utar verbis) ut medicamenta quanto efficaciora, tanto cautius; quanto difficiliora, tanto diligentius; quanto pretioſiora, tanto ſincerius componerentur: non potui non ſtudere, quin totis viribus meis, non ſolùm gratitudinis erga vos meæ teſtimonium exhiberem, ſed etiam

vobis

vobis, & publico, rationem aliquam (licet exilem confiteor) villicationis meæ redderem: ad cujus opus præstandum, (mei exilitatis ingenii conscius) in subsidium meum vocavi viros in re medica, & *Chymica* peritissimos, *Basilium Valentinum* Paracelsi Præceptorem, *Theophrastum* Paracelsum, *Martinum Rulandum*, *Johannem Rhenanum*, (cujus definitionibus *Chymicis* etiam usus fuit ipse *Rulandus*) *Gerardum Dornæum*, *Michaëlem Toxiten*, *Johannem Baptistam Vanhelmont*, & alios ejusdem ordinis & doctrinæ viros, ex cujus

 plenis

plenis meſſibus, ſecundùm meum tenue judicium, exiguum hoc ſpicilegium feci: Inſerui ſolummodo neceſſaria; ſuperflua, confuſa, & malè congeſta, conſulto omiſi, ne quæ in faſciculum intenderem, in farraginem producerem, & has meas exiguas vobis oblationes, tanquam Patronis digniſſimis, dicat, conſecratque.

Auguſti 12. *Anno ſalutis humanæ,* 1651.

Veſtrûm ſtudioſiſſimus,

Gulielmus Johnſon.

Aperui

Aperui Spagyrus secreta latentia terræ,
Abdita rimatus viscera ut arte queam:
Primitias vestro consigno gratus amori
Et vobis dico (sit mica grata precor.)
Accipite in gremios hæc gratæ pignora mentis,
Ut mea pro vobis sint meliora velim:
Sint licet exiguæ, sunt primæ *messis aristæ,*
Det Deus inceptis vela secunda *meis.*

G. J.

Præfatio ad Lectorem.

NOn possum, non admirari, quòd adversarii Paracelsi, cùm nihil calumniarum justè habeant, quod illi obtrudunt, illum obscurè scribere, & verbis excogitatis sua de studio arcana contegere solummodo accusant, uti adversarii de Iohanne Baptista Vanhelmont, illum continuè agitando & irritando, sua, multo sudore & sumptu, acquisita arcana depromere, in lucem proferre, & invidis inhiantibus etiam sine gratitudine volens nolens palàm patefacere stimulant. Sed ea jacula quæ in hunc eminentem torserunt virum, in seipsos merito retorqueantur. Nec possum non incusare Wierum Medicum intuentem Paracelsum, ægros suos pene usque ad miracula curasse, quos ipse nec potuit, nec voluit, turpiter ab Oporino Theophrasti Paracelsi amanuensi emendicasse Epistolam, quam postea in lucem produxit, ut consulto & de industria, verba istius Epistolæ invidiosè torquendo, & finistre interpretando incom-

comparabilis illius viri honorem conspurcaret, quanquam plura sunt in ea Epistola, quæ ad laudem Theophrasti, quàm quæ ad vituperium pertinent, & quæ ibi vituperat, longè aliter intelligenda sunt, quàm vel Oporinus, vel alii interpretati sunt; quæ Oporinus ipse, ambulans in prato ad Rhenum cum Michaële Toxite Medico, cùm Basilea Argentoratum unâ navigarent, cum pœnitentia agnovit, uti ipse Toxites testatur; quem etiam prodigiosæ memoriæ Fullerus noster sui oblitus, eodem tramite investigavit, & sine indagine traduxit, qui si cum scriptoribus de Paracelso, vel cum ejus libris consuluisset, accessus mutuos inter Erasmum Roterodamum, sui (si non fallor) imparem, & multos alios ejusdem temporis non vulgares medicos, & Paracelsum, levi intuitu circumspexisset. Sed Epitaphium Paracelsi, in muro prope S. Sebastianum, in nosocomio spectemus, ab Antistite Salisburgense erectum. Habet hæc verba, Conditur hic Philippus Aureolus Paracelsus, Insignis medicinæ Doctor, qui dira illa vulnera, Lepram, Podagram, Hydropisin, aliáque insanabilia, corporis contagia, mirifica arte sustulit, & bona sua in pauperes eroganda, collocandáque honoravit. Anno Dom. 1541. die Septembris 24. vitam cum morte mutavit. Sed hæc de Paracelso hoc tempore sufficiant. Si obscurior est Paracelsus, & ejus scripta magis intricata sunt, quàm exili valeant assequi ingenio, ut fateri cogantur, illorum in-

scitiæ

ſcitiæ tribuendum eſt, alioqui ea non dicerent obſcura, & non intelligibilia. Et reprehenſio de rebus non intellectis cæcitas & ſtoliditas dici poßit. Nec eſt Doctrina Paracelſi repudianda, quia Græcorum & infidelium Scholis non arridet. Non enim magis aſſentiendum eſt Græcorum figmentis, quàm certo Dei Verbo, cui ſoli Chriſtiani inniti debent: Sed potius lucem naturæ, Verbo Dei ſuffultam, quàm Græcorum tenebras ſequamur. Illius gloriam ſectantur, ſed rectæ non quæritant via.

Quicquid præclarum eſt vendit Deus omne labore.

Si Paracelſum vincere contendent ejus adverſarii, non hominum præſertim infidelium authoritatibus id faciant, ſed Scripturarum Dei, quibus vera Philoſophia innititur. Nec Paracelſo aſſentimur, uti viro doctiſsimo: Amicus Plato, amicus Socrates, ſed magis amica Veritas. Nec temere legendus eſt Paracelſus, nam uti nemini aditus patefecit adito templi niſi Sacerdotibus, ſic Paracelſi abditis, niſi doctis & probis viris nemini datur admiſsio. Qui hæc paucula abſtruſa collecta, ſeriè & ſedulò legat, & animadvertat, aditum ad Apollinis Templum ei præbeant. Hermeticorum involucra ſunt, quibus involuta & implicata eſt rei veritas ſignata, ut falernum in uva, & aurum in ſcoria. Mea propria non eſſe fateor, modò per me in faſciculum reducta,

&

& digesta, ut ad perficiendum inceptum meum, (via aliquantulum à me patefacta) alii magis habiles & idonei stimulentur. Oportet discentem dolenti credere; habetis Doctores ipsos instruentes, me solummodo ad limen præbentem viam. Faxit Deus, quod pro vestro commodo suscepi, mihi non vertatur in vitium, sed in gratiam in cujus spe

Vestrûm studiosus acquiesco.

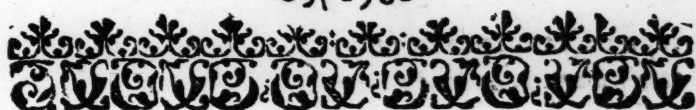
G. J.

In Librum.

Tecta ſub obſcuris arcana la tentia verbis,
  Ex quibus infirmis fert *Paracelſus* opem:
Hic facili monſtrata via, reſerantur operta,
  Invenies oculis vela remota tuis.
Et quæ dura modò, nunc prompta, & lucida cernes,
  Quo melius ſtudiis mens foret apta tuis.
Hunc lege faſciculum, brevis eſt, tamen ardua mon-
    ſtrat,
  Inſtar multorum ſit liber iſte tibi.

N. H.

LEXI-

LEXICON CHYMICUM.

A.

Lces, ab ἄλκη, fortitudine, magna Beſtia : animal eſt gregarium, biſulcum, ad Cervi figuram accedens quo tamen majus eſt, natura timidum, morbo commitiali obnoxium. Referunt non quodlibet hujus ſpeciei animal malo Epilcptico corripi, & fœminæ ungulam hac facultate nequaquam pollere, ſed Maris ſolum; nec pulli, ſed adulti, idque eo tempore quo in Venerem ferri incipit (inter feſtum aſſumptionis Mariæ & nativitatis ejuſdem.) Plus etiam unguibus poſterioribus, quàm anterioribus tribuunt, & horum, quidam pedi (quod vulgatius) dextro, alii ſiniſtro. Sunt qui velint has ungulas, ab animali adhuc vivente, dicto tempore præſcindendas eſſe. *Andre*, Baee. lib. de Alce.

Ungula & Nervis utuntur Medici in doſi à ſcrupl. ſs. ad ſcrupl. j. cum vehiculo ſpecifico.

Ungula ſpecifica virtute celebratur adverſus Epilepſiam.

lepſiam, tum præcavendo, tum curando, idque uſu tam interno, quàm externo.

Internè propinantur ſcobs,&præparata ſubjuncta ſpecifica.

Externè includitur particula annulo, & geſtatur digito (vulgariter) maritali, qui minimo proximus eſt,ita ut palmam reſpiciat: vel geſtato,eidem digito in annulo de induſtria tornato. Inditur itidem pugno, & applicatur pulſui, immittitur etiam in aurem, (ſiniſtram) & ſuſpenditur de collo ut cutim attingat.

Refertur odore dignoſci, quem gratum ſuffitu exhibet.

Acte, Ebulus,ſeu Sambucus humilis. Planta frequens & bene nota.

Hujus plantæ granorum, *Tragæam*, ſecundùm præſcriptionem ejus confectam, *Quercetanus* ad ſiſtendos omnis generis fluxus, præ multis aliis medicamentis, non immerito valde decantat.

Abeſamum, Lutum rotæ.

Abeſum, Calx viva.

Abicum, Coopertorium.

Ablutio, Eſt exaltatio crebris infuſionibus, res immundas abluens,& ad puritatem reducens.Eſtque Imbibitio & Cohobatio.

Ablatio, Eſt abſtractio per partem ſuperiorem. Perficitur variis modis in ſiccis quæ lenius adhærent, deterſio fieri poteſt per Leporinum pedem, & ſimilia: Quædam penna,cultello,ſpathis, *&c.* auferimus: quædam detergemus aſtricto panno, vel ſcopis ſetaceis, ferreis, ligneis.

Abric, Kibrit, Chybur, Eſt Sulphur.

Abeſſi,

Abeſſi, Idem quod Rebis. Nempe ultima cibo-rum materia.

Achabi, Eſt aqua aluminis.

Acalai, Eſt Sal.

Acartum, Eſt Minium.

Acaid, Eſt acetum, vel acetoſum.

Achamech, Eſt ſuperfluitas argenti.

Acacia ferrea, Eſt Cochlear ferreum.

Acazdir, *Alkani*, *Alomba*, Eſt Stannum.

Accatum, Eſt Aurichalcum.

Achates, Primum reperta in *Sicilia*, juxta flumen ejuſdem nominis, deinde in aliis locis. Proſunt contra Araneorum ictus: Et aquilæ eas imponunt nidis, ut defendant pullos contra venenata: & ſedant ſitim, & confortant viſum.

In *Achate* apparent variæ impreſſiones: Ne mora, Flumina, Jumenta, veſtigia Lupi vel Leonis, ita expreſsè à natura inſculpta, ac ſi Gemmarius data opera feciſſet, *Plin.*

Adamas, Naſcitur & extra aurum, & in auro nobiliſſimo.

1. Extra aurum duplex Indica cognatus colore Criſtallo tranſlucido, & laterum ſexangulo, tenore turbinatus in mucronem, aut duabus contrariis partibus junctis magnitudine nuclëi avellanæ.

2. *Arabicus*, Extra aurum naſcens, eſt præcedenti minor.

In auro nobiliſſimo.

1. Milii grani magnitudine, quem vocant *Cenchron*.

2. *Macedonicus*, in *Philippico* auro par ſeminis cucumi.

3. *Cy-*

3. *Cyprius*, in *Cypro* inventus vergens ad colorem æreum, efficax in Medelis.

4. Sideritis ferrei ſplendoris, pondere reliquos antecellens, ſed his naturâ diſſimilis: hic frangitur ictibus, & ab alio *Adamante* perforari poteſt.

Hi duo poſtremi ſunt degeneres, & nominis tantùm habent authoritatem.

Optimi *Adamantes* incudibus deprehenduntur; nam reſpuunt ictum, ut ferrum utrinque diſſultet, incudéſque ipſi diſſiliant; quippe duritia eſt inenarrabilis, contemptor & victor ignis, nunquam igne caleſcens.

Rumpitur hic lapis, ſangüine callido recenti hircino, præcipuè cum hircus prius vinum bibit, vel comedit petroſelinum, & montanum ſiſeleos.

Adamantes, Expetuntur à ſculptoribus ad gemmas & reliquas materias exculpendas, & formandas, & tùm ſolo ferro debent includi.

Reliquas res metallicas non patiuntur, & à plumbo ipſi ſolvuntur.

Adamas, ligat Magnetem, & viribus privat; nam juxta ferrum poſitus, non patiatur abſtrahi, aut ſi admotus Magnes, ferrum apprehenderit, ferrum rapiat & auferat.

Adamas, Venena irrita facit, abigit lymphationes, lemures, incubos, ſuccubos: reddit animatos, fortes, propterea anachitis dicitur. Valet contra rixus & jurgia, & curat fluxas gingivas. *Serapius*.

Adamantes in *Bohemia* adeo excellentes viſuntur, ut elegantia, & ſplendore orientalibus præſtent, Aſtrologi *Adamantem* Lunæ dicarunt.

Ada-

Adarnech, Eſt auripigmentum.

Adarces, Res eſt in maritimis locis naſcens, præcipuè in *Capadocia*, ſeu *Galatia*: tanquam concreta ſalſilago, humidis & paluſtribus locis emergens, ſiccitate arundinibus, ac herbis agglutinata. Indiacum nativum velut in arundinibus Indiæ ſponte naſcitur: vel ut ſal Indum in Canna.

Adarces, Eſt ſimilis in colore flori lapidis *Aſii*, & in forma halcyonio melli, & aliquando cavo proxima, ut poſſit videri lacuſtre quaſi halcyonium, & quia ita pendet arundinibus, pericalamitum, & calmochium quondam dicebatur: hodie niſi fallor, balla marinum vocant.

Dioſcor. & *Plin.* *Adarcem* naſci ait circa arundines tenues è ſpuma aquæ dulcis ac marinæ, ubi ſe miſcent, & habere vim cauſticam.

Adarris, Eſt flos aquæ Maris.

Adec, Eſt lac acetoſum. Vocatur etiam *Adhebe*.

Ader, Eſt lac recens ſine butyro. Vocatur etiam *Adho*, vel *Adoc*.

Adehem eſt, *Alhobonec*, Eſt lamina.

Adarige, Eſt Armoniacum.

Adabiſi, vel *Adebezi*, Eſt teſtudo.

Adibat, Eſt Mercurius.

Ados, Eſt aqua, ubi ferrum extinguitur.

Adorat, Eſt pondus quatuor librarum.

Adram, Eſt ſal geminæ.

Adraragi, eſt Crocus hortulanus.

Adſamar, eſt Lotium.

Aër, eſt Aura, halitus, ſpiritus, ventus.

Acetum amineum, eſt album.

Acetum de fæcibus *aceti* diſtillatum, eſt acerrimæ igneæ naturæ, ut omnia metalla, lapides, ac ſimilia, quaſi aqua fortis conſumat. Dicitur *acetum* radicatum nonnullis, qui eſt liquor ille acerrimus *aceti*, qui abſtracto phlegmate in fundo reſtat, *Par*. lib. 7. de natura rerum pag. 456. Fit à Criſtallis fæcum aceti diſtillando per retortam cum cohobiis: vel acetum vini bonam pone in retortam, diſtilla lento igne phlegma, & refunde hoc capiti mortuo ſæpius, & digere in fimo, tandem diſtilla: & primo quod erit ſcorſim cape, quod poſterius igne fortiſſimo prolicitum prodit, eſt Acetum radicatum.

Acordina, eſt Tuthia *Inda*.

Acortinus, eſt Lupinus.

Acureb, eſt vitrum.

Acuſto, eſt nitrum.

Alaurat, eſt ſal nitrum.

Acetum, Philoſophorum eſt aqua mercurialis, quam alias lac virgineum appellant, quo metalla ſolvi perhibent, hydor ſophorum.

Acetum, radicale eſt acetum diſtillatum ex ſua radice, vel matrice, dicitur etiam aqua ſolvens.

Adamita, eſt Tartari quædam ſpecies.

Adech, eſt interior & inviſibilis homo noſter, qui ſingulorum exemplaria præfigurat in animo noſtro, quæ manibus ſuis poſtea fingit ac imitatur: exterior iſte homo noſter viſibilis, uterque juxta ſuam naturam operatur, inviſibilis inviſibilia, ſenſibilis ea quæ ſub ſenſum cadunt, ſub eadem forma tamen.

Æs, ſeu *Cuprum*, à Chymiſtis Veneri tribuitur, eſt corpus metallicum lucidum, rubedine fuſca participans ignibile & fuſibile.

Eſt

Eſt quaſi medium inter aurum & argentum, inter Solem & Lunam, ut Chymiſtæ loquuntur. Fit ex argento vivo impuro, non fixo, terreſtri, adurente, rubro, non claro, & ex tali ſulphure, deficit ei fixatio, puritas & pondus. Sulphur malum & debile, tanquam pater malæ complexionis coïens cum generoſâ matre id eſt cum argento vivo bonæ ſubſtantiæ, generat æs, filium tam lividum fuſcæ rubedinis. Habemus æs duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallis & argentariis reperitur: quod ſine excoctione tale eſt. Venulæ implicatæ interdum cernuntur, interdum etiam totæ bracteæ, quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id eſt, Marchaſita, item ex aliis ſpeciebus, ut ex lapide fiſſili Iſlebiæ: & ex nonnullis terræ generibus lutetis & purpureis: Chryſocolla & cæruleo, ut aurum.

Æs, non ſemper cuprum denotat, ſed quandoque aurum vel argentum à natura ſine alterius metalli aut lapidis permixtione, purum, & per ſe generatum metallum, ex quo moneta cudebatur olim, ut modò ex aliis arte humana ſeparatis. Primò natum in *Galilea*, ſed in parva quantitate. Noſtris temporibus viſum eſt ſimile, ſed rarò, nec niſi pro miraculo reperiri contingit.

Æthna, dicitur ignis ſubterraneus, inviſibilis & ſulphureus, qui lapides ſub montibus adurit in carbones gagati perſimiles, reſina & bitumine quodammodo pleni ſunt, ut carbonum ex ligno vice nonnullæ nationes utantur, & præſertim fabri ferrarii. Nonnullis locis videndum ſe præbet uno tempore magis quàm alio, ut in *Aiciliano* regno, eo monte qui nomen

men hoc ipſum habet, item in regno *Neapolitano Puteolis* non longè à *Neapoli*. Olim veteres cauſam ejuſmodi flagrationis admirati, nec valentes eam poſt multam indaginem reddere, tandem eo deſperationis devenerunt, ut inter celeberrimos Philoſophos, Phyſicos, atque Medicos, Empedocles unus in medias Æthnæ flammas devorandum ſeſe conjecerit, verecundia potiùs quàm ignorantia victum. Item *Cajus Plinius* ejuſdem ignis fumo ſeſe non aliter ſuffocandum exhibuit. O veſana hominum ingenia, qui dum ignorare nihil volunt, experiuntur multos labores ſuſtinuiſſe ut nihil ſcirent, præter ea quæ damnoſam mortem inferunt, exiſtimantes, ſatiùs eſſe non vivere, quàm non ſcire, quæ tamen non ignorabunt eſſe tranſitoria. Mulierculæ quidem abſoluta coquina, prunas ardentes in ollam norunt concludere, ne per nimiam rimulam aëri pateat aditus, ad hunc modum prorſus emoritur & ſuffocatur ignis, qui niſi per aërem, & in ipſo vivit. Si tamen priuſquam extinctus ſit omnis, ut vel ſcintilla ſuperſit, facto ſpiraculo reviviſcit, ac in priſtinum ſtatum redit. Non ſecus de æthneo judicandum, qui ſuam in mundi centro ducit originem, terraque ut ollâ continetur. Verùm non caret ſuis ſpiraculis circum terræ globum hiantibus, per quæ, modò per hoc, jam demum per aliud vitam & nutrimentum haurit ex aëre. Si verò ſuis careat ſpiraminibus, haud aliter quàm de ollari mulierum igne fiat neceſſum eſt. Videte quæſo quàm aniles cauſæ Philoſophos infideles moverunt, atque torſerunt in mortem uſque. Latiorem ignis hujus naturalis rationem, ubi de myſterio magno increato Paracelſum inter-

interpretatus ſui libro, qui de luce naturę inſcribitur, invenietis. Hactenus de æthna mineralium igne, ac patre generali dictum ſit, quantùm loci ratio patitur.

Æthnici, dicuntur ſpiritus ignei, vel ſpirituales homines igne fragrantes, qui variis modis & formis apparent, ut igneæ flammæ, titiones, globi, ſphericæque prunæ, idque in ſulphureis montibus.

Alcali dicitur ſal omne quod extrahitur è cineribus, vel calce cujuſque materiæ per lixivium elixatum, proprium omnibus rebus, liquidæ & ſolidæ.

Æs, dum ita. 1. Eſt in ſua vena in fodinis ſc. ubi plurimum eſt pyrites, id eſt marchaſita, nativas illas cauſat ſpecies Vitrioli Colchitis, Miſii, Sorii, Diphrigis.

2. Excoquitur & tum fit. 1. Cadmia fictitia cum ejus ſpeciebus. 2. Pompholix. 3. Spodium uritur, & fit æs uſtum. 4. Extinguitur & fit ſquama æris. 5. Excuditur & fit ſquama æris. 6. Jam in excocti ſuperficie, fit ærugo raſilis.

Æs, eſt duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallinis, & argentariis reperitur: quod ſine excoctione tale eſt, venulæ implicatæ interdum cernuntur, interdum totæ bracteæ quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id eſt, marchaſita; item ex aliis ſpeciebus, ut ex illo lapide fiſſili Iſlebiæ, præterea ex nonnullis terræ generibus, luteis & purpureis: Chryſocolla, & æruleo etiam ut aurum.

Æs, uſtum noſtro tempore, fit ex ipſo ære cremato, ſulphure & ſale. Laudatur potiſſimum Memphiticum, & Cypriacum à *Dioſc.* Aſtringit, ſiccat, reprimit, extenuat, attrahit, ulcera purgat: & quoties

jungitur ulceribus cum aceto, consumit ea quæ sunt impedimento in ulceribus.

Æs ustum, est Crocus Veneris. *Par. l. 5.* de natura rerum, pag. 420.

Æs Hermetis, verè & propriè, est corpus imperfectum nondum præparatum, sicut est initio: Est Mercurius, pulvis solis, caput corvi, æs nostrum, terra citrinata, continens & contentum, plumbeum nostrum, Aurum ex metallis extractum, Venus, Vitriolum, Auripigmentum, Arsenicum, Nummus, Anima, Leo viridis, aqua viridis, quia germinat, aqua permanens, vinum, sanguis, *&c.*

Æris, vel Cupri species 26. numerantur à *Rul.* pag. 10. & 11. si plura scire cupis, & distinguit æruginem æris in 65. species à pag. 15. ad pag. 20.

Ærugo vel viride æris, est
- 1. Rasile est,
  - 1. Nativum in Metallis Cipriis, lapidibus nonnihil æris habentibus, quibus ærugo efflorescit: hæc pauca sed optima, & reperitur in fodinis ærariis.
  - 2. Factitium fit in superficie æris, & est triplex,
    - 1. Rasile quia raditur.
    - 2. Vermiculare à scoli verme, quæ in vermicularem crescit.
    - 3. Aurifabrorum quæ est factitia Chrysocolla.
- 2. Scissile.
  - 1. Nativum quod est vera Chrysocolla, id est glutinum auri.
  - 2. Factitium, Aurifabrorum, viride, rasile, Chrysocolla fictitia.

Ætites,

Ætites, à Germanis dicitur, vel propter colorem, vel propter virtutem illam, quod aquilæ ſine illa parturire nequeant: alleviat enim partum, & continet gravidis partus cum vulvæ ſunt lubricæ; eſt gemma variarum ſpecierum.

Ætitis, ſex ſunt ſpecies.

1. *Ætitis* mas, Africanus, in rutilo niger, valde durus, qui terram candidam friabilem in ſe continet.

2. Fœmina, Hildeshennius, lutei coloris, mollis, cui ochra nativa adhæret, & ineſt terra dura lutea.

3. Alius in quo lapis liber, & ſolutus jacet, & conquaſſatus ſonat.

4. Subrutilus, durus, cui lapis ferrei coloris adhæret.

5. Motteſchanus, capiti humano ſimilis, rotundus, & duriſſimus, cui flores Criſtallini quadranguli ſpecie adamantum, qui formati ſunt adhærent.

6. Lapis concavus, ferrei coloris, in ferri vena repertus, in quo nihil niſi aër continetur: qui plura ſcire deſiderat, legat *Rulandum*, pag. 21. 22.

Affronitrum, eſt ſpuma nitri, quæ eſt ſalſa, vel eſt ſal *Cappadocium*.

Affeos, & *afros*, eſt ſpuma.

Affroton, ſpumeus.

Affrodina, eſt Venus.

Affenicum, eſt anima.

Afformas, eſt vitrum.

Affax & *affaris*, eſt atramentum.

Affrengi, eſt Minium.

Affidra, & *Almat*, eſt Ceruſa.

Asrob, eſt plumbum noſtrum.

Alahabar, alchonor, alaſtrob, alomba, agar, algit, algerit, eſt Calx.

Ahuſal, eſt arſenicum ſulphur. *Akibot, alchibit, alchimit*, Sulphur.

Alafor, eſt ſal alkali.

Alatan, eſt lythargirium plumbi.

Ahenum, eſt vas metallicum ex cupro aut ferro duorum pedum altitudinic, ejuſdemque fere latitudinis cuſum: Hujus faſtigio cooperculum ſequentem in modum formatum, illiuſve limites ritè claudens imponendum eſt. Fit lamina cuprea ad aheni capacitatem rotunda, in cujus centro (quoniam vim cucurbitæ inſervire debet) ad amplitudinem imponendi vaſis, foramen excavatur, ut vas per illud prominere poſſit. A latere verò alter utro prope aheni finem, aliud parvum foramen, per quod callida ſuffunditur, & defectus expiratæ aquæ ſuppletur, perforatur. Uſus hujus aheni cum operculi in balneis frequentiſſimus eſt.

Akon, Cos, eſt lapis quo cultri acuuntur aliáque inſtrumenta. Hujus variæ ſunt ſpecies, coloris nigri, candidi, flavi, nigerrimi. Species cotis eſt quam vocant lapidem Heracleum, & Lydium, qui notus aurifabris, & dicitur coticula.

Alabaſtrites, eſt lapis ex ſpeciebus marmoris notus Venetiis.

Ejus ſunt tres ſpecies.

Prima candicat, de quo olim fiebant Imagines Sanctorum, & monumenta Sepultorum.

Secunda nigras habet maculas.

Ter-

Tertia in rufſo interdum candicat, propterea *Onix* dicitur, qui unguis humani colorem repreſentat, & hanc ſpeciem propriè intelligit *Dioſcorides*, cum inquit, *Alabaſtrites*, qui & *Onix* dicitur crematus, durities cum pice aut reſina diſcutit.

Alaſalet, eſt Armoniacum.

Alartar, eſt æs uſtum.

Albanum, eſt ſal urinæ.

Albor, eſt urina.

Alborca, eſt Mercurius.

Albaras, eſt Arſenicum.

Alberick, eſt album æris.

Albetud, eſt Galbanum.

Albi, id eſt ſublimati.

Albir, eſt pix de corticibus taxi, ſupponitur eſſe ſubſtantia de qua fit in cauſtum.

Albot, eſt crucibulus.

Albotar, *alſidas*, eſt Ceruſa.

Albotim, vel *albotai*, *Albotra Helcalibat*, eſt Terebinthina.

Alcady, eſt attramentum album.

Alkegi, Attramentum.

Alcaol, eſt lac acetoſum, vel Mercurius.

Alcanna, vel *Alcona*, ſunt arbores ſubtiles longæ, habentes nodos, ſicut Canna, quibus haſtarum loco utuntur Arabes. Sumitur pro ligno Guajaco.

Alcebris vivum, eſt Sulphur.

Alchitram, eſt ole. Juniperi, pix liquida, arſenicum præparatum ad abluendum.

Alchitran, eſt Fæx diſtillationis. Item ol. Juniperi.

Alcoliſmus, eſt comminutio vel corroſio.

Alcol, eſt Acetum.

Alcohol, eſt Antimonium, ſive ſtibium.

Alcone, eſt Aurichalcum.

Alcor, eſt æs uſtum quaſi grana. *Alkalid*, & *Alcob*, *Altimar*.

Alcore, eſt quidam lapis, habens folia ſimilia argento.

Alcubd, *Alumbair*, eſt butyrum crudum.

Alech, eſt vitriolum.

Alecharith, eſt Mercurius.

Alechil, eſt tripes.

Alectoria, eſt gemma criſtallo ſimilis, vel aquæ limpidæ. Præ ſe fert cryſtallinam ſpeciem, magnitudine fabæ in ventriculis gallinaceorum, ceu ut *Albertus* vult galli caſtrati; poſt quartum annum reperitur. Dicitur reddere divites & bellicoſos ſe portantes. Et propter hoc ferunt Milonem Crotonienſem in certaminibus fuiſſe invictum. Conciliat gratiam puellis, & reſtringuit ſitim.

Alefantes, eſt flos Solis.

Alembic, eſt Mercurius.

Liquor *Altaheſt* Paracelſi, omne corpus viſibile reſolvit in ſui primam materiam, ſervata ſeminum poteſtate; De hoc ajunt Chymici, vulgus cremat per ignem, nos per aquam. *Vanhelmont*.

Liquor *Altaheſt*, eſt magnæ virtutis, ad præſervandum hepar ab hydrope, & omnibns ejus ſpeciebus, quæ ex hepate veniunt. Vide præparationem in *lib*.2. de natura rerum, *cap*.3. *pag*.482. Mercurius præcipitatus pro hepate,

Alcohol, vini, quando omnis ſuperfluitas vini à vi-

no ſeparatur, ita ut accenſum ardeat, donec totum conſumatur, nihilque fæcum, aut phlegmatis in fundo remaneat.

Alcool Paracelſi, *Alcool* rerum aut corporum quorumcunque nihil aliud eſt, quam purior & mundior ſubſtantia ab impura ſeparata; ut *Alcool* Antimonii Paracelſo nihil aliud quàm hoc Autor vult, ut Antimonium non modò atteratur piſtillo, & mortario, ſed etiam in volatilem ſuam ſubſtantiam, à ſuo naturali colore non immutatam. Idque ſolo ignis & caloris beneficio regimineque fieri neceſſe eſt, ut poſtquam vulgariter contritum fuerit, Philoſophicè tandem alteratur ſublimationibus, quæ piſtilla ſunt Philoſoph. & mortaria. Docet alio loco hanc ſublimationem fieri debere ſine omni capite mortuo. Conſtat itaqne nihil fæcum affuiſſe ante ſublimationem; Flores citrinos aut rubeos elicere non poſſunt, qui à vulgari tritione antimonium ſublimant in fuliginem albam.

Sed ejuſmodi ſublimatio fieri debet igne admodum temperato, ut antimonii pulvis minimè liqueſcat, aſcendat nihilominus, ut farinæ flos parietibus adhærere cernitur molendinorum.

Alembicus, eſt capitellum, quod vaſis inferioribus ad vapores recipiendos imponitur.

1. *Alembicus* roſtratus, eſt qui humores reſolutos per canalem aut roſtrum, ad vas recipiens dimittit.

2. Alius Cœcus, hoc eſt ſine roſtro ſublimationibus inſerviens. Hic in ſublimationibus nonnunquam in vertice perforatus eſt, aliquantulum, humores aſcendentes emittens.

Alca-

Alcaheſt, vel *altaheſt*, Mercurius dicitur præparatus, nonnulli volunt eſſe tartarum, mens tamen autoris facilè deprehenditur à præparationis ejus deſcriptione.

Alchimia, eſt impuri ſeparatio à puriore ſubſtantia.

Alcol, aliquando ſcriptum *alcool*, vel *alcohol*, eſt pulvis in minutiſſimum pollinem factus, ubi nihil additur ad nudam vocem, alioqui reſtringitur per adjunctum.

Error vide alteram paginam.

Alcol, vini eſt, aqua ardens rectificata.

Alcubrith, vel *alazer*, aut *alcur*, eſt idem quod ſulphur.

Alkibrie, *alchabrick*, *algibich*, eſt ſulphur vivum.

Alcofol, (vel ut nonnulli volunt) *alcoſol*, eſt ſtibium ſive antimonium: Item *alcimad*, eſt ſtibium.

Alandahal, eſt colocinthis.

Alembroth, eſt ſal mercurii, vel ſal Philoſophorum & arris, clavis artis.

Alembrot defecatum, eſt ſal tartari & magiſterium magiſtrorum.

Almizadir, eſt viride æris.

Alteyplumbi, eſt materia dulcis ex plumbo. *Alkyplumbi*.

Aluſar, eſt Manna.

Amalgama, eſt impaſtatio auri, argenti, vel alterius cujuſque metalli cum argento vivo. *Amalgamatio*, vide pag. 121.

Amianthus, eſt lapis alumini ſciſſili vel plumoſo natura conditioneque ſimilis, igne non uritur, quapropter & ſalamander appellatur. *Ami-*

A*midum*, vel *amilum*, eſt albiſſima farina concreta in panes ad ſolem.

A*migdalæ*, apud Chyrurgos, caro dicitur ſuperflua, quæ naſcitur ad linguæ radicem.

A*mnis alcaliſatus*, eſt aqua tranſiens per calces terræ, ex qua deſumptum eſt *alcali*.

A*ndena*, eſt calybs ex regionibus orientalibus advecta, quæ liqueſcit igne, haud ſecus atque aliud quodque metallum, fundique ſe permittit in formas.

A*nathron*, vel *anachtron*, ſpecies eſt ſalis, quod ſuper petras in modum uſneæ albæ & lapideæ naſcitur, nonnulli ſal nitrum appellant. Falſo putarunt antiqui fel eſſe vitri, cùm ſit potius fel lapidum.

A*natrum*, eſt vitrum in colores varios liquefactum, quod vulgari vocabulo ſmaltum appellant, vel terra ſaracenica.

A*nthos*, extra vegetabilem roriſmarini ſignificationem, & ad metalla uſurpatum, ſignificat elixir ex auro, vel ejus quintam eſſentiam.

A*natomia* eſſata, parens eſt morborum.

A*nticar*, eſt Borax.

A*natris*, vel *antaris*, eſt Mercurius.

A*niaday*, vernum tempus ſignificat æternum, & novum in futuro mundum, & paradiſum.

A*niadum*, eſt Cœleſte corpus, quod in nobis Chriſtianis plantatur à Spiritu Sancto per Sacroſancta Sacramenta: vel eſt homo ſpiritualis in nobis regeneratus.

A*niadus*, eſt rerum efficacia.

A*niada*, ſunt fructus & vires Paradiſi & Cœli, ſunt etiam Sacramenta Chriſtianorum, in Phyſicis verò ſigniſi-

gnificant aſtrales vires, atque Cœleſtes, ut ſunt, quæ per influentiam, imaginationem, æſtimationem, & Phantaſiam nos ad vitam longam provehunt; ex dono Dei tamen, & ad æternam ſollicitant.

Anodina, ſunt indormitiva medicamenta.

Anodus, eſt id quod ex nutrimento ſeparatur à renibus.

Anontagius, lapis Philoſophicus.

Anima ſaturni, eſt Altey, atque dulcedo plumbi ſuaviſſima, quæ per acetum extrahitur.

Annus Philoſophicus, eſt menſis communis.

Anotaſier, *Aliocab*, *Alemzadar*, *Amizader*, eſt ſal Armoniacum.

Alfol, *Alcob*, *Azonec*, *Alacap*, *Aracab*, Aquila.

Ales, eſt ſal compoſitum.

Alexir, eſt medicina Chymice præparata. *Elixir*, *Elci*, Medicina.

Alezaram, eſt lotura plumbi.

Agallium, eſt Aquilegium ſpinoſum, reſta bovis, ſive aratri remora dicta.

Agreſten, ſignificat potum ex pomis vel berberis, ſiceram, ſeu vinum è pomis factitium.

Alexanthi, *Altingat*, eſt flos æris.

Alfacta, eſt diſtillatio.

Alfadidam, eſt ſcoria ferri.

Alfatida, eſt Cuprum uſtum, vel Laminatura Veneris.

Alfuſa, eſt Tutia.

Algali, eſt Nitrum.

Algamet, Carbones.

Algeriæ, *Algerie*, eſt Calx.

Aligulus,

Aligulus, eſt Confectio.

Alcafiel, eſt Antimonium.

Alkalia, eſt Vas.

Alkale, eſt oleum Gallinæ.

Alkali, eſt vitriolum foſſile ſeu fuſile calcitura in Aludal.

Aludel, & *Alutel*, eſt vitrum ſublimatorium.

Alkali, eſt aliis lapillus ſalis, modò ex calcibus reverberatis per humorem extractus, diſſipatóque humore coagulatus. Sed *Alkali* tunc nominatur præcipuè, cum relicto impuro, ſegregatoque corpore, eſſentia formæ hujus lapilli elaboratur. Cùm verò integræ res calcinatæ & diffuſæ ad ſolidam conſiſtentiam reducnntur, ut cum ſal communis ſolvitur humore, & iterum coagulatnr: Item cùm margaritæ calcinantur totæ, ſolvuntur & coagulantur viciſſim magiſteria per ſe ſunt, at *Alkali* ex ſimilitudine vocatur.

Alkautum, eſt æs uſtum, vel ſpecies aromatica, ſecundùm quoſdam Arſenicum.

Alkaut, *Almarkaſita*, eſt Mercurius.

Alkaranum, eſt Duenec viride. *Duenege*, eſt vitriolum.

Alkara, eſt cucurbita.

Alkin, & *Alkal*, eſt Cinis clavellatus,

Alkir, eſt fumus vel Carbones.

Alkitram, pix liquida.

Alkoel, eſt plumbum exquiſitum de Minera. Lapis *Lazuli*, Antimonium.

Alcol, eſt Tartarus. *Theophraſtus* ſic ait: *Alcol*, eſt purior ſubſtantia rei ſegregata ab impuritate ſua. Sic *Alcol* vini, eſt aqua ardens rectificata.

Alko-

Alkosor, est Camphora.

Alkimia, est pulvis de basilisco. *Alchimilla*, est Saniculus.

Allabrot, est quoddam genus salis confectum.

Alma, est aqua.

Almagra, est bolum Cuprum, Laton, & lapis ipse, vel terra rubea, lotum, vel lotio.

Almakist, *Almakanda*, est Lythargirum. *Almarcab*, *Almarchaz*.

Almarcazida, *Argyritis*, est Lythargirium argenti.

Almarcat, est Scoria auri. *Almetat*.

Almartak, est Lytharginus cinis.

Almechaside, est Cuprum.

Almene, est sol lucidum. Sal gemmæ.

Almizadar, *Almisadar*, *Amizadir*, *Asanon*, *Almisadu*, est sal armoniacus præparatus.

Alnec, *Allenec*, *Alkalap*, *Aleth*, *Asabum*, *Almiba*, est Stannum.

Aloc, est Epaticum. *Aloe*, *Alepatick*.

Alosil, est pannus quo vas operitur.

Alos, *Alo*, *Alix*, *Alec*, *Alkalat*, *Alkalac*, est Sal.

Alosanthi, est flos salis.

Alramudi, est Cineritium.

Alselat, *Altimar*, *Aycupher*, est æs ustum. *Alzofar*.

Altambus, est lapis rubeus. Scilicet sanguis venarum hominum.

Altaris, *Antarit*, *Alozet*, est argentum vivum.

Althanaca, *Alernet*, *Albimec*, est Auripigmentum.

Altinuraum, est Vitriolum.

Altingat, est flos æris.

Altimio, est Fæx plumbi.

Aludel, est vitrum sublimatorium.

Aludit, Antaric, Azon, Azomses, est Mercurius.

Alusir, est rubedo.

Aluech, Aluach, est Jovis corpus purum.

Alumboti, est plumbum ustum.

Alais, Alafor, est vas.

Alesch, est Alumen Jameni.

Alumen, Omnibus est notum. Variæ sunt ejus species. Est gemmæ optimum. Et est Mercurius, quia solvit. Est Jamenum, Roceum, Scissum, Rotundum Zacharinum, de Belgamo, Genuensium nitrum, Fossile, Fusile, Plumosum, Liquidum, Capillare, Commune, Placodes, Ustum, Liparinum, *&c.* Ex Agricola, & Kentmanno de rebus Metallicis, & fossilibus plura legas. *Albertus* quatuor aluminum genera ponit. 1. Simplex vulgare. 2. Nigrum. 3. Album. 4. Perscriptum, in libro de Mineralibus. *Rulandus* numerat *pag. 33.* ad *36.* diversa aluminum genera, ultra 32. vide plura *Rulando, pag. 72.* ad *74.*

Alumen, Sacchari, quomodo fiat, habeas *lib. 7.* de Natura rerum, *pag. 451.* Para.

Aluminis diversi præparatio varia, *lib. 4.* de præparationibus, *pag. 656. 657.* ad ulcera putrida, paralysin, alvi profluvium, *&c.*

Ales crudum, sunt guttulæ cadentes sæpe in nocte Mense *Junio*.

Alunibur, est Luna.

Alunsel, est Stilla.

Alusen, est Sulphurata.

Alzemafor, eſt Cynobrium.

Alzilat; eſt pondus trium granorum.

Amalgamatio, eſt calcinatio Metallorum familiarium per hydrargyrum. Licèt non ſemper ad finem calcis contendamus, eo modo, ſatiſque eſt, ita metallum ſolutum eſſe, ut duci poſſit inſtar pultis, ſeu malagmatis aurifabrorum: tamen corroſio fit per eam in pulverem minutiſſimum, quem item calcem nominant,

Vel *Amalgamatio*, eſt Calcinatio Metalli per argentum vivum; & fit quando Metallum in tenues partes, bracteas, vel laminas ductum, cum ſex, novem, aut duodecim argenti vivi partibus commiſcetur, & coadunatur, ut fiat maſſa undique ſui ſimilis, atque ita metallum diſcontinuatur & calcinatur. Argento enim vivo per evaporationem ſuper igne lento abluto, metallum inſtar tenuis calcis relinquitur.

Amandivus Lapis, eſt gemma varii coloris. Extinguit & reprimit omnia venena, quare non eſt gemma contemnenda conſule *Alberto*.

Ambra, eſt Sperma Ceti.

Amene, eſt ſal commune.

Amentum, eſt alumen ſciſſum.

Amethyſtus, eſt gemma Indica, coloris violacei. *Plin.* quæ inde venit optima. *Rulandus*, pag. 37. numerat ſex ſpecies viliores orientalibus.

Amianthus lapis, naſcitur in *Cypro Dioſcor.* ſimilis alumini ſciſſo, verùm *Amianthos* proculdubio, eſt alumen noſtrum plumoſum, & hinc æterna candela fieri poſſit: non eſt magnæ virtutis, ſed exiccat: refer ad *pag. 120.*

Albeſtos,

Albestos, est coloris ferrei, reperitur in montibus *Arcadiæ*, cùm semel accenditur, vix aut nunquam extinguitur, cùm sit unctuosus & humidus.

Amogabriel, est Cinobrium.

An-pater, Sulphur.

Ansir-filius, Mercurius.

Ansirarto-spiritus, Sal.

Anaton, id est *Amatron*, est sal nitri.

Anatron, est { fæx vitri. / Baurac. / sagimen vitri. / spuma vitri. } Synonima.

Ancora, est Calx.

Andurac, est Auripigmentum rubeum.

Ansuka, est Coagulum.

Anhelitus, est fumus, alibi, fimus equinus.

Antonii sancti ignis, est inflammatio naturalis.

Annora, est calx ovorum, vel calx viva.

Anthos, propriè est Rosmarinus: sed ad metalla translatum, quintam essentiam, sive Elixir auri significat. Interdum medicinam extractam ex *Berillis*, à corpore suo, *Par*.

Athonor, est furnus.

Anticar, *anucar*, *ancinar*, est Borax.

Antimonium, *Alhofol*, est lapis de vena plumbi. Marchasita Saturnii, Magensia Saturnii, Stibium, Rubeum invenitur Indenburgi.

Antimonium, Spagyrice præparatum, est Supremum venenorum omnium antidotum: Venena enim naturalium continent antidotum sui veneni. *Bas Val.* 14.

Summum *Antimonii* arcanum, quod lapidem ignis *Antimonii* vocat, tantæ eſt virtutis & energiæ, ut lapidem ferè philoſophorum imitetur, in curatione morborum omnium & in tranſmutatione metallorum. *Bas Val.* 15.

Bas. Val. Concludit tanta eſſe ſecreta, & arcana naturalia latentia in Antimonio, ut nemo mortalium capax eſſe poſſit ea ipſa omnia inveſtigare, quò enim magis inveſtigamus, eò abſtruſiora, & pretioſiora, inveniuntur. *pag.* 16.

Aphebriock, eſt Sulphur.

Aphrodiſia, eſt ætas Venerea.

Aphronitrum, ſicut ſal, & ſpuma ſalis ſe habent adinvicem, ita ſe habent nitrum, & ſpuma nitri, adinvicem. Eſtque in his ſalis ad nitrum, & è contra nitri ad ſalem. Item ſpumæ ſalis ad ſpumam nitri magna cognatio. Spuma nitri, aphronitrum, flos petræ, vel parietis, (ſicuti ſpuma ſalis) res eſt leviſſima, gleboſa, & friabilis, ſpumoſa, mordens, coloris penè purpurei, & hæc optima. Nos ſpumam nitri, & aphronitrum, dicimus, & ſpumoſum aphronitrum, quod naſcitur muris & petris. Variat ſpuma nitri ſecundum petras, & muros, ubi naſcitur: hujus virtus eſt ſimilis ſali aduſto. Sunt fermè unum aphronitrum, id eſt ſpuma nitri, flos petræ, & flos A*ſiæ* petræ: Sed differunt ſubſtantia paulùm, nam ſi reſolvitur igne, eſt flos petræ A*ſiæ*: Si non reſolvitur, eſt ſpuma nitri noſtri. Jenæ in Thuringis ſpecies pulcherrima aphronitri reperitur, ſpecies, quæ reſpondet plurimum flori A*ſiæ* petræ à *Dioſcor*. deſcriptæ.

Aquala, eſt Arſenicum vel Sulphur.

Aquila

Aquila, eſt aurum guttando.

Aqua Cerebri, eſt aqua Tartari.

Aqua Elſabon, eſt aqua ſolis communis.

Aqua fœtida, eſt aqua Mercurii.

Aqua fortis, eſt quæ ex acribus & corroſivis, certa proportione commiſtis, violentis ignibus diſtillatur, igneam vim in corrodendo validam habens. Validiſſima vocatur ſtygia, quæ ſalem ammoniacum cum reliquis regit, & in ea aurum ſolvatur. Diverſis fiant virtutibus aucta miſtura, ex conſilio, ut ſit certis rebus accomoda. Gradatiora dicitur, quæ ad gradandum tincturas adhibetur. Et fiunt inſtar fortium ex eadem materia, ſed additis tingentibus, ut cinnabar. alum. In quibus notandum eſt, quod nulla tingat niſi facto ad minus, octavo, vel decimo cohobio ſuper fæces, quod aliter, non fixentur.

Ambra, Quidam vocant hoc ſperma ceti, alii fructum arboris, vel gummi ſub mare creſcentis, alii jecur piſcis, alii ſtercus cujuſdam piſcis, alii ſpumam quandam maris, alii naſci in ſpecie fungorum ſub mare dicunt. Conſule *Serap.* & *Almanſo.*

Aqua holſobon, eſt aqua ſalis panis.

Aqua Lilii, eſt auripigmentum.

Aqua Mercurii.

Aqua Marina.

Aqua nitri, eſt ſal alkali, vel aqua fortis.

Aqua permanens, eſt Sol & Luna ſoluta, in aqua ſimulque junctis. Dicitur etiam aqua cœleſtina, & Mercurius philoſophorum.

Aqua philoſophica, nominatur quibuſdam acetum ſublimatum: aliis vinum circulatum, aliis aqua perennis, non madefaciens manus. *Aqua*

Aqua Palæstina, eſt flos æris, vel viride æris.

Aqua pluvialis, eſt aqua dulcis.

Aqua rubicunda, *aqua Megi*, *aqua ſegi*, eſt aqua vitrioli.

Aqua Salmatina, eſt de ſale facta.

Aqua Saturnia, eſt aqua generata ex tribus primis in meatibus terræ reſoluta in lapillis diaphonis, quales ſunt aquæ radicatæ acetoſæ, *&c.* *aqua vitri*.

Aqua vitæ eſt Mercurius: interdum ſumitur pro vino diſtillato, & pro aqua compoſita ex variis ſpeciebus ex vino diſtillato.

Antimonium, Cordiale maximum aquarum omnium.

Antimonii Mortificatio, eſt ejus ſublimatio, *lib.5.* de natura rerum, *pag.429.*

Antimonii olëum in magna Chirurgia, *pag.62.*

Aqua Cæſaris, aut regis compoſitio, in *lib.* de *Perſicaria*, *pag.741.*

Aqua Theriacalis, in *lib.* de *Perſicaria*, *pag.742.*

Aquam ſalis petræ, & ammoniaci modus faciendi, *lib.5.* de natura rerum, *pag.417.*

Aqua ſtillatitia, eſt extractum ſpecificum conſiſtentiæ, & diviſionis aqueæ concretione halituum, è rebus elicitorum, per diſtillationem productum. Eſt duplex.

1. Stillatitia, Aquæ ſimpliciter ſtillatitiæ ſunt, quæ mitiores ſunt virtute & conſiſtentia dilutiores, diſtillando ſimplicius productæ. Nam elementum phlegmaticum crudius eſt & minus tenue, ab externa aqua parùm penè differens. Aqua enim ſtillatitia ſimpliciter, minus ignis habet & plus aquoſitatis, quam ſol-

vens

vens: sed plus ignis, & minus cruditatis quàm phlegma.

2. *Aqua solvens*, distat à stillatitia simpliciter acredine ignea penetrante, seu acumine, & distillatione laboriosiore, ut quàm minimum habeat aquei elementi simplicis, sed igneum potius fluorem, quasi essent ignes aquei, aquæ ardentes, *&c.* à Gebero nominatur aquæ acutæ, ab aliis clavis philosophorum, cujus vim in aliquibus assequitur à tota substantia hydrargyrus, vulgus distinguere solet inter stillititias simpliciter ita dictas, & illas corrosivas.

Aquarius, est Ferreum.

Aracon, est Laton. Vide *Laton*.

Aquilegia, *Theophrastus* vocat Genistam Inteis floribus, *Aquilegiam*.

Aquilena, est consolida regalis.

Arbores, est cutis defedatio maculosa, neque ulla est in principio exulceratio, sed in processu temporis: idem quod *Morphea*.

Arcos, est Æs ustum, *aycophes azuphora*.

Aremaros, est Cynabrium.

Area, est Capitis adversi fodinarum.

Arenamen, *arenarmei*, est bolus Armenus.

Antera, est medicina tracta de hyacinthis, similitudine sumpta à flavo citrinove colore floribus innascente. Liliorum, & similibus.

Aphorismus, ut pro consueto sumitur, scilicet regula generali in medicina.

Aqua cœlestis, est vinum rectificatum, ut cœli quodammodo naturam & similitudinem induat, multis peractis revolutionibus.

Aqua cœlestina, est aqua mercurialis. Mercurius Philosophorum.

Aqua corrodens, est acetum, & omnis liquor corrosivus.

Aqua fæcum vini est, ea quæ fit ex calce fæcum vini, super marmor dissoluta in modum olëi Tartari.

Aqua lubricata, est ea quæ fit cum muscilaginosis, ut sunt saccara, Julep, & similia.

Aqua permanens, est ea quæ fit ex duobus perfectissimis corporibus metallicis per philosophicam solutionem.

Aqua Saturnia, est ea quæ naturam in se retinet primorum trium, ut sunt aquæ thermarum à natura dictorum naturaliter medicatæ. per quæ transeunt.

Aqua solvens, est acetum ut supra distillatum, & aqua fortis.

Aquaster, est visio nostris oculis aliquando repræsentans aliquid quod verè non est, at solùm apparentia quadam, non re ipsa existit.

Aquila, quæ avium regina est, usurpatur nomine pro sale armoniaco propter levitatem in sublimationibus. Verùm Paracelsus in multis accipi vult pro mercurio præcipitato. *Aquila* Mercurii spiritus.

Aquila philosophorum, est mercurius metallorum, id est metallum in primam sui materiam redactum.

Arbor maris, est corallum, quod fruticis instar in mari crescat vegetetque. *Gorgonion*, *Denditres*, *Lithodendron*, *Curallion*.

Arcanum in genere, ut occultissimum quid significat. Paracelso pariter occultam in rebus naturalibus virtutem incorpoream, & ceu vitæ perpetuæ ac immorta-

mortalis è cœlo in eam derivatæ participem, quæ multiplicari poſſit arte Spagyrica ſupra priorem conditionem. Virtus cujuſque rei milleſies plus operatur, quàm res ipſa.

Arcaltes, eſt Paracelſo, terræ fundamentum, ſive columna, quod à ſuis conſortibus ſuſtentari non videatur, ſed ab alio magnali & arcano Dei, videlicet, hoc ipſum Archaltem vocat. Archates, *Rulandus*.

Archeus, eſt ſummus, exaltatus, & inviſibilis ſpiritus, qui ſeparatur à corporibus, exaltatur & aſcendit, occulta naturæ virtus generalis omnibus, artifex, & medicus. Item Archiatros ſupremus naturæ medicus, qui rei cuique ſuum Archeum peculiarem, & membro cuilibet occulte per Arem diſtribuit. Item Archeus primus in natura, vis eſt occultiſſima res omnes producens ex Iliaſte, divina virtute nimirum ſuffulta duntaxat.

Ares, eſt naturæ diſpenſator in tribus primis principiis occultus, unde ſingula conſtant, qui rebus omnibus formam, ſpeciem, & ſubſtantiam cuique ſuam peculiariter diſponit, ut propriam, & non alienam induat naturam ſpecificam. Notanda eſt igitur inter hæc tria pulcherrime ordinata, divinitus in natuaa differentia, ut pro ſcholarum conſuetudine loquar. Iliaſtes eſt generis generaliſſimi ſubſtantia conſiſtens in prima rerum omnium univerſali materia, hanc in tria genera primum diſponit, videlicet in ſulphur, mercurium, & ſal, primus naturæ diſpenſator Archeus, indeq; res producit omnes in proxima ſua genera. Tandem accedit Ares alter naturæ diſpenſator, ex generibus formas & ſpecies producit in individua.

dua. Quarum quæque singularem radicem, caulim, florem & folia habet.

Ardentia, sunt quæ in cibum & potum non assumpta, sunt ustionibus obnoxia natura propria, ut ista carabe, terebinthina gagates & similia.

Aridura, est corporis vel membrorum omnimoda consumptio, vel syderatio, ut vocant. Sphacelus, telia, necrosis.

Arles crudum, guttæ sunt mense *Junio* cadentes, roris instar in Majo stillantis.

Aromata, cuncta sunt quæ suavem, & gratum admodum odorem de se præbent ac fragrantiam, quæ alias aromatica generaliter appellantur.

Arcanum Materiale, est extractum specificum materiæ corporis vicinius. Cum materia corporis fit ex duplici elemento humido, & sicco (aër enim & ignis formalia sunt potius, & efficientem habent rationem) Itaque hoc arcanum duplex est, stillatitia, & coagulum specificum: Arcanum specificum, est extractum naturæ interioris cujusque speciei substantiam referens proprius, ut in illa agnosci queat.

Archeus Paracelsi, est aura vitalis seminum & vitæ directrix *τὸ ἐνορμῶν Hippocratis, Vanhelmont.*

Archeos, Species invisibilis oberrans, & se à corporibus separans, medici vis, & virtus naturæ.

Archeus, vis est producens ex Iliaste, dispensator & compositor omnium rerum.

Arena, Hujus species ponit *Ruland. 23. pag. 54.* qui placet videat.

Arfar, arsag, est Arsenicum.

Argentum, A Chymistis Luna cui etiam tribuitur; est

eſt metallum proximum poſt aurum, album albedine pura, mundum, durum, ſonans. Tinctura ejus albedinis eſt ex argento vivo puro, ferè fixo, claro, albo, & tali de ſulphure, mundo, fixo, albo, claro quod cecidit ſuper ſubſtantiam argenti vivi, deficit ei pauca fixatio, color, & pondus. Eſt quaſi filia naturæ præponentis aurum, coeunte argento vivo, & ſulphure albo, non urente.

Reperitur argentum in fodinis. 1. Quod ſtatim eſt ſuum, quod ſine opificio fornacum fit, quod purum in venis reperitur, quod tale eſt ſine excoctione, quod tale ortu generatum eſt, quod eſt ſui coloris, cui ſemper aliquid ſaxi ferme adhæret, adhuc abrepti in valle, ut videmus effodi ex fodinis, Hoc argentum purum tenuiſſimis bracteis amplectitur lapidem: interdum præ ſe fert ſpeciem capillorum, inter virgularum interdum globi fert ſpeciem, quaſi filis convoluti candidis, aut rubris, interdum præ ſe fert ſpeciem arboris, inſtrumenti, montium, herbarum & aliarum rerum. *Rulandus* affirmat ſe vidiſſe integrum piſcem: Chriſtum crucifixum, cum *D. Maria*, ſerpentem etiam, & ſcorpionem, *&c.* ex puro argento in viſceribus terræ ita formatum. *pag. 56.*

2. Rude à Germanis, variarum ſpecierum, coloris rubei, plumbei, purpurei, nigri, cineracei, ruffi, *&c.*

3. Quod excoquitur ex metallis, ut pyrite plumbagine à Germanis. Qui plura de argento ſcire deſiderat, legat *Ruland.* à *56.* ad *66.*

Argentum vivum, Chymiſtæ Mercurium vocant, eſt aqua viſcoſa in terræ viſceribus, ſubtilis ſubſtantiæ, albæ terræ, per calorem temperatiſſimum unita

totali

totali unione, perque minima, quousque humidum fuerit, temperamentum à sicco, & siccum ab humido æqualiter.

Estque *Argentum vivum*, altera pars lapidis philosophorum secundùm Chymistas. Et principium alterum, materque omnium metallorum, & secundùm quod coit cum patre, & masculo suo sulphure, causat perfectionem, & imperfectionem in metallis, & metalla quoque. (ut fœtus) plus à matre, sic loquendo, quàm patre habent: hinc plurimùm trahunt originem, & in hoc plurimum resolvuntur. Argentum vivum est duplex. 1. Nativum, 2. Artificiale.

Nativum, sui coloris, sine excoctione, quod tale reperitur intra metalla in lacubus in quos è fibris effluxit, est mater, & elementum Metallorum. Est & lapis in iis venis, cujus vomica liquoris æterni argentum vivum apellatur.

2. Artificialè quod fit vel coquitur, ex minio ipso lapide nativo, sive ex vena minii: & reperitur in fodinis. *Dioscor. lib. 5. cap. 6.* docet hujus conservationem, usum, venenum, & antidota. Græci, tam nativum, quam fictitium vocant hydrargyron.

Nota. Argentum vivum dum est liquidum, in officinis nostris, dicitur crudum argentum vivum: dum verò est mortificatum, id officinis vocant concrematum, seu sublimatum à nonnullis. Chymistæ ponunt argentum vivum frigidum & humidum quarto gradu, liquidum in tertio, album secundo gradu, tenebrosum primo.

Argentum vivum, id est Spiritus, vel Mercurius, servus fugitivus, fumus albus, *Rulandus* enumerat

pag.

pag. 68. ad *70.* varias ſpecies argenti vivi, uſque ad 23.

Arigillæ dicuntur, quia ſimiles ſunt his argillis quibus figuli utuntur.

Harum argaillarum varia ſunt genera quæ diſcernuntur reperta in fodinis, quorum *Rulandus pag. 7.* refert 16. genera: ex his omnibus pigmenta fieri poſſent, ſi non tam humidæ forent: ollæ ex his optimæ forent; ſi argillæ rectè elaboratæ à figulis in ollas more ſolito informarentur.

Argiſtata, eſt Incerata.

Argyros, eſt Argentum: inde Lythargyros, lapis argenteus; Lythos, n. eſt lapis.

Aſabon, eſt Sapo.

Aſagen, eſt ſanguis draconis. *Aſegen*, & *Azogen*.

Aſagi, vel *Azegi*, eſt vitriolum vel atramentum rubeum.

Aſamar, eſt viride æris. *Aſingar*, vel *Aſugar*.

Aſeb, *aſep*, eſt alumen, res eſt metallica, ſeu vena teræ quæ habet mediam ſubſtantiam inter calcanthum & ſal, & reperitur in fodinis: Eſtque Salſugo quaſi terræ *Plin. lib. 35. cap. 15.* fit ex aqua limoque, hoc eſt terræ exundantis natura: corrivatum hyeme æſtivis ſolibus maturatur.

Eſtque vena quaſi terræ, quæ per nimium calorem in album colorem tranſducitur, & omne Calcanthum alumen continet. *Azub*, *Azel*.

Aſed, eſt Leo.

Aſdenigi, eſt Æmatites. *Azedegim*.

Aſenec, eſt Sol.

Aſmaga, eſt permixtio vel commixtio quorundam metallorum adinvicem.

Aſoper,

Asoper, est Fuligo.

Asseres, qui cotinuæ lateribus imponuntur, etiam dissectæ arboris extimi.

Asubedegi, est lapis scindens alios lapides.

Atac, est tath, vel nitrum.

Atebras, est vas sublimatorium.

Attingat, est flos æris. *Atincar*, Borax.

Attingir, est Capsula terrea.

Atureb, est vitrum.

Aurancum, & *aurantum*, est testæ ovorum.

Auraric, *azoch*, *azog*, *azet*, *Besec*, est Mercurius.

Avis Hermetis, *Æs Hermetis*, *avis volans*, quia in altum evolat, & tamen iterum in terram propter nutrimenta descendit, unde nutrix omnium est terra.

Auripigmentum, est Arsenicum luteum. A Germanis Operment vocatur, pictores uti solent. Est crustosum aureo colore micans; Est affini quoddam sulphuri, ex simili materia & odore. Estque sterquilinium terrestre (ut ita dicam) in cavernis terræ, quod per longam decoctionem transit in substantiam auripigmenti. Vide plura, *Ruland. pag. 87.* ad *90.* si placet.

Azarnet.

Aurichalcum, est Cuprum.

Aurum Philosophorum, est plumbum.

Aurum vivum, est argentum vivum.

Anver, est aqua pura, vel lenis,

Azaa, est Magra, Terra rubea.

Azci, est atramentum. *Azec*, est attramentum viride.

Azeg, *azegi*, *azeci*, est vitriolum. *Azuric*, est vitriolum rubeum.

Azem.

Azem, eſt butyrum coctum. *Azemaſor*, eſt Minium vel Cinabrium.

Azuc, eſt corallus rubeus. *Azubo*, Vas Chymicum.

Azimar, & *azamar*, eſt Vermilio, vel Minium. *Azimar*, eſt æs uſtum.

Azungia Vitri.

Azoch, eſt Laton, eſt cuprum aureo colore tinctum lapide calaminari *&c.*

Aroph, eſt mandragora. *Aroph* Paracelſi curat calculum.

Arſaneck dicitur, arſenicus ſublimatus.

Arſenicum, eſt fulgur metallorum, eſt etiam ſal ipſorum & Saturni, quod alias artanec, vel artanech reperitur nonnullis locis.

Artetiſcus dicitur, qui membri defectum patitur alicujus.

Arthoicum, eſt oleum rubeum ex radicibus herbarum unâ cum pane ſimul in fimo digeſtis, arte tractum.

Aſphaltum, eſt bitumen ex limo terræ & aquæ tractum ad ſimilitudinem picis. Eſt flos æris etiam.

Aſcendentia, ſigna dicuntur, vel aſtra firmamenti cœli, & præcipuè ſyderei ſpiritus.

Aſaphatum, eſt ſerpigo, vel impetigo, aut intercutanea ſcabies in poris generata, vermiculorum inſtar, edunt, ſi comprimatur cutis, fila oblonga nigro capite proſilientia.

Aſſala dicuntur, nux myriſtica.

Aſſaliæ, vermes dicuntur in ligno naſcentes, vel inter aſſeres, alias teredones. *Aſelli*, Millepedes.

Aſthma, pulmonis eſt morbus, vel peripneumonia, unde gravia ſuſpiria.

Aſtrum,

Astrum, hoc loco dicitur, virtus & potentia rerum ex præparationibus acquisita, ut sulphuris astrum est ejus acccensio , qua veritur in oleum præstantissimum. Item astrum salis est ejus in aquam vel oleum resolutio, qua pariter majores vires induit quam antea habuerat. Mercurii pariter astrum, est ejus sublimatio, qua miram acquirit vim & potentiam naturali sua majorem atque subtiliorem.

Athanor, vel *athanar*, est furnus in arte Spagyrica potissimum reverberatorius, nonnunquam etiam alterius usus, juxta arbitrium artificis adaptatus. Vide plura apud *Ruland. pag. 76.* ad *78.*

Atramentum, varia significat juxta adjectionem, ut sutorium est cuperossa interius rubeum calcanthum, scriptorium ad pennam aptum, fuligineum ad typographam: item album, viride, cœruleum, atque distillatum ex viridi, quod Romanum vocant, aut ex alio quopiam. *Atramenti*, varias species numerat *Ruland. pag. 78.* ad *80.*

Atractiva, dicuntur medicamenta, alias magnetica, quæ vim ad se trahendi habent, ex similibus etiam attractivis composita.

Augurista, dicitur superstitiosus artifex, qui suam artem in speculis, crystallis, & in aquis exercet, præcipuè in volucrium cantu volatuque, ut ex eis præsagiat: aliorum etiam ritus ob eandem causam observat.

Aurum potabile, est liquor auri sine corrosivo, quod paucissimi norunt, eorum etiam qui parant indies in hominum perniciem potius quam ad salutem.

Aurum

Aurum vitæ, est aurum præcipitatum, & in summam rubedinem cinabaris tritæ similitudinem reverberatum præstantissimum quod ex proprio suo mercurio fit, ac præcipitatur.

Austromantia, alia est superstitio quædam excogitata, ex ventorum observationibus, ut quum astra ventorum in summam, ultra consuetudinem, vehementiam erumpunt, inde futuri præsagium homines otiosi magis quàm curiosi pronunciant.

Axungia, de mumia, quæ interdum mumia de medullis etiam scripta reperitur, est medulla ossium.

Azóth, est argentum vivum ex quovis corpore metallico tractum, & propriè mercurius corporeus. Paracelso præsertim est, universalis & indifferens medicina rerum speciem omnem exuta, & intensissimam induta vim, atque centralem quandam virtutem generalissimam, reliquas omnes medicinas in se concludit, non aliter quàm prima reliquas omnes substantias, exclusis accidentibus. Hanc in ensis pomo conclusam quocunqne locorum ierit gestasse secum perhibetur.

Attramentum sutorium, est vitriolum, id est Calcanthum, *Rul. pag. 80.* ad *86.*

Aurum, A Chymistis dicitur Sol, & soli tribuitur. Est corpus metallicum, citrinum, fulgidum, ponderosum, æqualiter in ventre terræ digestum, aqua minerali diutissimè lavatum: ex argento vivo, puro, fixo, claro, rubeo: & ex sulphure mundo, fixo, rubeo non adurente. Aurum est subtilissima substantia argenti vivi. Videmus enim argentum vi-

vum facilè aurum suscipere, quod proximum suæ natura est, ut mater filium suscipit. Deinde aurum, ex pauca substantia mundi sulphuris, & puræ rubedins constat, plus tamen habet argenti viui quàm sulphuris, plus habet à matre quam patre. Sulphur purissimum cum matre argento vivo, pater coiens, optimum generat filium aurum. Breviter argentum vivum coagulatum, sulphure, puro igne, non tamen adurente fit aurum. Hic est filius delectus, quem semper proponit facere, ad quem semper contendit natura. Est metallum omnium temperatissimum calidum & siccum secundo gradu, fixum & rubeum tertio gradu dicunt.

Aurum est duplex 1. Nativum purum. 2. Coctum.

1. Nativum purum, quod à natura tale est, cujus massas *Hispani* vocant, Palucas, reperitur in fluminibus, ut in *Tago*, *Albi*, *Sala*, *Schvvartza*. 2. In montibus *Arabicis*, in fodinis & puteis, partim ejus scintillæ quasi adhærent ad *Saxi* quoddam genus candidissimum vocatum à *Germanis* Quartz. 3. In capitulis piscium quos Forellas vocamus.

2. Coctum, quod conflatur seu coquitur. 1. Ex pyrite coloris ciueracei, & galeneæ, *(vvhich is a vein of Lead and Silver together.)* 2. Ex terra quadam purpurea, vapore, & halitu terræ ita temperata & affecta, ut sit fœcunda auri, ex qua in camino excoquitur aurum. 3. Ex Chrysocolla. 4. Ex cæruleo. Plurimum facit ad auri bonitatem regio. *Arabicum*, *Hispanicum*, *Hungaricum*, *Germanicum*, certis distant gradibus, plura scias *Ruland. pag. 92.* ad 94.

B. *Baculus*,

B.

BAculus ferreus, eſt inſtrumentum cuſum ad ſuſtinenda impoſita vaſa.

Bayda, eſt vas ſuper quod diſtillatur.

Bagedia, eſt libra 12. unciarum. *Berdadia*, etiam eſt Libra.

Bajac, eſt Ceruſa. *Balziam*, eſt faba.

Balaſius, Purpureo ſeu roſeo colore flammeſcit, & rutilat, à nonnullis placidus dicitur, aliqui putant eſſe Carbunculum, colore ac virtute diminutum, quemadmodum virtus fœminea, à virtute maris differat. Pluries compertum eſt quod exterior pars unius lapidis atteſtatur balaſio, interior, carbunculo, & ex hoc dicunt balaſium eſſe domum Carbunculi. Varias cogitationes aufert, & luxuriam reprimit: conciliat amicorum diſcordias, & in humano corpore ſanitatem inducit. Et potatus cum aqua ſanat oculorum infirmitates, & hepatis doloribus ſubvenit.

Balitiſtera, eſt Terra rubea.

Barach panis, eſt nitrum ſalis.

Barcata, eſt Meatus Ignis.

Barna, eſt vas vitreatum.

Baſura, eſt ſemen. *Baul*, eſt Urina.

Batitura rami, eſt ſquama veneris. *Batitura æris*, eſt ſquama Metallorum.

Baurac, est sal gemmæ, saphyrium lythargyrum albificatum, est etiam sal vitri, fæx vitri, spuma vitri, fel vitri: testudo argenti vivi.

Baurac, etiam, est attinchar, quodlibet genus salsuginis.

Bezar, vel *Besar*, Lapis viridis pretiosus.

Bianchetunsim pythium, est Cerusa. *Biladen*, est Chalybs.

Bitumen, est sulphurea terra, succus pinguis, bituminum varia sunt genera.

1. Liquidum oleo simile petroleum.

2. Liquidum odoratum Saxonicum.

3. Odoratum camphoræ nativæ.

4. Nigrum crassum quod apicis colore nomen habet, à lacu *Sodomæo*, quo Mauri cadavera implent. Nigrum crassum è Palæstina.

5. Fossile carbonibus simile.

Bodid, est ovum.

Bof, est Calx viva.

Bolus, est Coagulum specificum, quod est essentiale Chymicum, ut sit essentia quædam liberata ab impuris, & alienitatibus, per coagulationis, (quam necessario antecedit solutio) nodum segregata, constitutáque quomodo solent boli eluti in specie fieri, ut sit eis consistentia, & forma homogenea, qualis est bolaris, novemque etiam tabulis, id quod ad essentiam parum interest.

Ruland. ponit sex species, quarum *Armenius* verus, magno habetur, in pretio apud *Turcicos* Imperatores, qui utuntur eo contra Febres, Pestem, & Anginam, *pag. 105.*

Bonati, eſt vitreati.

Borades, eſt Limatura.

Borax, eſt Chryſocolla. *Batrachium*, & vocatur attinchar naturale.

Borax, eſt effronitrum attinchar, vel nitrum. Vocatur Capiſtrum auri.

Botamum, eſt plumbum votum.

Botus barbatus, eſt vas ſuper vas, in quo funditur aurum.

Botus barbatus, { Vas fuſorium. Deſcenſorium. Crucibulum. Junco factum ad fundendum.

Bractea, eſt Cuneus ferreus latus. Laminæ, Solæ.

Brachium, eſt Cuprum.

Braricia, eſt Vitrum.

Braſe, Carbones.

Blumati terreum, eſt vas vitreatum. *Buccatum*, eſt vitreatum.

Buccellare, eſt Cibare, & Fruſtillare.

Bulbus, eſt Cepa Marina. Et Bulbus creditur eſſe ſquillam.

Bulga, in quam bacillo agitatę aquę infunduntur.

Bulga, per ſe hauriens aquas.

Burnea, eſt pix.

Burac, eſt omne genus ſalis. Alii verò diſtinguunt, ut *Baurac*, *borago*, *borax*, *uritar*, *augar*.

Butiga, ſive gutta ruonio vel rubeo, eſt inflatio totius faciei.

Buffonitis, eſt gemma ſeu lapis qui è Bufonis capite erui traditur, (errant qui Chelonitum vocant, quem proprio titulo deſcripſi.) Hunc lapidem viri

Principes ſemper geſtare ſecum meritò deberent. Nam ſi venena vel intus in homine lateant, aut ipſi extrinſecus admota ſinit, etiam præſens ille colorem mutat, & guttulas quaſi ſudando emittit. *Erneſtus Burgravius.*

Buffali, ex Cornu, annulus conflatus, & digito annulam geſtatus, ſpaſmi convulſionibus moderi dicitur. *Burgeravius.*

Balneum Mariæ, vel maris, ut multi vocari volunt, eſt furnus diſtillatorius aquam continens, in qua calente vaſa chymica ponuntur ad putrefactionem ſuæ materiæ quàm capiunt, ad ſeparationem, & id genus humidarum aſcenſionum perficiendas operationes.

Balneum roris, vel roritum, eſt furnus in quo ſuper vaporem aquæ duntaxat, vaſa diſtillatoria ſuſpenduntur, ut aquæ corpus non contingant, alio nomine vaporoſum, aut vaporarium vocavimus.

Balſamum, eſt ſubſtantia corporum, à putredine conſervans. Balſamus alias à nonnullis ſcribitur. Eſt internus, & externus. Internus in humano corpore, temperatiſſima quædam eſt ſubſtantia non amara, non dulcis, non acerba, neque Sal minerale, ſed ſal liquoris, quod à putrefactione validiſſimè præſervat humana corpora: dicitur etiam naturæ corporis gluten temperatiſſimum. Breviùs ſic definitur. Eſt ſalis interioris liquor ſuum à corruptione corpus tutiſſimè præſervans naturaliter. Externus verò terebinthina vocatur à Paracelſo, nullam ignis violentiam paſſa ſed digeſta. Item eſt omne quod celeriter ſanat, à germanico ſermone ad Chyrurgiam

giam adaptatum nomen duabus dictionibus bald-zamen, id est celeriter conjunctum. Dicitur etiam oleum ex omni corpore distillatum, & ad summum gradum puritatis adductum. *Beleson*, est Balsamus.

Balsamus de mumiis, est balsamus de carne tractus.

Balsamus elementorum externus, est liquor mercurii externi, aliâs mumia elementorum externorum, & propriè rerum firmamentalis essentia, quam etiam nonnulli quintam vocant.

Blachmal, est materia liquefactione plurium una metallorum confusa in sulphur injecta.

Barnabas, vel potius *barnaas*, est sal petræ urinarium, quod etiam acetum acerrimum dicitur.

Basiliscus minor, est stellio.

Berillus, est speculum ex crystallo superstitiose consecratum ab auguristis. *Ruland. pag. 101. 102*, ponit *octo Berilli* species.

Berillistica, est ars in ejusmodi specillis visiones observandi.

Besachar, fungus dicitur.

Besonna verò muscarum fungus.

Bisematum, est omnium levissimum, pallidissimum, & villissimum plumbum.

Bitumen perversum, est liquor incertus.

Bolus, dicitur lutum quod minerale nullum in se habet.

Bothor, aut cossi, sunt apostemata parvula quædam pustulosa faciei candida.

Botin, est terebinthina certo suo tempore collecta, quum plus virium à cœlestibus hausisse puta-

 tur.

tur. Est etiam balsamus ex eadem tractatus artifi-ciose, alias butimo.

Botium, est apostema proveniens in gula, veluti struma.

Boxus, dicitut viscus in arbore nascens, ut viscus quercinus, *&c.*

Brassadella, vel *brassatella*, est ophioglossum, aut lanceola, quam etiam linguam serpentinam vocant.

Brunus, est ignis sacer in membris, alias Erysipela, vulgò ignem *S. Antonii* vocant, nonnulli vindictam ejus.

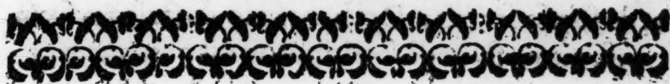
Bruta, cœlestis est virtutis influentia quæ per animalia bruta rationalibus manifestatur, ut in chelidonia per hyrundinem, in sale per ciconiam clysteris usus, & id genus alia multa.

Butyrum Saturni est, quod supra altey, atque dulcedo plumbi.

Blas cordis, est spiritus vitalis, & consequenter sui caloris fomes: spiritus verò sic animatus, & Cordis mater, in Scholis pene neglectus. *Vanhelmont. pag. 183.*

Blas regiminis, agit circa effluvium corporale, prout Luna mare tumefacit. *Vanhelmont. pag. 336.*

Cabala

C.

CAbala, Cabalia, ars Cabalistica, est Scientia occultissima, quæ divinitus unâ cum lege *Moysi* tradita fuisse fertur, quæ nobis Dei doctrinam de *Messia* patefecit, cum Angelis amicitiam cultoribus suis contrahit, rerumque naturalium omnium cognitionem tradit, ac divino lumine montem pulsis tenebris illustrat. Vox est *Hebræa, Latinè*, dicitur Receptio, quod unâ cum lege quam postea scriptam populo tradidit secretiorem, & veram legis Enarrationem *Moyses* in Monte divinitùs acceperit, quam scribere nefas erat. Sed ordinariis revelationum successionibus, alter ab altero, quasi hereditario reciperet jure, ne à prophana multitudiue divina mysteria cognita vilescerent aut violarentur. *Persæ* fuerunt hujus diligentissimi cultores & suos sapientes magos appellarunt, quales fuerunt illi tres, qui *Bethlehemum*, ex Oriente Christum adoratum venere, & non reges ut vulgus hactenus existimavit. De hac Reuchlinus Germanus, & Picus, Italus Mirandulæ dominus, & Petrus Galatinus copiosissimè scripserunt. Et Galatinus affirmat veteres Rabbinos per hanc Cabalæ scientiam, Trinitatem, Christúmque Dei filium agnovisse. Non igitur stulta multorum opinione ars est, sed potius scientia certa & cœlestis, per quam *Theophrastus*

ut de ſeipſo ſcribit, Dei beneficio doctrinam ſuam conſecutus eſt, nec à ſpiritibus,malis quicquam habuit: quare falſo, hac calumnia ab invidis gravatur, Conceditur hanc ſcientiam apud multos in abuſam deveniſſe veluti alias ſcientias; Scribit enim *Theophraſtus Hebraos* degeneraſſe ut in doctrina Dei,ita etiam in hac ſcientia. Quare poſtea in veram ſcientiam, falſamque artem diviſa Cabula fuit. Acceſſit etiam litteralis quæ meritò inter artes incertas, numeratur, præſertim ſi ex *Hebrao* fonte non procedat. Vera enim Cabula in S.litteris ſuum habet fundamentum. Multa de hac ſcientia *Theophraſtus* in libris de Philoſophia ſagaci ſcripſit; nec dubito, quin lapſu temporis nationes exteræ ſincerius de *Theophraſto* judicabunt quam Germani quidam modò. Cùm clarius luce ipſa ex ejus monumentis conſtat eum fuiſſe ſummum philoſophum,& medicum incomparabilem; & qui nullum Chriſtianæ fidei articulum negaverit; etſi quædam S. Scripturæ loca aliter, quàm vulgò ſolent, recentioribus quibuſdam doctiſſimis hominibus ipſi adſtipulantibus interpretatus eſt: ſed de Chriſto Salvatore multa præclara docuit, ut ex ipſius libris patebit.

Cabulator,eſt ſal nitrum. (*Michael Toxites,M.*

Cabebi,eſt ſquama ferri. *Cabeth*,

Cabel, eſt Stercus.

Cacabus,eſt vas continens chores tres.

Cacochyla, eſt malus ſuccus in corpore. *Caco.chochymia.*

Caciaferrea, eſt Cochlear ferreum. *Cadaria*, eſt Tutia.

Cadmia,

Cadmia, eſt duplex. Nativa, & Factitia. Vide titulum Æris. Plura leges de *Cadmia* ſpeciebus apud *Ruland.* à *pag.* 110. ad 121.

Cadmia Acinoſa, eſt Tutia. Item *Cadmia*, eſt liquor candidus.

Cal, eſt Arſenicum citrinum. Item acetum.

Calamina, eſt lapis Calaminaris.

Calcadis, eſt vitriolum album. Aliâs ſal Alkali.

Calchanthos, vel *Calchanthum*, ſignificat,

1. Florem æris.
2. Calcitidem, quæ ſpecies vitrioli.
3. Vitriolum.
4. Æs uſtum, vel petrinum.
5. Vitriolum viride. *Calcanthum*, & *Colcothar*, granulis atramenti & generantur, & nutriuntur. Sale ſoluto, & ipſa ſolvuntur, quod eſt in venere. Congelant frigore; Venus de quibuſdam mineralibus in mineris participat. Si rubedo adſit, aquoſitas abundat, ſi viriditas, aër exuperat, *pag.* 123. & 124. *Rulandi* plura de *Calcantho* videas.

Calchantum, *Calcadis*, eſt ſpecies atramenti.

Calcaton, eſt Trochiſci de Arſenico.

Calchithios, eſt ærugo æris, Item Marchaſita.

Calcata, Atramentum citrinum.

Calcatar, *calcotar*, *calcadinum*, eſt Atramentum rubeum, Vitriolum.

Caldar, eſt ſtannum.

Calcocos, eſt Æs. *Calcithos*, eſt æs viride. *Calocamonon*, Æs uſtum.

Calcitari, eſt Sal Alkali. Alkael. *Cali* eſt cinis clavellatus.

Calcidicum, eſt Medicamen de Arſenico.

Calmet, *Coſmec*, eſt Antimonium. *Coſmet*, *Cuſmet*.

Calufaz, eſt oleum Indi.

Caluſa, *Cyptas*, eſt Cryſtallus.

Calor naturalis, eſt quando radii ſolares vel per ſe materiam ſibi applicatam excoquunt, vel in ſpeculo concavo, collecti rei applicantur. Hujus ignis uſus eſt apud artifices diſſolvere & calcinare.

Calor cinerum, quando partes fixiores per cineres eliciuntur. Hic medius eſt inter balnei, & arenæ calorem, proinde illius ope, non modò ſubtiliores, & ad naturam aquitatis ſimplicis approximantes ſubſtantiæ propelluntur, ſed etiam colores, & fixiores partes eliciuntur.

Calor fimi, eſt quando vaſe in fimo poſito, materiam continere, digeſtio fit. Hic calor uſus eſt in infundendis, digerendis, & putrefaciendis rebus. Adhibetur interdum fimus equinus, in quo vas ſepellitur, aliquando vas ligneum fœno vel ſtramine impletum, cui vapore fervente aqua applicatur, fimi in locum adhibetur.

Calor digerens, eſt quo materia diſſolvenda digeritur, & aut athanore, aut fimo perficitur.

Calor fortis, eſt quando igne auctiore & intenſiori res ſeparantur.

Calor arenæ, Medius eſt inter cinerem, & ſcobis ferri, & eſt quando vas materiam continens in catino arenario, arena circumdatam ſubſtantiam fixiorem, aquàm cineres propellere nequibant, protrudit. Ubi advertendum arenam ſubtilem, non adeo violentum calorem præbere, quàm groſſum,

Calor

Calor scobis, aut scoriæ ferri superiore intensior, & aperto vicinior est quando ex scobe, vel scoria ferri res propelluntur.

Calor carbonum, est quando calor prunarum flagrantium materiam, vel vas proximum tangit. Hujus usus est in infusionibus, cæmentationibus, probationibus, calcinationibus, & dissolutionibus.

Calor flammarum, est quando adhibito conveniente alimento flammæ materiam attingunt. Hic calor vocatur ignis vivus, quo reverberantur, & calcinantur omnium metallorum corpora, nec non spiritus tandem propelluntur.

Calor vesicæ levis, est quo ex materia vesicæ apposita, applicato alembico substantia humida prolicitur.

Calcinatio corporum, est combustio, quæ fit igne majori, vel est rerum coagulatarum in calcem solutio. Estque Calcinatio vel Corrosionis, vel Ignitionis.

Calcinatio corrosione sicca est, quando corporibus calcinandis non humor, sed ejus in locum corrodentes materiæ siccæ adjunguntur, quibus calcinantur. Estque cæmentum, & commixtio.

Calcinatio corrosione vaparosa, est quando corpora metallica in tenues laminas redacta per acrem corrodentèmque fumum calcinantur.

Aliquando corpora laminata super aquis fortibus aliquando super aceto, vel recrementis unicarum pressarum suspenduntur; aliquando præsertim nobiliora metalla, plumbi fusi, vel argenti vivi afflatu fragilia redduntur, & comminuuntur: aliquando alii modi adhibentur. *V.G.* *Caly-*

Calybem, in crocum ſubtilem per vaporoſum corroſionem redigere geſtens, ita procedo. Primum paro aquam fortem ex ſalis petræ & vitrioli ad albedinem calcinati partibus æqualibus, eamque in cucurbitam vitream fundo. Poſt in cucurbitæ ſuperiore parte laminas chalybis ſuſpendo, lutoque vaſis artificium obduco, ne ſpiritus aquæ fortis ullo modo exhalare queant, ac viginti quatuor, horas in arena calida vaporare permitto. Deinde aperto vaſe laminas eximio, quibus crocus, vel pulvis ſubtiliſſimus adhæret, quem lugopode detergo. Porro laminas iterum in dicto vaſe ſuſpendo, & modo ſuperiore procedo, idque tantiſper donec nullus crocus ulterius à ſpiritibus extrahitur, aut in laminis reperitur, Sic plumbum ſuper aceto ſuſpenſum calcinantur in ceruſſam, ſic cuprum ſuper recrementis uvicarum, atque ita reliqua metalla vaporibus corroduntur.

Calcinatio humida immerſiva eſt, quando corpus liquori alicui immergitur, qui corrodat indéque calcinet: perficiturque amalgamatione, aut precipitatione.

Calcinatio reverberii, eſt in Calcem ſolutio. Calx autem generali ſignificatu eſt pulvis quilibet in partes impalpabiles comminutus, quem & alcool nuncupare conſuevere. Itaque ſub ſe comprehendit calcem proprie dictum, Alcool, quod eſt à levigatione cinerem, & corroſionis atoma.

Calcinon, per reverberium eſt duplex.

Calcinatio, ſpecialiter dicta, & cinefactio.

Calcinatio ſpecialis, eſt qua principaliter dicta

calx

calx in combuſtione reverberante efficitur. Itaque à Græcis aptius appellari poterat πιτανῶσις quod πίτανον efficiat, cujus ſpecies quædam ἄσβεςος, quam in extinctam ſeu vivam, è calcario lapide confectam nominant. In hac vel res ſolitaria calcinatur, vel cum additamentis combuſtionem penitus adjuvantibus, ut ſunt ſulphur, nitrum, *&c.* quæ tunc adjicimus, cum valida admodum eſt indomitáque rei compages. Alioqui volutalia citius diſſiparentur, quam à flamma vincerentur fixa. Sed ſpiraculum debetur nitroſis ut vas ſit tutum. Vide *Calcinatum* majus & minus, *pag.* ſeq.

Calor, eſt Liber, aut Impeditus.

Liber qui proximè materiam, aut vas materiam continens tangit. Hoc calore proliciuntur, quæ contumacius liquorem emittunt, ſeu fiat ob ſiccitatem aut paucitatem, ſeu quod ob viſcoſitatem & homogenietatem terreis partibus pertinacius adhæreat: & calcinationes fuſioni, & aliis operationibus inſerviat.

Calor impeditus, eſt quando ignis à materia vel vaſe, ne illud proximè tangat ab alio vaſe impeditur.

Calor liber, eſt Carbonum vel flammarum.

Impeditus eſt arenæ vel ſcobis.

Caballi, vel *Cabales*, ſunt lemures, & aſtralia hominum corpora, qui ante prædeſtinatum vitæ curriculum repentina morte quapiam extincti ſunt. Iſti poſtmodum oberrare putantur ſuper terram, lemurum inſtar, donec terminus prædeſtinatæ vitæ completus ſit, ut quod vivere corporaliter debebant, ſpiritualiter adimpleant, ſi credere fas eſt, veræque reli-

religioni Christianæ dissonum esse non comperiatur ex Scripturis sacris, unde petendus lapis lydius, quo reprobatur omne quod ex auro non conflatum est Euangelico.

Cacedonium tartarum, est materia peccans in corpore humano, ob separationam facultate segregativa factam, non succedente mox expulsiva.

Casa, dicitur pro camphora.

Cahos, prȩter omnium rerum congeriem. Theophrasto est aër, & pro Iliaste supradicto, vel Iliastro sumitur. Et *Chaos*.

Calcanthum, est vitriolum. Vide *pag.* præcedent.

Calcinatum majus, dicitur omne quod arte spagyrica dulce factum est, quod ex propria sua natura non erat, ut mercurii dulcedo, plumbi vel ejus anima, salis & similium, quæ celerrimæ consolidationis existunt.

Calcinatum minus, est omne quod à natura dulce est, & citissimè curat, ut saccarum, manna, tereniabin, nostoch, & similia quæque.

Callena, species est salis petræ.

Caleruth, est indicium desiderii ad primum perpetuum, ut quum quidpiam in primam materiam redire cupit ex qua prodierat.

Calliette, sunt fungi flavi in plantis juniperinis.

Calx mercurii, est præcipitatus mercurius.

Calx veneris, est viride aëris.

Calx saturni, est minium.

Calx Jovis, est spiritus Jovis.

Calx Martis, est crocus calybis vel ferri.

Calx solis, est aurum calcinatum.

Calx

Calx lunæ, est argentum, *calx argenti*, vel azurinus flos ejus.

Calx permanens, vel fixa, est incremabilis materia.

Calx peregrinorum, est tartarum.

Calx lignorum, est cinis eorum, qui in vitrum aut aliam materiam non convertitur.

Chaomantia, est ars qua præsagium sumitur ex aëre.

Claretta, est albumen ovorum.

Cambuca, est apostema, vel ulcus in inguine. Panus inguinis.

Carbones cœli, sunt stellæ.

Carbunculus, est apostema, vel pestilens ulcus ab *atro* sanguine.

Cardonium, est vinum herbis medicatum.

Carena, est vicesima pars guttæ.

Cassatum, est sanguis in venis invalidus, & mortuus, sanguinis boni transitum & motum obstruens. *Para.* in archidoxis.

Caseus præparatus, est residentia viscosa, manens in fundo lactis ex caseo defluentis.

Cathimia, est argenti spuma.

Cauda vulpis rubicundi, est minium ex plumbo.

Cautela in arte spagyrica, est habitu comparata quædam industria, qua facilius obeunt suas operationes, ac perficiunt artis hujus professores.

Cauterium, *Kautir*, est instrumentorum Chyrurgorum, quo aperiunt cutem & carnes exustionibus, est etiam medicamentum in ejus locum surrogatum, quod suo corrosivo citra dolorem aperit.

Celsa, musculus alias dicitur vitæ, pulsus per singulas corporis partes oberrans.

Coadunatio, est elaboratio, qua uniuntur disgregata, Appellatur nonnunquam excellentioris speciei nomine Coagulatio; unde extitit illud dogma philosophorum, quod Chymicum artificium, in solutione & coagulatione consistat, quo tamen respicitur ad lapidis mysterium, potius. Ita coadunatio est solutionis reductio in his, in quibus fieri potest. Ejus species sunt duæ. Compositio, & Coagulatio.

Coagulatio, est rerum ejusdem naturæ è consistentia tenui fluidaque ad solidam coactio. Itaque quæ resolutione aquea, aërea, ignea sunt attenuata, per hanc in corpus homogeneum reducuntur. Et sic coagulatio comitatur multas operas, veluti divaporationem, exaltationem, sublimationem, distillationem, *&c*. Fit duobus modis. Segregatione, & Comprehensione. Estque vel Frigida, vel Calida.

1. Coagulatio frigida, est quando res in calido resolutæ, in frigido coagulantur.

2. Coagulatio calida, est quando calore conveniente, res dissolutæ coagulantur.

Coagulatio per segregationem, est cùm quibusdam segregatis reliquum concrescit. Itaque concretio *σύμπηξις* appellari principaliter poterat. Peragitur calore, quo divaporat, seu exhalat paulatim humor, qui erat causa fluoris.

Coagulatio comprehensionem est, cum totum simul comprehensum, remistumque ad uniformem substantiam coagulat.

Coagulum, est Mercurius.

Coagulum specificum, est essentia materialis terrea, concreta in consistentiam siccam per coagulationem.

Coagulatio est quadruplex, *lib. 7.* de natura rerum, *pag. 452, Paracel. prim. to.*

Coagulum, Mercurius. Mercurius noster.

Coagulum, coagulans, Sulphur Philosophorum, prima materia unde aurum nostrum. *Fermentum fermenti*, spiritum coagulans. Sulphur coagulans Mercurium.

Cobastoli, est Cinis.

Cobatiorum fumus, est Robolt.

Cocilio, est pondus 11. unciarum.

Cœlum, Formæ rerum essentiales. Quinta essentia.

Cœlum Spagyricum, est suprema pars vasis Philosophici.

Cœlum Philosophorum, vocatur id quod transcendit longè naturam elementorum vulgarium, ut lapis Philosophorum, medicina catholica, omnis quinta essentia.

Cœnum, est fimus.

Cœmentum, est corrosio sicca, quâ corpus aliquod metallicum cum salibus corrodentibus, & aliis rebus exsiccantibus, stratificatum confringitur, & calcinatur. Fit autem Calcinatio hoc modo—— Corpus cœmentandum in tenues laminas redigitur, & in frustula forcipe scinditur: species autem corrodentes pulverisantur, & aceto, urina, vel aqua forti madefiant, ut fiant instar pulticulæ (nonnulli istis siccis utuntur) Deinde hujus pulticulæ vel pul-

veris aliqua portio pyxidi cœmentatoriæ inditur, illique lamina superponitur, & laminæ alia pulveris portio aspergitur, quod stratificatio, & stratum super stratum dicitur. Hanc alia lamina subsequitur, idque tantisper donec pyxis impleta, aut nihil laminarum reliquum est, & tandem pluvere superposito clauditur, lutoque aliquo tenaci juncturæ pyxidis munitæ obturantur, & igni, vel (quod satius est) suo furno imponitur, & secundùm gradus cœmentatur, 4. 6. 8. 12. vel 24. horis, imò etiam aliquot diebus, (pro re nata) inibi conservatur. *V.G.* Cùm præparare velim crocum Martis seu chalybis per cœmentationem, accipio calcis vivæ recentis quantum opus est cumque urina virili aliquantisper madefacio, ut fiat instar pulpæ. Postea hac pulpa pyxidis cœmentariç fundum ad digiti lati crassitudinem tego, eique laminas chalybis superaddo, & vas, (ut superius) impleo, ac luto obfirmo. Omnibus ritè paratis, pyxidem in furno nostro cœmentario pono, ignemque tertii gradus ad 4. usque 24. horis continuum. Tandem exemto vase materiam in illo contentam, in mortario probè contundo, & per setaceum pello, ut fiat pulvis subtilissimus, ubi calcem à chalybe omnem calida abluo, residuumque arefacio, & accipio crocum Martis præstantissimum. Eo modo etiam fit crocus Veneris, qui operationibus multis inservire potest.

Cœruleum, Græcis *κύανος*, *κύανον*, Latinis cæruleum propter colorem, Lapis Lasuli, venenatus color, à Germanis vocatur Lasur. Hæc quasi imitantnr Arabes, qui Lasuli vocant. *Rulandus, p. 161*, ponit 17. genera, 162.

Colo-

Coloratio, per hauſtum liquoris ingredientis, eſt frequens admodum colorationis modus per liquidam tincturam, quam res colorandæ potare ſeu combibere coguntur. Id fit pro natura earum diverſa. Quæ poroſa ſunt, macerantur in tinctura liquida, vel etiam coquuntur unâ, aut irrigantur, perfunduntur que ſæpius reſiccationibus interpoſitis donec color placeat. Ita vulgò tingunt vellera linamenta, ſerica, pannos, *&c.*

Coloratio, externa eſt cum ſuperficiebus duntaxat color exaltatur. Id fit variis modis, quibus aliter atque aliter diſponitur ſubjecti facies externa ad lumen diverſimode terminandum, unde oritur color diverſus, iſque in eadem ſpecie illuſtrior, & veluti interpollis, vel obliterata priore ad diverſam nobilior.

Coloratio, per calorem ſolùm modus eſt colorandi, cùm è potentia in actum, ſeu ex occulto in manifeſtum color protrahitur, adhibito calore duntaxat alteratorio. Neque ſolùm principali extractionis fine hoc fit, ſed & inſervit tincturis arcanis.

Coloratio, per ablutionem eſt cum fuſcedines ſpirituales, aliæque ſordes colorem obſcurantes, mutanteſque aquis acribus eluuntur, itaque color illuſtratur, exaltaturve.

Combuſtio, eſt Ignitio, corpora comburendo, in calcem redigens; Incineratio vel vitrificatio.

Comiſdi, eſt Gummi Arabicum.

Compoſitio, eſt diverſorum coadunatio. Eſtque miſtio & conglutinatio.

Conder, est Thus, Olibanum.

Calx in Chymica significatione, est pulvis quilibet per ablationem superfluæ humiditatis, in partes tenuissimas & quasi impalpabiles comminutus.

Calx viva, non extincta, asbestos, fit variis modis. In quibusdam locis fit lapidibus vel calculis littoralibus, coloris cæsii vel cinerei, candidive; cuniculis nempe actis in agris ad littora vel simpliciter collectis calculis ad littora, aut etiam erutis propriis fodinis, ut fit ad Sulam & aliis locis, Fit ad mare ex testis ostreæ, vel marmorum buccinorum, & de corticibus ovorum. Est autem *calx viva* duplex, coloris candidi, & cœrulei. Vis omnium est adurens, ignea, mordens crustas inducens; urit in summa, discutit & extrahit. Odit naturaliter aquam quâ accenditur, amat oleum quo facillimè commiscetur.

Calx Extincta.

Calx manica alba, est Calx alba peregrinorum, vel ex ossibus piscium majorum, albis vel conchis marinis, quas in pileis gestant confecta.

Calx assata, est Alumen ex pomis. *Calx major*.

Camet, *Cames*, est argentum.

Canales, Cuniculi. *Canales* recludere. *Canales*, occludere.

Cancinpericon, est calidus equi fimus.

Canna, Syphunculus.

Cantacon, est Crocus hortulanus. *Capistrum auri*, est Borax.

Capsa, cujus fundum est filis ferreis contextum.

Canze, *carmit*, *canna*, *cusanum*, Sunt varia vasorum genera.

Capsa,

Capsa, In quas venæ distribuendæ Injiciuntur.

Capitellum, est aqua saponis. *Caput mortuum*, est terra mortua, vel fæx. Vide *Theophrastum, pag. 28.* de natura rerum.

Carbunculus, sumitur pro gemma, habetque nomen ab ignis similitudine, cùm ipse ignem non sentiat, propterea apyrusta dicitur. *Ruland.* ponit 6. genera eorum *p. 132.* Masculi sunt flammę lucidioris, ac in sole flagrantis Fœminæ languidius refulgent.

Carmiti, est obulus.

Carsia, est aqua salis.

Catillus ferreus ex acie temperatus.

Catinus arenarius, est vas terreum, in modum pilei rotundi cum margine trium vel quatuor digitorum, ex terra tenaci factum.

Catma, Limatura auri. *Catrobil*, est Terra.

Catillus cinereus, est vas fusorium, ex cinerum de levi ligno elixatorum, & ab omnibus carbonibus, aliisque spurcitiis defæcatorum partibus, duabus nec non cinerum de ossibus medulla carentibus (ne tamen de porcis, quæ summum dispendium inferunt, desumpta sint) optimè tritorum parte unâ cum cervisia bona, ad massam madefactis, & probè invicem commixtis, in suo mortariolo paratum. Cineribus siquidem madefactis, hoc mortariolum impletur, & pistillum (vulgò monachus dictum) pulsibus tribus ligneo malleo factis in illud cuditur, ac tandem inspersis cribro setaceo cineribus de capitibus vituli, aut cornu cervi, unus atq; alter pulsus superadditur, atque ut arefiat, eximitur. Fit & in majori forma catillus cinereus, qui in ungulo ferreo formatur.

Cathochites, Veluti magnes ferrum, ſugda lignum, gagates & ſuccinum paleas attrahunt & retinent; ſic cathochites carnes & manus retinet, innato gummi ſeu glutino lentiſſimo.

Cardir, eſt Stannum.

Cedria, Gummi Cedri.

Cementatio, eſt gradatio per cementum.

Cementum, eſt mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla ſtrata, ad cementandum reverberantur. Et eſt vel ſimplex vel miſta, & eſt forma pulveris vel paſtæ.

C*ementare*, *Stratificiren*, eſt alternis res quaſdam ponere.

C*entrum Ovi*, eſt vitellum Ovi.

Cepa porci, eſt Squilla.

Cerdac, eſt Mercurius.

Ceracio, (Hanc *Geber* definit) eſſe mollificationem rei duræ, vel ſucci non fuſibilis, ad liquefactionem. Dicitur *Ceracio*, quod medicinam philoſophicam inſtar ceræ igni admotæ facilè liqueſcentem reddat. Quando Philoſophi argentum vivum in aurum aut argentum convertere volunt, neceſſe eſt ut habeant medicinam fluentem, quæ ſubitò (ut *Gebri* verbis utar) ante fugam ejus, in profundo illi adhæreat, ipſique per minima conjungatur, & illud inſpiſſet; atque ſua fixatione in igni conſervat, quouſque adveniat illi majoris ignis tolerantia, ejus humiditatem conſumentis, & convertat illud per hoc artificium in momento in ſolificum, & humificum verum, ſecundùm illud ad quod medicina fuerit præparata. Fit autem *Ceratio* quando corpus

ſiccum

ſiccum & durum ſuo humore, reiterata, frequenti imbibitione profunditur. Signum perfectę cerationis Arnoldus nobis deſcribit, in 2. magni roſarii, *cap.27.*

Si videlicet ſuper laminam ignitam medicina projecta velociſſimè, ſicut cera, ſine fumo ſe reſolverit. Sed illam Philoſophis committo.

Cerare, eſt incorporare, vel miſcere.

Cerebrum arietis.

Cerebrum bovis, eſt tartarum combuſtum. *Cerebcr*, eſt aqua.

Ceruſa, eſt plumbi ærugo. Omnibus eſt nota, & in pharmæpoliis nomen ſuum retinet. Nam ex plumbo vel albo, vel nigro fit pulvis. Alii autem definiunt quod ceruſa ſit ærugo, aut cinis plumbi. Si ex plumbo albo fit, *Hiſpanica* dicitur & eſt candidiſſima. *Dioſcorides*, quando fieri debet, docet *lib.5. cap. 53.* Et addit quomodo torreatur, donec ſimilis fiat ſandaracæ; & quomodo ceruſa lavetur. Leviſſima omnium ceruſa ad candorem fœminarum adhibetur. *Ovid.* de medicamine faciei. *Para.* habet ejus compoſitionem.

Chambar, eſt Magneſia. *Chucef*, eſt teſta figuli.

Ceraunia, Inveniuntur in *Germania* ad flumina, ut Albim *Ceraunia* gemmæ Chriſtallo ſimiles, infecto colore cœruleo diverſæ formæ, nonnunquam ſicuti clavæ, nonnunquam tanquam pyramides, ut repræſentarent caput Zuccarinum. Integræ nunquam inveniuntur, forſitan propter vim fluminis qua excutiuntur nubibus, & reſultationem in terram. Dicuntur provocare dulces ſomnos, valere

contra fulmina, & ad prælia & causas vincendas valere. *Solinus, cap. 23.* de *Ceraunniis.*

Chalchitis, una est lapis Chalchitis, id est lapis ærarius, id est Marchasita, seu ipsa pyrites, unde æs coquitur: quem Macer, & Mesue lapidem stellatum dicunt. Altera significatio Chalchitis, est alumen capillare, & ærarium, quod in pyrite concrescit. Hinc aliquoties dicitur alumen concretum. Sic *Dioscor.* Chalchitin, id est alumen aduri dicit more Chalchitidis. Videas plura de Chalchitide apud *Rul. pag. 141. 142.*

Chalcute, est æs ustum. *Chalcos*, est æs.

Chambelech, est Elixir.

Chaomantia, est Ars quâ præsagium sumitur ex aëre.

Chelidonia, est

Chelidonius lapis, vel Gemma *Chelinodia*, reperitur in ventriculis hirundinum, captis pullis hirundinum crescente Luna, *Dioscor. lib. 2. c. 47.* Sc. his, qui primo partu exclusi sunt; dissectis illorum ventriculis reperiuntur duo lapilli magnitudine, ut ipse vidi, seminis lini & ejusdem formæ: unus niger, alter ruffus apparet. Vel ut vult *Dioscorides*, unus colore varius, alter purus. *Ruland.* dicit se vidisse nigros & ruffos lapillos. Ruffi seu purpurei, dicuntur valere contra insaniam, & epilepsiam; & gratiam conciliare. Nigri, sedant iram, valent contra febres, malos humores, conducent & oculis.

Cenigdam, vel *cenigotam*, est instrumentum Chyrurgicum, quo cranium capitis epilepsia laborantibus aperitur. *Ceniplam.*

Cini-

Cinificatum, idem quod calcinatum.

Cervicula, ſpiritus eſt oſſis de corde cervi.

Chymus, eſt fæx. Chymia fæculentia. *Chymus*, Maſſa.

Chiromantia penes Paracelſum, non ſolùm circa liniamenta manuum conſideratur, verùm etiam in reliquis indiciis in toto corpore obſervatis, venis atque ductibus.

Cineritium, eſt cimentum auri vel argenti, quod à nonnullis regale vocatur.

Cherva, eſt cataputia,

Cheiri, Paracelſicum abſolutè poſitum abſque ulla adjectione, ſi de mineralibus fiat ſermo, argentum vivum denotat, ſi verò de vegetabilibus, flores vegetabiles. Cum per adjectionem reperitur ad hunc modum, flos cheiri, ex argento ſignificat album elixir, vel ejus quintam eſſentiam, non ſecus atque flos anthos, auri rubeum elixir.

Cherio, eſt externorum elementorum occulta accidentalis virtus, & non qualificata natura caliditatis vel frigiditatis.

Cherionium, eſt id, in quo natura non poteſt alterari, ut Cryſtallus à natura induratus liquefieri non poteſt, ut ille qui fabricatur arte.

Cherubin, eſt virtus & influentia cœleſtis, dominatio atque poteſtas ſuper omnes dominationes & poteſtates, à Deo procedens in terram, & ſuper omnes homines. De hac divina gloria legitur ampliſſimè apud Paracelſum in expoſitionibus Pſalmorum *David*.

Cliſſus, eſt virtus rerum occulta vadens & rediens

diens unde primum exivit, ut virtus radicum in caulem transit, ac reliqua quæ ſurgunt ex eis, tandem in eas revertitur poſt autumnum, ibidem per hyemem totam deliteſcit uſque ad primum ver, & æſtatem.

C*itrinulus*, eſt cryſtallus pallidus.

C*itrinulorum*, pharmacum eſt ex colcothare, id eſt vitriolum calcinatum, & in ſuum alcali reductum: comparatione facta ad cryſtallum, ob tranſparentiam ejuſmodi ſalis pallidam, diaphano cryſtallo perſimilis.

C*itrinula*, eſt flammula, herba Paracelſo multùm familiaris, ut paſſim in ſuis ſcriptis reperiatur.

C*itrinatio*, eſt reſuſcitatio.

C*hybur*, vel *cibur*, eſt Sulphur, *pag.488. Para.* de natura rerum.

C*hifir minerale*, à nonnullis interpretatur aurum, verùm ego ex præcedentibus judicio eſſe quodcunque ſulphur generis metallici.

C*iſt*, vel aliàs *kiſt*, eſt capacitas duarum menſurarum vini, vel ſeſquimenſuræ juxta locorum diverſitatem, circiter libras quatuor.

C*æli planetarum*, apud Paracelſum proprii ſunt orbes ipſorum, ſpheræque, non fictitiæ, quibus tribuuntur motus ab infidelibus, quos etiam æquè cognoverint in cœlo, atque potuerunt, in terris *Empedocles*, & *Plinius*, Phyſicorum hiſtoriographus, Æthnicas flagrationes inveſtigare. Si quod in terris eſt ignorarunt, quod immenſo diſtat intervallo, qui bene dijudicare potuerunt aliter, quàm per fallaces conjecturas? ſiquidem ob ſuam infidelitatem, veri nullius fieri participes ex ſuis ſpeculationibus ac

imaginationibus æquum esset. Cùm veræ visiones meditationum fidelibus duntaxat reservatæ sint à Deo, falsæ contra procedunt ab inimico veri, speculationésque sequuntur infidelium, quibus in sortem ea pars contigit.

Cohoph, Paracelso familiarissima dictio, repetitiones significat distillationum, ad fæces reddito liquore ab eis tracto sæpius, qui vel materiæ proprius est & naturalis, vel in vehiculum adjectitius.

Cohos, est omne quod cutis in toto humano corpore concludit, allusione ad cahos facta, quo jam in ordinem divinitus redacto, & non ut prius informi, cuncta comprehenduntur quæ creata sunt, ad minoris ordinati cahos;, vel cohos utilitatem.

Chelonitos, Prope villam quæ nunc crasse dicitur *Calpu*, ubi est scaturigo cujusdam fontis irruentis in Albim, locus amœnissimus & fœcundissimus chelonitis gemma est inventa, variarum specierum. Primum quæ forma omnino repræsentabat cochleas marinas, est & chelonitis alia forma, nempe oblongum referens aquaticam concham tornatilem, quę hinc inde reperitur ad flumina, ut ad Albim. Videntur hę chelonitides habere vim ostracitis. Nonnunquam Chelonitis perfecta, & sola illa, nonnunquam vix inchoata, nonnunquam perfecta, sic tamen ut pro parte alteri lapidi adhæreret; interdum duo vel tres perfectæ vel imperfectæ una erant: interdum magnitudine magnæ fabæ: interdum adeo parvæ, ut formæ visum fugerent; interdum fulvæ, candidæ, nitentes in morem onychis: interdum nigræ lineis egregiis cochleæ marinæ in modum expressis.

Repe-

Reperitur etiam Chelonitis candicans, veluti onyx guttulis quibusdam. Alias Chelonitidem volunt reperiri in conde testudinis. Sed *Plinius* Cheloniam illam vocat, & dicit esse oculum *Indicæ* testudinis.

Chemia, est ars separandi ex quolibet mixto essentias, concinnandique magisteria artificum. Docet id auferre quod gradum diminuit, detinet, & impedit, docet falsum à legitimo separare, & ad perfectionem res adducere. *Theophrastus lib. 3. Parag.* Ducit facilius cocta & præparata quàm cruda & imperfecta. Quidam derivant à χέειν fundere. Cur verò, quia corpora omnia liquat, ut constat ex dictis.

Christi-pabulum, est urina virginis.

Chroma, est color. *Chrysocalcos*, est Auri chalcum.

Chrysos, seu *Chrysion*, est aurum.

Cibatio, est corporatio.

Cicinum Oleum, est Rhaphanticum.

Cinnabaris, verum Cinnabarim, veteres dixere sanguinem draconis, & adhuc nomen retinet. *Rulandus* assentitur eis, qui cinnabarim succum, seu lachrymam alicujus herbæ vel arboris potius esse volunt, quod ipse gustus & sapor indicat. Ferunt arborem esse in Libya, & finitimis regionibus proceram, ex qua ille Draconis sanguis manat: perinde atque in Rhetis è latice, & apud *Germanos* à picea, & abiete tempore veris manat resina, quam medicamentarii *Itali* pro terebinthi resina vendunt, cùm vera Terebinthina Mastichæ Chiæ colore dicitur

esse

esse similis, Platearius quoque sentit sanguinem draconis, esse arboris aut herbæ succum in *India* aut *Persia*.

Cinnabaris Metallicus, est Minium, Factitium, vel Nativum.

Theophrastus verùm illud Minium Cinnabarim, ob coloris similitudinem nominat, ut alii *Græci*, (non quod sit verè cinnabaris, id quod *Dioscorides* & *Plin.* libris citatis etiam volunt) Postremò cum minium nativum, ut Sandaracha rubet, nota illorum differentiam. Ex Minio sæpe elaborato sive rudi conficitur argentum vivum, quod è Sandaracha minimè fieri potest: Imò dum lavatur vena minii, ut postea teratur, pars ipsius in argentum vivum mutatur, idque rursus siccatum, & contritum redit ad suum colorem: Et sicuti dicimus minium, nativum, & factitium; ita agente vel usu, dicitur rubrica sinopica, rubrica fabrilis.

Factitium, Quod conficitur ex argento vivo & sulphure à Chymistis: à *Germanis* dicitur factitium Cinnabari vulgare. Est aliud minium adulterinum etiam, quam illud quod Cinnabarim vocant, quod hodie solùm minii nomen retinet, & conficitur ex plumbo: Est & tertium genus adulterinum, in argentariis & plumbariis metallis, exusto lapide quodam in venis reperto.

Cinefactio, est qua fiunt Cineres, Licet nonnunquam & fuligo metallica, & Alcali nominentur cineres, propriè tamen crematilibus, seu inflammatilibus competi. Horum combustorum reliquiæ sunt propriè cineres.

Cinis

Cinis hederæ, est Cinis Clavellatus. *Cinis* Clavellatus, est Alcali.

Cinis ex cinere, est aqua extracta. *Cinis cineris*, est congellatum coagulans.

Cinis sarmentitius, est cinis ille non tantùm utilis Medicis, Fermenrum fermenti, Chyrurgis, sed & Chymistis. Continet vim salis at leniorem. Corrodit excrescentias carnis, *&c.*

Cineris vena, est Fraxini.

Circulatio, est liquoris puri per circularem solutionem & coagulationem in Pellicano agente calore exaltatio. Liquidarum n. rerum quæ attenuari sive resolvi in aërem, indeque vicissim in liquorem redire possunt est tantum: & sequitur potissimum extractiones, quibus fiunt essentiæ. *V. G.* Multum operæ & studii in vera spiritus vini extractione impenditur, ut ille sine omni phlegmate haberi possit. Quotiescunque n. elevatus fuerit, semper aliquid phlegmatis secum ducit. Proinde circulationis modum hujus exemplo demonstrabimus.

Sumitur vinum generosissimum quod ad manum haberi potest, illudque in capaci circulatorio funditur, sigillatóque orificio in balneo maris ad 14. dies ponitur, ut continuè aqua ferveat; Postea eximitur, & in phialam funditur, calidumque hyemis tempore in frigida nivali aqua apposito & agglutinatio alembico cum receptaculo, æstate autem in cella, vasi conchas glaciales continenti imponitur, & spiritus purus ab omni phlegmate liber alembicũ transcendet, & in receptaculum dilabitur. Quando nihil amplius ascendi, receptaculum amovetur, phialaque eximi-

eximitur cum vino quod nullum verum ſpiritum, ſed tamen vinum aduſtum (ut vocat *Theophraſtus*) continet. Spiritus hic vini adhuc in circulatorio poſitus, tam diu rotatur, donec amplius de vitro in vitrum fundi nequit, ſed per diſtillationem ſeu humidam elevationem promovendus eſt. Quando autem materia, in quam agere debet receptaculo imponitur, facilè illam amplectitur, & fungam relinquit.

Circulatorium, eſt vas vitreum, ubi infuſus liquor, aſcendendo & deſcendendo, quaſi in circulo rotatur. Varia ſunt hujus genera vaſa, ſed duo precipuè ſunt majoris momenti & uſus duntaxat. Pelicanus nimirum, & diota.

Circulus, eſt inſtrumentum rotundum vitris abſcindendis ex ferro factum, perfringuntur hoc modo. Circulus candefactus vitro apponitur, illudque tamdiu ſtringit, donec ferveſcat & incaleſcat, cumque adhuc fervet frigida gutta immiſſa, aut frigidi halitus affluxu diſſilit, atque dirumpitur.

Comminutio, eſt cùm in minutiſſimas partes per colliſum cum aliquo rem redigimus. Et inſervit ei nonnunqnam rei exſiccatio, toſtio, cribratio. Nam cùm non omnia poſſint ſimul attenuari ſubtiliſſimè, per anguſtum cribrum excutienda ſunt ſubtilia, & opus cum craſſioribus repetendum.

Colliquatio, colliquefactio, eſt plurium fuſilium in igne ad unum compoſitum per igneam eliquationem conjunctio.

Colophonia, eſt pix Græca, gummi pini vel reſinæ.

Clareta, eſt Albumen ovorum, ovi albor, leucoſ ovi, Leucoma.

Chymia, ἀπὸ τοῦ χύω fundo: Sub ſolutione etiam coagulatio à chymicis antiquis ſubintelligitur: unde pervulgatum illud. Solve & coagula. Ars Chymia, eſt ars phyſica ſeparandi purum ab impuro ad conficiendum medicamenta, tam corporibus humanis præſanandis, quàm metallicis ad ſummam perfectionem perducendis, accommodata.

Clepſydria, eſt ſubductio liquoris, per vaſis ſolidi ſubtus perforati oculum. Ea res olim fiebat in horariis machinis, unde nomen habet; quanquam non aqua tantùm ſubducatur, ſed & oleum, & fuſiones mineralium. Oculum autem metallurgi in ſua fornace foramen per quod hinc ſubducitur, unde hoc appoſitum vocabulum eſt, quanquam in ejus locum tubuli, epiſtomia, crenæ canales, *&c.* inveniant. *Clarum*, eſt quod fit è Criſtallo.

Climia, *Ereps*, eſt Cathmia auripigmenti.

Clyſſus, eſt ſpecies compoſita, ex ejuſdem rei ſpecicbus variis ſeorſim elaboratis.

Clyſſus, totam rei eſſentiam complecti poteſt, quandoquidem abjectis impuritatibus & fæcibus quicquid in ea eſt eſſentiale ad unum redigitur compoſitum. Vel eſt extractio ſubtilitatis omnium plantæ partium in unum eſſe commune coïens: Et duobus modis uniri poteſt, ſive, ut omnes è diverſis partibus extractæ eſſentiæ, conjungantur, & incorporentur: Sive ut oleum, in una ſit cucurbita, in altera ſal, in tertia liquor, atque ita unico alembico ſubjecto diſtillentur per communem canalem, & ſic

ſic uniantur. Sed non ita facilè hoc ſuccedit. Non enim pariter ſcandunt aquæ & ſales. Itaque in diverſis oleis & aquis id fieri poſſit.

Corpora cœleſtia Spagyrorum, Sunt virtutes aſtrales in ſua materia.

Chryſei, Sunt Stellæ quæ emittunt lucidos flavos radios.

Chriſites, eſt gemma pretioſa, apud *Plinium, lib. 37. cap. 10.*

Chryſites, eſt ſquama auri, vel aurum: qui provenit ex plumbo probato & liquefacto.

Chryſite, eſt terra aurea, in qua parvis terræ partibus immiſtæ ſunt parvæ auri partes.

Chryſocolla, terra viridis. Græcis & Latinis eſt Chryſocolla, quaſi gluten auri. Duplex eſt, Nativa & Factitia. *Dioſcorides, lib. 5. cap. 54.* de nativa agens, primas tribuit *Armeniacæ*, ſecundas *Macedonicæ*, tertias *Cypriæ*. Habet *Daica* & *Germanica* multis locis excellentes. Effoditur in *Hungaria, Burgundia, Goldberga* in *Sileſia*, & hinc aurum conflatur. Hunc nativum quidam boracem vocant, non autem eſt lapis borax de bufonibus. Poſſit dici Chryſocolla viride ſciſſile, ſicuti ærugo æris viride raſile dicitur. *Plin. lib. 33. c. 5.* definit Chryſocollam nativum humorem eſſe in puteis per venam auri defluentem, craſſeſcente limo rigoribus hybernis uſque in duritiem pumicis, laudatiorem in ærariis metallis, proximam in argentariis, tertiam aurariam, quartam plumbariam. *Dioſc.* Factitiam enumerat inter ærugines ſimpliciter æris, qua utuntur aurarii, & olim utebantur medici. Fit hæc nativa ex urina in-

ſantium, & hæc tincar & borax dicitur. Sic cognata ſunt hæc metalla, ærugo æris nativa, quæ dicitur viride æris raſile, & Chryſocolla, quæ dicitur viride æris raſile. Chryſocolla nativa habet vim diſcutiendi & exedendi. Conflatur ex nativa Chryſocolla & cœruleo optimum aurum; Nota quod in lapide illo ubi terra viridis, id eſt, *κύανον*, inſint. Tertium quiddam candidum ſcintillarum modo lucet, quod vocant micam, & felium argentum Metallici. Habet colorem argenti, ſed argentum non eſt *Serap.* dicit nativam Chryſocollam, quæ in ripis maris invenitur, eſſe ex ſpeciebus ſalis cal. & ſiccam quarto gradu.

Dicitur azot, Rebis, aqua Sulphuris, vinum anineum, Flos, *&c. Ruland. pag. 148.* enumerat ſex ſpecies Chryſocollæ.

Chryſocolla eſt venenata plus juſta doſi accepta ſecund. *Dioſcor.* ſed medici utuntur cautè ad partum facilitandum.

Cloretes, gemma, Secundùm *Plinium.* eſt gemma pretioſa viridis coloris, inſtar graminis.

Coaſpites gemma, A Coaſpi fluvio nomen accepit ſecundùm *Plin. lib. 37. cap. 10.* Gemma pretioſa.

Concha, vel Alveolus vitreus, eſt vas plerumque vitreum, in modum alvis formatum, cum ore & manubrio.

Chryſolithum gemmam unà cum hyacintho mittit Æthiopia, *&c.* aureo colore tranſlucentem: unde nomen habet. *Plinius* dicit eſſe pallidi coloris die, & noctu ignei. *Albertus* Chryſolithum aurei coloris gemmam horis matutinis dicit pulcherrimam

mam apparere, in aliis horis non adeo formosam, & sibi dissimilem, corrumpíque eam & fugari ab igne, quia ab illo inflammetur. Facit autem idem ejus species esse Marchasitam auream, quam vocat & alium lapidem coloris cærulei & rubei.

Vis Chrysolithi est bonos excitare spiritus, melancholiæ adversari, lemuribus nocturnis, curare scabiem & ulcera, & mitigare colorem febris.

Clorosis, Morbus, qui apud nos vocatur virgineus, *The green sicknesse.*

Cheras, Item struma, est tumor in quo grandula oriuntur. Vocatur etiam scrofula.

Coloritium, est gradatio coloris per pastam acutam, quam coleritium etiam nominant. Itaque tingendi quidam modus est metallis principaliter destinatus. Nec valet nisi in superficie, non enim alte penetrare potest propter corpulentiam, nisi diluatur liquore copioso pastu, atque ita commutetur in formam lixivii.

Colcothar, apud Paracelsum propriè intelligitur vitriolum & serpens, aut lacerta viridis, quæ propriam caudam devoravit, hoc est, quod aqua propria fixatum est ad hunc modum, videlicet. Ab ipso toto sua per distillationem abstrahitur aqua, quæ rursum capiti suo mortuo trito redditur, & reaffunditur, abstrahitur ut prius, atque refunditur toties cohophando, usque dum eò devenerit, ut nullam de se præbeat amplius aquam, quantumvis urgeatur igne severius. Communius etiam intelligitur caput mortuum, simplici modo citra cohophationem rubificatum ex vitriolo, quod etiam atramentum

rubeum appellatur à nonnullis. Et ironicè vocatur à Paracelso *Henricus Rubeus*, in derisionem aliquorum ementitorum chirurgorum & circulatorum, qui hoc solo medicamento conabantur omnia cum ulcera, tum vulnera curare, & huic unico remedio, tanquam anchoræ sacræ innitebantur, perdentes potius ægros quàm servantes. Nec desunt adhuc qui tempestate vitriolum, sulphur & alumen concremata, vulgo passim per omnes ferè nundinas exponunt magno pretio venalia, quæ vili pecunia compararunt, lapidem sanctum prædicantes è longinquis & ultramarinis regionibus allatum, imò ex proxima pharmacopolia, quo cuncta curantur ulcera & apostemata, præsertim loculorum negotiatoris ulcus in apostema rursum intumescit rusticorum nummulis. Sic mundus in ævum decipi concupiscit, ut nullo unquam admonitus exemplo vel periculo resipiscat. Habeat igitur quod quærit.

Colica, est tartarus resolutus, morbus intestinorum fixus in intestino collo. *Colica*, diathesis.

Colcritium, est liquor compositus ex corrosivis metallorum inimicissimis materialibus, quo probatur aurum ad lydium lapidem affricatu, & cui nullum metallum præter aurum solum resistere potest, unde cognoscitur è vestigio si quod aliud auro permixtum sit, hoc omne mox evanescit mutato colore ea parte quà coloritium illitum fuerit, cætera non madefacta colorem affricati auri servante. Putum verò ac purum nihilo prorsus immutatur eo liquore.

Cometz, est gutta semis.

Complexio, eſt natura patris. Aliàs eſt qualitas calidi, vel frigidi: hoc habet naturam agnatam ſibi humidam, illud verò ſiccam. Duæ ſunt igitur complexiones, & non quatuor. Nam calidum propria natura ſimplici non permixta, ſemper eſt ſiccum, & ſi quandoque humiditatem admittit à frigido mutuatur, ut hoc ab illo ſiccitatem, quam aliquando recipit accidentaliter.

Confirmamentum, eſt aſtri corpus in homine, vel eſt ſyderium in homine, vel aſtrale corpus.

Confortativa, aut *confortantia*, ſunt medicamenta, quæ corda hominum atque naturam corroborant, ut expulſiva virtus ejus valeat accidentia noxia quævis excludere coho. Potiſſima totius medicinæ methodus in qua totus ſpagyricus labor potiſſimum inſudat. Nam ſibimetipſi natura medicus eſſe debet, homo, cui medici nomen tribuitur, miniſter naturæ tantùm, & ſervus veri medici. Siquid ultra præſumat, temerarium eſſe naturæ perſecutorem, imò perditorem hominum, eſt quod ſciatur, nec id celatum oportuit.

Congelativa, ſunt medicamenta fluxus omnes ſiſtentia, comprimentia & exſiccantia.

Congluten, vel *conglutinatum*, eſt quod ex putrefactione in materiam glutinoſam vartitur.

Cor inter mineralia, dicitur aurum. Ignis etiam, vel maximus ardor.

Corbatum, eſt cuprum.

Cornu cervi, in chymicis, eſt alembici roſtrum. Eſt etiam in medicinalibus apud Paracelſum herba vulneraria, ob ſimilitudinem foliorum ad ejuſmodi

cornua alludentem naturaliter, ex arte signata.

Corpus, est subjectum in quo virtutes rerum delitescunt.

Corpora supercœlestia, sunt ea quæ per mentem in imaginatione solùm, & non per oculos carneos cognoscuntur. Spagyrorum subjecta sunt mirabilium operum.

Confusio, quæ est synchesis, est Commistio actu liquidorum, quæ per se fluere possunt. Itaque & consistentia, tum partibus, tum toti, aquea est seu fluida. Quæ enim eliquata sunt, posteaque confundantur, ut pix, & cera, vel resina, *&c.* principaliter sunt colliquationis, licet ministret illis confusio obiter, cùm & sine confusione possent congredi.

Chybur, est sulphur, *Chybur* hoc modo paratur, quo nihil ad pulmonem melius valet. Misceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter sublimetur: hoc *Chybur* da ægroto, quod avertit omnes defectus pulmonis, eumque integrum & absque omnibus morbis conservat. Estque balsamus pulmonis & pectoris, neque simile arcanum in viribus rerum quærendum est: nam in nullo exterior pulmo est positus magis, majusque arcanum ad pulmonem latet, nisi in solo *Chybur*, *Para.* de natura hominum, *pag.488.*

Conjugium, Copulatio.

Conglutinatio, est per glutinem compositio, manente natura conglutinatorum. Et est reductio, seu restitutio in integrum. Glutinum autem pro natura cujusque varium est, & dicitur hîc omne, quod visciditate tenaci conjungit alterum alteri, aut etiam coërcet.

Con-

Conterfehe, Liquor quem exſudant parietes fornacis.

Contus, *Agage or long pole*. *Contus ferreus*, *Contus foſſorum*, *Contus tertius*.

Cornelius, vel *Corneolus*, potius gemma ſeu lapis. Alius eſt inſignitus rubedine, alius remiſſor coloris carnis; alius inſignitus candidis pinnulis, alius candidis lineis, alius omnino obſcurus in rubedine, alius multum nitet, ſicut minium---*Carneoli*, vis eſt ſtringere ſanguinem, ſiſtere menſes emorrhoidas: Fertur mitigare iras, abſtergit in dentifricio dentes.—— Et ſigilla annulorum crebro fiunt ex *Corneliis*.

Corocrum, eſt fermentum.

Corallus, *Corallium*, *Baſſad*, *Beſeth*, *Baſſath*, eſt nihil aliud quàm frater marinus, qui alto extractus induritur, atque emergit, & protinus concreſcit obfuſo aëre. Sic lapis lyncurinus, ex urina lyncis aëre congellatur, aëre in gemmam corallium. Teſte *Plinio* & Sol. Uniones molles in aquis, exempti protinus aëre dureſcunt, Contrarium fieri in alnis & filice dicit *Pontan.* in meteoris *cap.44.* de amaris fontibus.

——Videas lapideſcere Sarni
Cæruleo ſub fonte alnum, filiciſque maniplos
Et paleæ intortos lento cum vimine culmos.

Nam ſicut planta coralliorum aëre congellata fit lapis: ita alnus & filix herba in aqua fontis Sarni ſiunt lapides: plura videas apud *Ruland.* à *pag.171.* ad *173*. *Corallium* nigri coloris rarum eſt, & magno in pretio, contra morbum phreneſim præſentiſſimum eſt reme-

remedium. Proculdubio ex viſcoſitate terræ factum eſt, induratum calore proprio & aqua. Ars quoque imitando naturam corallia facit, quæ optimè mentiuntur nativa. Conſule Chymiſtas quoſdam, qui illa componere probè ſciunt.

Cortex æris, eſt bracitum, flos æris.

Coticula, experiri aurum.

Craticula, eſt inſtrumentum ex bacillis ferreis quadratis digitatis craſſitudinis, juxta ſe in acutum ita poſitis, ut ſemidigitale ſpatium inter illos interſit, factum focis conficiendis, carbonibus ſuſtentandis inſerviens.

Creta nigra, eſt ſulphur nigrum.

1. *Creta argentaria*, in qua micæ argenteæ internitent.

2. Rara mollis.

3. Dura.

4. Lutea mollis Waldenburgica, quæ facillime lineas ducit.

5. Tophacea.

6. In cinereo violacea dura.

7. Cærulea, quæ effoditur in Thuringia prope oppidum Mogellam, quæ fabri in pingendis parietibus utuntur.

8. Viridis dura.

9. Subviridis.

10. Nigra mollis.

11. Nigra mollis argenteis maculis nitens.

12. Nigra dura.

13. Fabrilis candida, ex qua Catalani ad Matronam parietes & muros extruunt, unde Argeriæ portus extructus.

Crocus,

Crocus, Aurichalcum.

Crocus, Flos.

Crucibulum, eſt vas fuſorium ex terra igne contumaciſſima factum, acutiore baſi, & fereti in ampliorum capacitatem forma triangulari vel rotunda deſinentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla formarum. Fit etiam crucibuli ſpecies, quæ vulgò teſta appellatur, fundendis metallis adæquatum.

Chryſtallus lapis, eſt concretus gelu vehementiori ex nive glacieéque, nec reperitur alibi quam ubi maximæ hybernæ nives vigent. Et glaciem eſſe certum eſt, quia impatiens eſt caloris. Et veluti Electra, ita cryſtalli arte parantur & abſterguntur. Infeſtantur Cryſtalli vitiis quamplurimis, ſcabro, rubigine, maculoſa nube, occulta vomica, præ duro & fragili centro & ſale, capillamentis rimarum. Chryſtallus habet uſum medicum in cremandis corporibus. Poſita ſub lingua dicitur reſtinguere ſitim, trita & cum melle mixta mulieribus auget lac. Veteres Aſtrologi cryſtallum Soli dicarunt. Cryſtallus per congelationem chymicam lapillus eſt factus.

Congelatio ejuſmodi fit, humore aqueo ſecedente, & congelabili ſucco conſiſtenti, in formam lapilli, quod ſine calore evidenti in cella fieri poteſt. Si tamen pars aquoſitatis divaporando diſſipatur, opus procedit citius. Itaque lixivia glaciei ſolent decoqui ad craſſitiem ſapalem, aut ſedimento facto, quod aqueum innatat depleri. Reliquum congelat eo facilius.

Cryſtallus, eſt lapis albus, tranſparens, glaciei perſimilis

ſimilis coloris: conſtat ex igne & frigiditate. *Para, pag.545.lib.* vexationum.

Cucurbita, eſt vas plerumque turbinatum, in cucurbitæ, vel pyri formam utero turgeſcens. Cucurbita alia fundo globoſo prædita eſt, alia plano.

Cucurbita cæca, eſt vas in quo diſſolutiones ſalium, aliarumque rerum.

Cubil, eſt terra rubea.

Culatum, eſt calcinatum.

Crepinum introverſum, eſt Tartarum correctum. *Para.* in Chyrurg. magna, *pag.459.folio.*

Crepinus, eſt morbus Gallicus. *Parac.*, in Chyrur. magna folio, 463. *pag.2.*

Cupri vitriolum quando fiat. *lib.5.* de natura rerum, *pag.416.*

Cupri balſamus quomodo fiat *ibidem pag.418.*

Cupri ſublimatio, in Chyrurgia magna, *pag.62.*

Cooptatione, Multæ res in diſtillatione fixantur, & præſertim ſi res fixandæ aquam in ſe contineant, ut vitriolum; quod fixetur, Colchotar vocatur: Alumen, ſi propria fixetur, vocatur alumen ſacchari, quod & in liquorem reſolvitur; qui ſi putrefiat per menſem, aquam parit dulcedine ſaccari, quæ quidem magnæ virtutis eſt, & præſtans arcanum in medicina, ad reſtinguendum ignem microcoſmicum hominibus Metallicis.

Cuperoſum, eſt æs uſtum.

Cuperum, Æs. Idem Venus, Cancer.

Curtuma, Curſuma, eſt Chelidonia minor.

Cynnia, Cymia, Carora, eſt vas ſimile urinali.

Cyrennia, Crocomma, eſt fæx olei, & de Croco.

Corro-

Corrosio, est Calcinatio res coagulatas per corrodentes spiritus in calcem reducens. Estque vaporosa, vel immersiva.

Corrosio stratificatione fit Calcinatione, cum id quod corrodendum est, vicissim in vase aliquo sternitur cum pulveribus corrosivis. Est autem id, vel in lamellas ducendum, frangendumque, vel in particulas convenientes comminuendum, veluti limaturam, *&c.*

Corrosio, per pastam fit cum laminæ metallorum vel lapidum inducantur pulticula coloritii, & veluti emplastrantur: illita lamine reponitur alicubi, donec sit corrosa. Oportet pulticulum esse ex seperabilibus, ut salibus, calchantho, aceto.

Corpus invisibile est anima; siquidem tenet medium inter corpus visibile, qua de causa corpus ea parte vocatur, & invisibile dicitur, quia participat cum spiritu invisibili. Notandum interea has definitiones physicas, & non theologicas esse, ne quis ansam calumniandi sibi faciat.

Corpus physicum, est subjectum naturæ.

Consolidativa, sunt externa chirurgorum medicamenta, vulnera & ulcera carnibus recentibus explentia, & cicatricem obducentia.

Consolida, quæ alias dicitur à Paracelso Aurea Sophia, est herba quædam flores habens citrino colore tinctos & rotundos ut flammula, frondes verò hysopo non absimiles, in Carinthia vulgaris admodum, in aliis rigionibus non usque adeo frequens, neque nota.

Constellatio, dicitur supernorum astrorum, vel cor-

corporum in inferna virium atque virtutum impresſio, & operatio, qua conveniunt in concordantiam quandam naturalem. De hac habetur excellentiſſima præ cæteris ars & ſcientia phyſica, quæ proprie Phyſiognomia ſignata rerum naturalium, in ſympathia ſuperiorum ad inferiora dicitur, non extans, ſed cum plæriſque aliis Paracelſicis ſcriptis excellentioribus ſuppreſſa. Quæ ſi prodiret in lucem, tum demum cognoſceretur ab invidis naturæ perſecutoribus, & ipſius, qualis Philoſophus & Phyſicus extiterit Germanus Apollo Paracelſus quantoque intervallo Græcos & infideles Philoſophos omnes à tergo reliquerit.

Conſtrictiva, ſunt chyrurgicalia medicamenta ſtiptica ſua virtute labia vulnerum comprimentia. De his lege ſecundo tractatu de ſpecificis.

Contorſio, tormentum eſt inteſtinorum, Seu Miſerere mei.

Contractio, & *contractura*, membrorum eſt impotentia, viriumque ſuarum naturalium deſtitutio.

Corroſiva, ſunt chyrurgorum medicamenta ſuperfluas & invalidas carnes exedentia. *Catharetica*, nemomena, ſeptica.

Conſervativa, Phyſicorum præſertim, ſunt medicamenta, vitam & corpus à corruptionibus præſervantia. Talia potiſſimum ex eis rebus petenda, quæ longiorem vitam ac temperatiorem à natura nacta ſunt, qualia ſunt inter vegetabilia quæcunque ſemper virent hyeme pariter ac æſtate, longiorique tempore perſeverant: inter animalia quæ diutius ac ſanius vivunt: inter mineralia, quæ mumialis eſſen-

tiæ

tiæ liquorisve plus habent: & inter metalla, quæ sunt ærugini minus obnoxia. Talia non sunt conserva rosarum, violarum, & cætera, quæ conservatione ipsamet indigent, ac mutuantur à saccaro. Pudet priscorum inventa recensere.

Coostrum, intermedia pars diaphragmatis.

Cotoronium, est liquor.

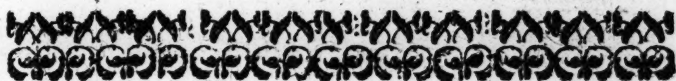
Coruscus, est auricula muris.

Cortex maris, est acetum Philosophorum.

Cruor salis, est sal separatum à primo sale, vitio secundæ digestionis.

Cycima, est lytargirium.

Cydar, est Jupiter.

D.

D*Aura*, folium est ellebori, aliàs aureum.

Demotinus lapsus, repentina mors.

Descensorium, est furnus chymicus, in quo deorsum fluit liquor à crassa materia separatus. Illa est calida aut frigida. Vide *pag.* seq.

Derses, est occultus terræ vapor, ex quo nascitur omne lignum & crescit.

Diapensia, est alchimilla.

Diaphonum, est id quod transparendo lucet.

Diaphoreticum, est medicamentum sudoris expulsivum.

Diasatyrion, est confectio venerem excitans.

Diatessadelton, est Mercurius præcipitatus.

Dienez, sunt spiritus duriorum lapidum habitatores.

Dabat, est viscus.

Dach, Saxi species.

Dactyletus, est Hermodactylus.

Daib, *Deheb*, *Deab*, est aurum.

Danic, est pondus seu granorum.

Damsir, *Densir*, est Arena.

Daram, est Gemma.

Debessis, est testudo.

Degegi, est Gallina.

Dehene, est sanguis. *Dem Dihin*.

Dehenes, *Duenes*, est atramentum.

Dehenez, *Duenec*, *Duhenec*, est vitriolum Romanum.

Deliquium, est descensio frigida, quando corpora coagulata cellæ, aëri puteo, aut alio frigido & humido loco super marmore, tabula vitrea, vel in manica Hippoc. (ut vocant) exposita externæ humiditatis hisce corporibus sese adjungentis adjuvamine, in liquorem resolvuntur, & in subjectum vas defluunt & distillant. Resolvuntur autem in frigido potissimum pulveris calcinati, salia, & ejusmodi alia corpora salium naturam redolentia, sed omnia quæ frigido resolvuntur, in calido rursus coagulantur.

Deliquium in aëre, est liquatio concreti, quæ fit insinuante se humiditate externa, & siccitatem resolvente ut fluat. Ita resolutum quod est, liquor vocatur,

vocatur, & consistentiam habet aqueam. Quanquam enim & lapides calcarii dissipentur ab humiditate aërea, vel aquea; hoc tamen nec liquatio est, nec liquor, quod inde existit, appellatur: Deliquium est duplex, scilicet, Vaporosum & Embapticum.

Deliquium vaporosum est, cum res in subtilem pulverem redact aëri vapido exponitur, & humescendo in liquorem solvitur. Ille vero aër vapidus modò calidior est, modò frigidior, qualis est subterraneorum irriguorum. Et res resolvenda nisi per se sit apta, ad salis potissimum, vel similium naturam elaborando adducitur, quod fit maxime calcinando, aut ad eam siccitatem redigendo, quæ, humiditatem externam avide combibat, & prompte diffluat. Necesse enim est tenacem compagem solvi, & friabilitatem quandam salis induci.

Deliquium Embapticum, est cum res in humorem demersa eò usque detinetur, donec delicuerit. Hoc fit dupliciter, nam res aut vasculo contenta immergitur, aut ipsa humoris substantia non accedat, vel saltem tenissimus sudor permeet, veluti cum in vase certo, vel vesica bubula imponitur, & cum delicuit, extrahitur quæ res si humor est calidus (quod fiat plerumque) simulacrum balnei est: aut in ipsum humorem sinitur diffundi, seu nude, seu lintea petia interveniente, qua simul segregentur sordes, & hic quoque vel frigidus liquor est, quo pacto gummi succi inspissati, ut saccarum, *&c.* solvi possunt, vel indiget calefactione, ut in manna, & similibus, pinguedinem succumve tenacem habentibus. Humor ille qui est medium solutionis, talis esse debet, ut

ſi eum ſegregatum cupimus, facilè poſſit denuo ſeparari, nec peregrinam qualitatem invehat ſoluto, niſi ſtudio quærimus ſimul alterationem ejuſmodi.

Denequat, eſt Borax.

Denodatio, eſt ſolutio.

Derquet, eſt vernix.

Deſtillatio per inclinationem, eſt quæ fit ſale continente materiam in latus inclinato, roſtro deorſum vergente. Illud vas cum plerumque ſit retorta, etiam diſtillatio per retortam opus nominantur. nonnunquam diſtillatio per deſcenſum dicitur, quod parva fit elevatio, indeque maximè deorſum reflexio, vel quod ſpiritus maximè deorſum revocentur, & ſine alembico incurvatura coagulantes deſcendant.

Deſcenſio calida, (vulgo diſtillatio per deſcenſum) eſt liquoris è corporibus diſſoluti inverſo vaſe diſtillatio. Diſſolvuntur inprimis hac deſcentione omnis generis ligna, oſſa & alia, quorum liquor propter gravitatem aſcendere nequit, fit hoc modo. Accipio cucurbitam terream, eique diſſolvendorum fragmenta impono, eaque ne inverſa cucurbita decidant, nonnullis majoribus fragmentis, vel bacillis taanſverſè juxta ſe poſitis tego. His peractis aliam cucurbitam, in qua parum aquæ ſit, huic inverſæ applico: ita ut ſuperior exacte cum inferioris orificio conveniat, ſed inter utramque laminam aliquam ſatis fortem, ferream inſtar lancis concavam, & perforatam collocatam eſſe decet, quæ decidentia fragmenta, ne inſuppoſitum vas dilabantur, detineat.

nicat. Tandem optimo luto clausuras obfirmatas arefacio, vasque in sua fornace pono & recipiens in in arena vel cineribus colloco, ut ab ignis violentia tutum humorem depressum eo facilius recipiat.

Descensio frigida, est quando liquor dissolutus in frigido descendit. Estque deliquium vel fileratio.

Distillatio est prolectatio, qua essentia extrahitur formæ liquoris, & coagulata defertur per stillicidium, translata à vase materiæ in excipulum deorsum locatum. Quod ita distillandum est, resolubile in consistentiam humidam esse necesse est, aut cum humore esse sive is conatus sit, sive foris adjectus: sunt autem talia maxime vaporosa, & qui spiritus oleosos habent. Unde si distillanda per naturam non sunt talia, per artem eo sunt deducenda. Et est inventa distillatio essentiæ extrahendæ gratia principaliter, quanquam & famuletur abstractionibus, deputationibus, & similibus.

Distillatio per ascensum est, cum antequam distillat extractum, sublimatur specie aërea. Debetque ea esse continua ab initio ad finem, cum opere interrupto vix ascendat id quod reliquum est.

Distillatio per descensum est, cum absque elevatione prolectatus humor deorsum distillat.

Diathesis, est natura, dispositio, vel affectus.

Dihalegi dicalegi, ditalem, est Stannum.

Dionisius lapis, seu gemma, à *Baccho* nomen habet. Fertur resistere ebrietati, quia resolvit & expellit vapores unde fit ebrietas. Est gemma nigra seu fusca, dura, mixta seu sparsa rubentibus maculis, guttulis, seu notis quæ trita ex aqua saporem & odorem vini facit.

Diaphriges, tria ſunt genera: ut vidcas apud *Ruand. pag. 184. & 185.* Sic vocatur, quod à ſole, & à ſarmentis uratur, torreatur, & areſcat. Nativum genus ex materia ſimili calcanthi conſtat; humor n. eſt inſtar limi per venas delabens, Eructat ex ipſa terra. Illud colligitur è ſarmentis, & ſole aduritur, inde bis coctum dicitur. Hoc nativo nonnulli chyrurgi utuntur.

Diaphrigis prima ſpecies factitia, eſt fæx æris perfecti ſubſidens, & fit ſimul cum flore æris, obfuſione frigidæ aquæ ſublato ære, fornacum in ima parte cohærens invenitur, habens aſtrictionem & guſtum æris. Alterum factitium genus eſt ſimpliciter, quando pyrites ut calx concrematur in camino, donec rubeſcat ut rubrica. Hæc ſpecies adulteratur ochra exuſta, verùm ſapore poſſunt diſcerni; *Diaphrigis* ſpecies uſta ex pyrite ipſo, aut ejus materia, ſaporem habet æris æruginiſque aſtringentem & exſiccantem linguam. Ochra autem aduſta, necquicquam talem habet ſaporem nec vim.

Aſtringit, purgat, extergit, ſiccat, excreſcentia conſumit, & ad cicratrices ulcera perducit.

Digeſtio, in athanore fit quando turria thanoris carbonibus uſq; ad ſummum impleta, ignem in foco accendimus, & ferrea ſpatula, vel regiſtro, pro noſtro arbitrio, oſtiolum calorem ad athanos tranſmittens dilatamus. Quidam naturæ operationem æmulantes (ut ajunt) continuum, eundemque, à principio actionis uſque ad finem, calorem requiri contendunt: Alii in gradus diſpeſcunt, ut principio nimirum ad albedinem uſque primus gradus, inde ad fla-

vedinem

vedinem secundus, ad finem autem qui est uberrimæ rubedinis tertius adhibetur. Huic sententiæ *Ruland.* adstipulatur.

Discessus fit, Cùm penitius unita caloris solventis potissimum efficatia separantur, & discedunt. Hoc perficitur exspiratione & resolutine commistorum.

Discessus per expirationem est, cum pars in spiritum attenuata discedit. Et tunc principaliter nominatur exspiratio, cum in aërem liberum elevatur, & dimittitur: Quando n. excipitur, distillatio, vel sublimatio nuncupatur, quæ operationes nonnunquam etiam pro exspiratione famulantur. Est autem exspiratio in humidis vapidisque.

Distillatio, seu elevatio humida recta est, qua partes humidæ subtiliores in æthera elevatæ, & frigidis à lembici cameris adhærescentes in humorem condensantur, & ejusdem canalem guttatim in appositum vas distillant & dilabantur, fit autem hoc pacto. Materia distillanda inditur cucurbitæ, non minus altæ, sed satis amplæ, (altitudo enim vasis artificem detinet quem amplitudo juvet) & imponitur alembicus magnus qui spiritus ascendentes facilius capiat, & in humorem resolvat. Postea pro ratione rei elevandæ ad colorem adæquatum ponitur, apposito receptaculo humorem dilabentem accipiente, omnibusque juncturis probe clausis ignis accensus secundùm gradus adhibetur, eo usque quo omnis humiditas alembicum descenderit. Exemplum à vegetalibus producemus, Rosis recentibus impleo cucurbitam ad tertiam partem, illamque in balnico maris pono, aqua adhuc frigida: postea alem-

cum roſarum rub. foliis, quibus aculei lutei diſcerpti ſunt, compleo, cucurbitæ que impono, & appoſito receptaculo, juncturis lutatis ignem accendo. Tunc humor aſcendens alembicum occupat, & ex roſis tincturam extrahit, condenſatuſque in aqua in receptaculum diſtillat roſeus. Animadvertendum autem eſt, quod ſi aculei non decerpentur, aquam tincturam pure rubeam extrahere non poſſe. Tamdiu continuato calore pergo, donec nulla aqua tranſcendat amplius, & roſæ in alembico albeſcant. Hoc adduxi propter artificium, tincturam ex roſis ſua ipſius aqua extrahendi. Quando aliquid per veſicam elicimus, tum cùm per alembicum cucurbitæ annexum aliquid elevamus.

Diſtillatio, & elevatio humida obliqua, eſt quando vaſe oblique jacente humor elevatur; Fit autem hoc, vel per latus, vel per retortam.

Diſtractio eſt, qua partes diſtrahuntur qualibet manente in ſua homogenia. Itaque quaſi divulſio quædam hic fit diverſum ante cohærentiam, aut unitorum, circa reſpectum extractiones unius in altero exiſtentis vel comprehenſi.

Diſtractio autem eſt duplex, ſeparatio aut calcinatio.

Divaporatio, eſt in ſiccis humidis ſeu halabilibus exhalatio. Nam Chymici habent tam humidum ſpiritum quam ſiccum. Inſtituitur in aliquo vaſe pro rei conditione olla, ſartagine, cucurbita *&c.* Et fit gradibus caloris diverſis.

Doal, vel *Elemptis*, eſt Sol.

Dolet, eſt vitriolum rubeum, vel attramentum rubeum.

Domici-

Domicilium, in quo Sal coquitur.

Dracatium, eſt Saturnus.

Draco, eſt Mercurius.

Draconites, ſeu *drachates* gemma eſt, quæ fit è cerebro draconum: ſed niſi viventi abſcindatur, nunquam gemmaſcit invidia animalis mori ſe ſentientis, Igitur dormientibus draconibus caput amputatur, & ita aufertur. Animæ enim actus ad multa confert, quæ mortis corruptio humoribus alterat. Coloris candidi eſt. Fugat omnia venena, & venenoſos morſus curat. Noſtri quoque hydri in capitibus gemmas nonnunquam ferunt, quas draconites à ſimilitudine vocare poſſis. Habet & Syphar (*the skin which an adder casteth*) *Celydrorum noſtrorum*, ſuas in medicina virtutes; ſanat enim ſuffitu mire ſedem & vulvam prolapſam.

Pavonis, ſtercus prodeſt comitialibus.

Dragantum, eſt vitriolum,

Daumir, eſt ſpecies ſerpentum ingredientium compoſitionem theriacæ.

Darcheu, eſt Cinamomum ſelectum purum.

Diuretica, Medicamenta urinam provocantia.

Diaceltateſſon Paracelſi, eſt argentum vivum vulgi, coagulatum in Altcheſt, & tinctum cum aqua ovorum fitque arcanum corallium de eſſentia & conditione aureitatis, quia eſt etiam horizontale. *Vanhelmont*.

Duumviratus, ex ſtomacho & ſplene unicum facit connubium & thorum unum, In quo ſpleni vices mariti tribuit primorum motuum, & ſtomacho primi ſenſus, eſt ergo ſtomachus Lienis, & Lien ſto-

machi complementum, sub unico thoro amborum est principatus unius Duumviratus. *Vanhelmont*.

Duo Fratres { *Saturnus* & *Jupiter*. / *Venus* & *Mars*. / Aurum & Argentum.

Duo Fratres, *Edar* & *Michati*. *Edir*, est ferrum sive *Chalybs*.

Dyota, est vas circulatorium à duabus auribus, vel uno utrumque brachium lateribus applicatum habente dictum. Hujus inferior pars est in modum cucurbitæ, cui impositus est alembicus in summo canalem, qui liquori infundendo inserviet habens, in loco autem conveniente duobus rostris incurvatis, & in cucurbitam à capitello humorem condensatum devehentibus præditum.

Dyoptra, est asserculus perforatus, seu tabula lignea manubriata circa medium, in latum fissa, ut per eam faciei prætenta, absque oculorum injuria ignis atque operis modum contemplari possimus.

Digestio, est operatio chymica, vel spagyricus gradus alludens ad stomachi humani digestionem, in quo & per quem materia decoquitur in separationem puri ab impuro. Nonnunquam usurpatur pro furno vel vitro in quo magisterium hoc adimpletur.

Discus solis, est argentum vivum ex auro.

Divinatio, est incertum quoddam præsagium à cogitationibus ex propria luce desumptis, ut cum dicitur hoc mihi mens aut cor præsagivit, vel animus meus angelus indicavit, & similia vulgo prolata.

Divertalium, aut divertallum, est generatio quæ fit ex elementis.

Dubelec, est apostematum, concauitas in genere, cum solutioue continui.

Dubelcolep, est compositio ex corallo & carabe.

Duelech, est tartari species in humano corpore, lapis spongiosus valde periculosus.

Duenech, est antimonium. *Azet, Duenez*, Limatura ferri.

Durdales, sunt spiritus corporei inhabitatores arborum.

Dracunculus, est brassatella ophiglossum.

Dulcedo saturni, est altey, vel cerusa.

E.

E*Delphus*, dicitur omnis qui ex elementorum natura prognosticat.

Edir, est calybs vel ferrum.

Electrum, penes *Theophrastum*, est mixtura compositi metalli ex omnibus juxta Planetarum observatas conjunctiones, in unicum metallicum corpus conflatis & colliquatis. Ex simili constabat Virgilii campanula tempore Regis Artus, quæ adulterio contaminatos, tam viros quam mulieres, de ponte in aquam præcipitavit solo sonitus clangore, liberato Rege à suspitione, quam sinistre de sua conceperat uxore. Fertur etiam (quod experimento nonnullis spagyris constat) ex simili rite conflato com-

positoque metallo, cyphus gustatorius fabrefactus, venenum aut toxicum nullum admittere, quod si forte injiciatur, ebullire quicquid liquoris eo continetur, edito strepitu maximè perceptibili, ac si nitrum in prunas conjiceretur.

Aliud narrat Paracelsus tractatu de similis electri compositione, se vidisse quendam *Hispanum* habentem ejusmodi campanulam, pondere vix sesquilibræ, per quam inscriptis nonullis characteribus & verbis, tot spectra prodigiaque, quot velles, convocabat, edebat, & abigebat pro suo arbitrio. Voluit is persuadere Paracelso vim & energiam campanulæ totam in verbis & characteribus magis quàm in sonitu, vel metallo consistere. Verùm Paracelsus rem non ita se habere ut asserebat, etsi pro variatione scripturæ varia etiam ederentur prodigia, maximam potentiam in metallo sitam esse deprehendit. Hæc dicta solùm ut sciatur quid Electrum apud Paracelsum denotet, non semper carabem paleas attrahentem, neque cyprium æs calaminari lapide tinctum, alio nomine laton.

Essila, tinctura solis calore facta, vel in facie, vel in alia quavis parte corporis in cute.

Elementum, apud Paracelsum est corruptibilis ac transitura mundi essentia, & omnium, quæ patiuntur mutationem, anxietatem, atque necessitatem in diem usque postremi judicii, consumptionisque hujus inferioris mundi. Est etiam essentia spirituum in elementis degentium ac delitescentium, & astrum eorum.

Elementa, matrices rerum sunt in & ex quibus gene-

generantur, subalterna tamen elementis Paracelsi quod istorum singula quatuor illa contineant, ac sint generaliora. Non prætereundum hoc loco, quod in Physicis notatu maxime dignum, & minus hactenus animaducrsum. Quo quid in occulta natura simplicius, eo generalius à spagyris & adeptis Philosophis, esse comperitur: & quanto specialius, tanto compositius ac materialius, ut ita loquar ex arte. Exemplo, quanto magis ab individuorum essentia species removetur, tanto proximius accedit eorum materia ad elementa simplicia, nec non forma, ad influens universale simplicissimum, attamen generalissimum. Non sic in manifesta natura in qua partes specialiores imò deteriores magisque degeneres existunt, quo remotius à suo toto recedunt. Hinc fit quia principia rerum naturalium in se continent omnia potentialiter. Verissima est igitur spagyrorum sententia, de occulta natura ad manifestam, & è contra diversitate.

Electri annulos ait Paracelsus, digitis gestari solitos vidimus quos quicunque induissent, nunquam vel spasmo, vel odentalgia corriperetur, nec in Epilepsiam incideret. Adeo ut simulatque Epileptic digito, quem annularem vocant: annulus talis applicatus est, in paroxysmo, subito ille depulsus, & quasi digitis abstersus evanuerit, & æger à lapsu confestim resurrexerit. Intuiti etiam sumus & experti, siqui annulorum istorum in digito annulari gestetur, & abditus quidam morbus foras erepturus est, annulum istum exsudare videas jugiter, & ab insigni quadam sympathia decolorarique cernas ad oculum.

Obser-

Observatu porro dignum est Electrum hoc nostrum, adversus infestos spiritus, & Genios noxios esse amuletum præstantissimum. Cœlica enim Electro inest operatio quædam, omniumque Planetarum agit in illo influentia, cum harmonia quadam superiorum, & inferiorum omnium. Sed Electrum quod in venis metallicis ex auro & argento natura concretum est, uti *Mathasius* scripsit, non tam numerosa pollet virtute, ac illud quod Artificum industria ex septem metallis in igne fabrefactum est, uti *Gebar, Raymundus, Lullius, Theophrastus Paracelsus* & alii hujusce rei artifices testantur. Et tam magno in pretio habuerunt veteres istiusmodi Metallum, quod varia sibi ex isto fictitia conflabant in usum domesticum, & vasa ex Electro inter suppellectilem asservabant rariorem præ aureis & Smaragdinis.

Egritudo, duplex. Futura & Accidentalis.

De futuris morbis sunt omnes febres præter quotidianam.

De accidentibus sunt species hydropisis, icteritia, colica, *Para.* de gradibus.

Electri Theophrasti compositio. Proportio ponderum & metallorum conflandorum.

Recipe *Cupri*, & *Chalibis*, *ana* quinque partes.

Solis & *Luna*, *ana* decem partes.

Stanni & *Plumbi*, *ana* duas partes.

Mercuri, unam partem.

Metallorum unumquodque purgandum, poliendumque ex præscriptis legibus, quarum Consulti sunt Chimiopeniæ *Theophrastea* periti. Nam unice cavendum est, ut monet Chymistarum *Apollo* de

speculi

ſpeculi conſtellatione, ne quid corpora tardent noxia, quod *Platonicorum* erat monitum, etſi in re diſpari.

Vide plura in *Burgravii Achille* redivivo, *pag.80.* ad perficiendum Electrum.

Ehel, eſt Salviæ vel Juniperi ſemen.

Echis, eſt vipera maſculus *Echidna*, eſt vipera fœmina.

Linguæ viperinæ erepta furca palpitanti adhuc viperæ contra venenata valent: Item & totum ejus caput abſciſſum & arefactum, ut teſtatur *Nicander*, in theriaca.

Edes, eſt aurum. *Elempius*, *Edetz*, Aurum, Electrum. Idem *Eyeb*.

Edic, *Edich*, *Ebdanic*. eſt Mars.

Effides, eſt Cinis plumbi, vel Ceruſa.

Egilops, eſt avena.

Elaboratio, eſt operatio manuaria, qua res in ſubſtantia, eaque potiſſimum materiali mutata elaboratur. Id elaborare appellamus dum remotis ignobilioribus materiæ partibus, quæ ſeu obiter adhærent, ſeu quovis modo adminiculum præbent eſſentiæ, præſtantiſſimam elicimus. Itaque maximè viget hîc impuri a puro ſegregatio, eſt & Solutio, aut Coadunatio.

Elanula, eſt alumen.

Elaquir, eſt vitriolum viride.

Elemptis, eſt Sol.

Elevatio, eſt ſubtiliatio, quando partes ſpirituales à corporeis, ſubtiles à groſſis, non fixæ à fixis, inſtar fumi vel ignis elevantur, & à ſummitate capitelli condenſantur. Eſt duplex. *Ele-*

Elevatio sicca, (vulgo sublimatio) est qua partes siccæ subtiliores elevantur, cum adhærentia sui vasis. Sequenti modo hæc peragitur.

Accipio materiam aliquam sublimandam, eamque vel solam, vel aliis admixtam materiebus, vasi alicui vitreo, aut terreo inferius lato vel rotundo includo ita ut duabus partibus vacuis tertia impleta sit. Vasi huic sive cucurbitę alembicum cœcum in vertice parvo foramine pervoratum impono, luto obduco & ne spiritus aut partes sublimatæ exhalere possint, obfirmo. Deinde in catinum arenarium tribus digitis à fundo & parietibus intercedente arena, vel in ignem liberum pono caloremque per gradus augeo. Primo gradu omnis humiditas abeat, necesse est, quod imposita vitro lamina aliqua ferrea lævigata facilè exploro. Cùm enim humiditas aliqua adhuc residua est, illa laminæ adhæret, sed quando omnis humiditas discessit, spiritus sicci ascendunt, & hinc alembici foramen superstrato aliquo vitro adæquato luto bono, ne spiritus exspirent, claudo. Tandem ignem tantisper foveo, donec omnis materia sublimanda elevata est. Nonnulli loco cucurbitæ scutella, vel concha aliqua terrea materiam continente, cum vitreo cono parietibus vasis inferioris ritè accommodato utuntur. *V. G.* Accipio sulphuris citrini optimè purgati, *lib.2.* salis communis, & vitrioli *Hungarici* parum calcinati *lib.5.* pulverisata singula, & invicem mixta pono in cucurbitam, impositoque alembico cæco, in vertice perforato, accendo ignem primi gradus, donec humiditas evanuit, tum clauso orificio gradatim procedo, quo-

quousque omne sulphur subtilius ascendit, hoc sulphur (à Chymicis flores sulphuris dictum) ex alembico exemptum secunda vel tertia vice, semper addendo quartam partem salis & vitrioli per sublimationem redinte gratam rectifico, & accipio flores sulphuris pulcherrimos pluribus affectibus resistentes.

Elevatio humida, (distillatio communiter dicta) est partium humidarum in halitus extenuatarum à siccis & grossis subtiliatio. Est recta vel obliqua.

Elivatio per latus est, quando humor ex vase in latus inclinato prolicitur.

Elevatio per retortam, quando humor ex retorta propellitur. Uterque modus in rebus graviores & tenaciores spiritus referentibus usum suum habent.

Elidrium, est gummi Mastix. *Elidrion*, Mercurius.

Eloanx, est auripigmentum. *Elome*, est auripigmentum.

Elopitinum, Dragantum Vitriolum.

Elas maris, est plumbum ustum.

Elpis, est scoria argenti.

Eliz, *Elzimar*, est flos æris.

Ema, Græc. αἷμα, est Sanguis.

Ematites, est lapis sanguineus.

Embula, est canna vel fistula.

Ens primum, est extractum minerarum, quæ nondum attigerunt ultimam perfectionem, suntque seminalis potentiæ fœcundiores. Nominari solet materia prima, quæ est cujusque generis, & vim ad id

id proximam habet, ex qua primam motus naturalis ad ſubſtantiam exiſtit. Petitur primum Ens è mineralibus potiſſimum. Hic enim metallorum & gemmarum actu quidem Illis vacuæ ac potentiæ fœcundæ inveniuntur. In vegitabilibus quæritur ex plantis, cùm adhuc ſunt in herba vel immaturis fructibus. Animalium claſſis non multa præbet, niſi è ſanguine conficere velis & ovis. Ita & ranarum ſimiliumque ſpermata adhunc vocantur uſum.

E*par*, eſt aër, vel æther. E*patum* eſt Aloë Epaticum.

E*pipolaſis*, eſt cùm ſublimatum ad ſuperficiem duntaxat aſcendit, eique inſidet. Primum è centro ad ſuperficiem eſſentiæ extrahuntur, ſed nonnunquam eadem operatio inſervit repurgationi. Duplex eſt humida & ſicca.

E*pipulaſis humida* eſt, cùm è re in humore excedente collocata, ſublimatum enatat, emergitque uſque ad ſummum, ubi ſubſiſtens apparet. Itaque ſublimatio per enatationem ſeu emerſionem appellari poteſt. Adjuvatur hæc levitatis naturalis inclinatione & diſſidio diverſarum ſubſtantiarum: & procuratur per calorem, non modo actualem, ſed & potentialem.

E*pipolaſis ſicca*, eſt cum immediate ex reipſa ſublimatum efflореſcit, eique cohæret proximè in ſicco. Et peragitur modis variis opera caloris elevantis, & clauſuris apertis viam egreſſu laxantis.

E*poſilinga*, eſt ſquama ferri.

E*ſebon, Alſebon*, eſt ſal commune.

E*ſſentia*, eſt extractum ſimplex è rebus tota ſua natura

natura perfectis productum. Nominatur essentia, quod in elementariis loculamentis nata, & comprehensa, totius substantiæ missuræ pars sit perfecta, natura & essentiali ratione virtuteque instructa. Potest fieri ex omni mistorum genere, minerali, vegetabili, animali magno cum proventu. Essentia est duplex, succus & mysterium.

Essentia quinta dicitur, quia est aliquid præter elementa, nec ex crasi horum ortum, divinum auctore & effectis.

E*thesius*, lapis, est Crysolithus.

E*xaltatio*, est Sublimatio. Est etiam operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiorem substantiæ & virtutis dignitatem perducitur; vel est subtiliatio res sensim dissolvendo, in puriorem & majorem virtutis suæ gradum transponens, & fit circulatione, aut ablutione.

E*xhalatio* est, cum spiritus sicci per calorem in aërem elevati discedunt; Et fit potissimum in siccis tritis, potissimum in siccis tritis, positisque super tabulis ferreis, vel catinis plani fundi, vel etiam clibanorum pavimentis. Igni succenso, vel circum suprave adhibito torrentur donec halitus sint absumpti, ut in venis metallicis evenit.

E*xpressio*, est extractio per prælum, quo res coacta substantiam forma liquida effundit. Ejus usus excellit in succis & oleis quibusdam extrahendis.

E*xtractio*, est digestio è corpora concretione, partes subtiliores & puriores ab affuso aliquo menstruo apprehensas, relictis fæcibus dissolvens. Vel est segregatio essentiæ qua è corpore suo extrahitur;

H sed

ſed non fit ſine ſolutione continui, & divulſione, & extractiones ſunt nobiliores diſtractionibus.

E*lephas*, eſt aqua fortis. Aliâs lepra, Elephantiaſis, heracleus morbus.

E*lixir* propriè, eſt fermentum, cujus minima quantitas ſui generis ingentem molē, in paſtam ſibi ſimilem penetrando conglutinat. Paſta Paracelſo hoc loco ſpiritus eſt vitæ hominum internúſq; vitę balſamus. *Elixir* autem externus arte balſamus ab externis cōquiſitus, ac præparatus in ſpagyricum fermentum.

E*munctorium*, eſt locus expulſionis corruptum, per quem exitum habet, valida pellente natura ſuffulta viribus externorum.

E*ntali*, eſt alumen ſciſſum, & quandoque ex ſale gemmæ conflatum arte ſpagyrica. E*ntale* eſt vas.

E*nur*, eſt occultus vapor aquæ ex quo naſcuntur lapides.

E*rodinium*, eſt indicium alicujus rei, vel futuræ hiſtoriæ, quæ tantiſper adhuc latet homines, donec adveniat, tum demum vocatur ex in certo notum & certius præſagium.

Eſcara, *vel eſchara*, dicitur caro nigra & emortua, quæ per cauterium, vel medicamentum corroſivum, à bona vivaque carne per chyrurgos ſeparatur, ac decidit.

E*ſſaræ*, ſunt puſtulæ parvæ ſcabiei bullarum inſtar, niſi quod carnem habeant exuberantem, ut ſunt puſtulæ ad urtica factæ.

E*ſſatum eſſentiale*, eſt vis, potentia, & virtus, quæ vegetabilibus ineſt.

E*ſſatum vivum*, eſt diſtillatum & rectificatum herbis

herbis ac similibus expletum, ad earum essata essentialia extrahendum, ut vivum de chelidonia, persicaria, pulmonaria, melissa, & cæteris, pro asthanate.

Essentia quinta, juxta Paracelsi definitionem, est materia quædam ab omnibus quæ natura produxit, ac vitam habent corporaliter tracta, separataque ab omnibus impuritatibus & mortalitate vel corrupitione, atque ab omnibus elementis subtilissime repurgata. De hac lege latius in Archidoxis, in qua omnis rerum Medicina.

Essodinum, est certum rei futuræ præsagium ex indicio, contrarium Erodinio supra difinito.

Estihomenus, est corruptissimum apostema, totum membrum depascens instar lupi, vel herpetæ mordacis, ignis sacri species.

Evestrum, est firmanenti perpetuum im elementorum quadruplici mundo. Est etiam Propheticus spiritus, qui per signum, vel præcedens aliquod indicium præsagit, ac aliquid futuri certo prædicit.

Excrementa generaliter, sunt omnia superflua per naturam ejecta. Mulierum excrementa sunt menstrua.

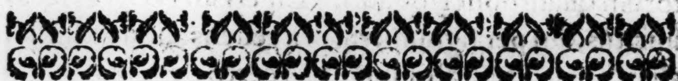
Exitura, generaliter, est omne apostema quod saniem ejicit.

Exorcista, superstitiosus est artifex, qui manes & spiritus adjurationibus evocat, ac apparere facit.

Extractum, est quod à corporea concretione, relictæ crassitie elementari extrahitur. Et est quasi Medulla & pars nobilissima substantiæ totius in elementis producta, & quasi seminata, in quorum etiam sinu conservata est, & ad nobilitatis suæ perfectionem

innuitrita. Et habet radicem quadantenus ab elementis, unde existit familiaritas congenerationis & sustentationis: Sed principaliter à vi Dei creantis, & per cœli occultos influxus in natura etiam conservantis dependet. Hinc extracta, præsertim nobiliora ætheræ & cœlestis naturæ dicuntur æmula, beneque præparata ad salutem humanam adhibita, Deo simul benedicente multum in re medica valent. Et si his aliqua fides est, in segregatione cœlestis lucis à terra obscura, non omne abcessisse æthereum ex Platone putant, aut saltem postea in ortu mistorum aliquid inde repetitum, quod comprobat ratio agentium è cœlo corporum in hæc inferiora.

E*zezic*, est sal. E*lixir*. est medicina fermentata de 7. metallis. *Para*.

F.

F*Aba*, est tertia pars scrupuli. *Faba*, agrestis, est supinus.

Fabiola, est flos fabarum.

Fatum, imarmeni, perpetuum & in sensibile quiddam astrorum cœli, solis & lunæ.

Flagæ, sunt spiritus qui norunt oculta & secreta hominum.

Fel draconis, dicitur argentum vivum ex stanno.

Fel vitri, est spuma vitri. Est etiam sal vitri, *Fax vitri*.

Fermen-

Fermentum, est materia firma tanquam fixa, quæ suæ naturam materiam ad suam firmatam conditionem præparat, quam etiam ante præparationem non magis quàm illa habebat, ut fermentum panis est farina firmata vel consolidata in pastam, quæ farinam similem raram & discontinuam, in aliam pastam fermentatam adducit.

Flagæ, sunt etiam spiritus in speculo apparentibus à rebus.

Falcanos, alio nomine, est Arsenicum, vulgariter Auripigmentum.

Fasdir, *Sasdir*, est Jupiter.

Faulex, est Chalybs.

Fecla, est fæx vini, vel aceti.

Faces candidæ, id est rubeæ & croceæ sunt aquæ.

Fedum, est Crocus *Felilech. Faules*, est ferrum.

Fœmina, est Sulphur.

Ferrum Indicum, Chalybem præcedit proximè.

Ferrum, est Metallum lucidum multum, parum rubeum, albedine non pura participans, durum. Si sulphur fixum, terreum argento vivo fixo terreo commixtum fuerit, & hæc ambo non puræ, sed lividæ albedinis fuerint, si superat sulphur, fit ferrum. In summa. Si argentum vivum fuerit porosum, terreum & immundum, & sulphur immundum, fœtidum & terreum & fixæ substantiæ (uti si morbidus cum matre menstruosa coit) generatur ferrum.

Ferrum, à Chymistis Marti tribuitur. *Ferrum* est duplex. Nativum & Conflatum, Excoctum.

Omnia majora metalla quando coquuntur, habent recrementum, sic dicimus.

recrementum. { æris, argenti. ferri, plumbi,

De ſpeciebus ferri, & metallis ferreis, & de rubigine ferri conſule *Dioſcor. lib. 5. cap. 26.* & de ejus viribus. Habet rubigo ferri egregiam vim medicam reſtringendo, ligando, ſiccando, Calidum & ſiccum eſt ſecundo gradu. Hac ſanaſſe Telephum proditur Achilles. Recrementum ferri, vocant ſcoriam & ſtercus ferri, & lapidem ſideritin, licet hoc nomine etiam appellatur magnes qui trahit ferrum. *Ruland.* multa ferri genera enumerat à *pag. 207.* ad *211.*

Ferrugo, eſt ſcoria ferri, caca ferri.

Fermentatio, eſt rei in ſubſtantia, per admiſtionem fermenti, quæ virtute per ſpiritum diſtributa totam penetrat maſſam, & in ſui materiam immutat exaltatio. Ideo n. inventa eſt, ut ex ſymbolico ignobiliore efficacia medicinæ fermentantis nobiliſſima fiat ſubſtantia, ad quam natura pervenire ſinit. Potiſſimum autem in metallis, quorum natura ad mutua proclivis eſt locum habet, & ab imitatione maſſæ fermentanda incorporatio. Sicut n. parum fermenti paſtæ, multam farinam in ſuam naturam & paſtam poteſt convertere; ita etiam fermentum chymicum fermentandum, cui adjunctum eſt, ſibi aſſimilat. Et quale fermentum tale & fermentatum. Intelligunt Philoſophi per fermentum verum corpus, & veram materiam quæ proprio ſuo Mercurio conjuncta, illam in ſuam naturam convertit. Deinde etiam lapidem

dem ipsum volunt esse fermentum corporis perfe-cti. Cum n. lapis adeo sit subtilis, ut super corpus imperfectum projectum, in modum olei supernatet, nec cum illo permisceatur, opus est corpore aliquo, primam illius affinitatem redolente quod illum recipiat, atque in alia corpora introducat. Nam quamprimum corpus illud lapide infectum, & fermentatum est, statim in tincturam abit.

Fermentum album, est argentum *Felda*, *Fermentum* etiam, est Elixir.

F*eru Zegi*, est stannum metallum.

F*ex*, Intelligimus fecem vini, ut *Dioscor. lib. 5. cap. 72.* docet. Deinde addit fecem aceti, & quomodo siccata crematur, ut halcionium, & aliis modis.

F*ider*, F*idex*, est Cerusa.

F*elletin*, Laminæ ferri.

F*ilius unius ostum*, est vitriolum, aut auripigmentum.

F*ilius Veneris*, est aurichalcum.

F*iltratio*, est subductio per filtrum: est colum chymicum, & colatura seu percolatio appellari potest; fit potissimum in humidis, è quibus aquositas tenuis transit; resistentibus spissis & oleosis. Praxis sic habet. Carta emporetia convolvitur, aut complicatur, vel loco ejus pannus consuitur in sacci formam, aut vasi applicatur, veluti infundibulo, *&c.* Liquor infusus sinitur paulatim in excipulum distillari: unde hæc operatio, distillatio per filtrum dicitur.

F*irex*, est Oleum.

F*irfir*, est Color rubeus.

F*irmamentum*, est Lazurium.

Fisarum, est confectio salis Armoniaci.

Fistula, Sinus arctus, oblongus, & callosus syrinx.

Fixatio, rei ignem fugientis, ut eum amplius non fugiat, sed in eo fixa permaneat per ignem assuefactio, sive ea fiat per calcinationem, sive per decoctionem lentam, & diuturnam, sive per crebam sublimationem, sive per crebro reiteratam solutionem, & coagulationem, sive tandem per rei fixæ additionem perciatur.

Fyada, est Mercurius fumus albus.

Flammula, Juniperi est spongia citrina adhærens Juniperi fruticæ.

Flox, est flamma.

Flos æris, est viride æris. Coagulum.

Flos, est bolus per sublimationem extractus. Ex centro & imis partibus elevandus & producendus est, ut in summitate forma sicca coagulet. Flos spirituosa rei substantia est. Turbith verò magis terrea Omnis flos per se est volatilis & spirituosus, quanquam ingenio magistrali possit figi, & ad naturam Turbithi aliquando adduci.

Fluores, sunt lapides ex fodinis similes gemmis ipsis, sed minus duri Metallici vocant fluores, siquidem ignis calore ut glacies sole, liquescunt & fluunt. *Fluores*, sunt quasi contrarii metallis istis mediis seu remotis qua inspiritus & aërem solvuntur. *Theophrastus* si ipsas novisset, σκουρρους vocasset, quod fluxu in terra fierent. *Ruland.* ponit varia fluorum genera, à *pag. 217. ad pag. 222.*

Focus, in quo plumbum purgatur. Anglicè *Smelthouse*.

Folia

Folia datura, quasi folia aurea.

Fom, est sonus, vel vox.

Fulminatio, est gradatio metallica cum excoctione ad purum in cineritio, cujus perfectio, veluti effulgente splendore, indicetur. Nomen operi est quod corruscatio, velut in fulmine apparente fulgare fiat. Nam postquam absumptæ, segregatæque sunt alienitates, (veluti fluores adjecti, plumbum mineralia conjuncta) nubecula quædam sulphurea obequitat per superficiem, unde postea purpureus elucet splendor, quem fulgur, vel fulmen, aut etiam florem nuncupare solent, qui cum disparet relictus regulatus refrigeratur.

Fumigatio, est per fumum acrem & corrodentem calcinatio. Diverso modo Metalla nobiliora afflatu plumbi fusi, vel hydrargiri fragilia redduntur, & postea comminuuntur terendo cum sale.

Furogi, est gallus.

Furnus, locus in quo ignis ad materiam chymicè tractandam dextrè & convenienter accommodatur. Estque Apertus vel Tectus. Videas plura de furnis, *Ruland.* à *pag. 226.* ad *233.* & in *Glauboro.*

Fusio, est liquatio per calorem.

Ex Ferro cuprum, & ex ferro plumbum elici potest. *Par. de natura rerum, pag. 460.*

Fusio, per Antimonium, qua verum aurum non modo à metallis imperfectis, sed etiam ab ipso argento seperamus, & fit hoc modo. Accipio aurum aliis metallis mixtum, ipsique tres partes antimonii pulverisati commisceo, & in crucibulo igni contumaci in furnum ventosum pono. Postea juvante (si

placet) folle probè liquefactum in pyramidem calefactum, ſevoque illitam transfundo, ubi labris malleo concuſſis regulas aurum continens in apice reſidebit, quem malleo detrunco. Antimonium porro reſiduum, rurſus in tigillo igni ad tertiam etiam vicem impono, & prædicto modo procedo, ut omne aurum ex antimonio protrudatur. Tandem regulos hoſce ſingulos in catillo terreo prope follem pono, carbonibuſque ſuperpoſitis in modum fornicis ignem accendo, tam diuque flammam ſuperinduco, quouſque omni antimonio evaporato, aurum purum putumque reſideat, quod ſtatim coagulatur.

F*ulmen*, eſt argentum purificatum.

F*imus quinus*, eſt digeſtio facta per fimum equinum, cineres, vel aquam.

F*ilum Arſenicale*, eſt lapis philoſophorum.

F*iſtula*, eſt morbus.

F*icus cutis*, eſt verruca innaſcens cuti ad crura equorum, medicamentum aptum ad matricem.

F*ido*, dicitur argentum vivum, & nonnunquam aurum.

F*ida*, eſt argentum, & aliquando aurum. F*idda*, eſt Luna.

F*ilius unius diei*, eſt lapis philoſophicus. Et etiam ovum.

F*ilum arſenicale*, eſt arſenicum ſublimatum.

F*legmon*, apoſtema commune.

F*los cheiri*, eſt auri eſſentia.

F*los ſectarum croe*, nonnulli volunt eſſe flores ex croco, ob additionem croe, putantes errorem illorum

tum qui ſcripta Paracelſi manu non exacte legerunte, pro ci. Ego vero per tranſpoſitionem deprchendi eſſe florem muſcatæ nucis, ut ſonath anthos denotat.

Fœnix, vel *Phœnix*, eſt filius unius diei, ut ſupra. Alii florem chelidoniæ extractum.

Fœdula, eſt fungi ſpecies.

Folia daura, quaſi folia aurea.

Fons Philoſophorum, dicitur balneum maris.

Formæ rerum, influxus dicuntur cœleſtium, quos à ſuperioribus habent inferiora quævis, occulta potentia, vis, atque virtus uniuſcujuſque rei.

Formicæ, apoſtemata verrucalia, porralia.

Fugile, eſt aureum in regionibus, apoſtema, vocatur *parotis*.

Fuligo metallorum, propriè dicitur arſenicum, ſed uſurpatur pro mercurio. *Fumus albus*, eſt Mercurius.

Flumen hoc loco, ſunt flores cupellati argenti, in ipſius cum plumbo repurgatione, unde fulminare metalla, idem eſt ac repurgare, potiſſimum quæ perfecta dicuntur.

Gama-

G.

GAmathei, ſunt lapides quibus cœleſtes vires, & ſupernæ conſtellationes imprimuntur, mirandis characteribus, imaginibus & figuris in ſigniti vel celati, quales aliquando natura fabrefactos videre ſæpiſſime contingit è montibus erutos, quandoque ſecundùm ripas aquarum.

Glacies dura, eſt Chryſtallus.

Gladialis eſt ars, qua juxta firmamenti curſum aſtrorum, gladii cuduntur & enſes, quibus & incudes reſiſtere non poſſunt, unde vocatur alias incuſina.

Gelion, dicitur pro folio.

Geomantia, eſt ars & ſcientia terrarum notiſſima. Sed hoc loco dicitur, quum aſtra terræ ſeſe palam faciunt hominibus, ut inde prophetiam aut præſagium ſumant quod ſortitur effectum. Dicitur etiam Aſtronomia terræ, quæ dupliciter operatur, aut per aſtronomicas calculationes, vel per puncta.

Geluta, eſt herba carlina.

Gemma tartarea, dicitur lapis vel calculus generatus, ex diaphano & perſpicuo tartaro.

Genula, eſt planta degenerans ex tranſplantatione paſtinacæ.

Gibar, eſt medicina metallica. *Gibum* eſt Caſeus.

Gigantes, ſunt elati vel proceri ſupra vel præter naturam hominis, aut citra leges naturæ.

Gilla,

Gilla, vel *Grillus*, apud Paracelsum est vitriolum sua sponte resolutum in aquam. Nonnulli putant à natura talem exhiberi liquorem. Sunt qui hoc nomine salis armoniaci aquam appellant.

Gluten, est Paracelso, sinonia, vel ut nonnulli volunt sinovia, liquor viscosus albus & clarus, in omnibus juncturis instar albuminis in ovo, perspicua materia, in qua si generetur tartarus ob sal resolutum quod habet in se quandoque coagulatum, oritur inde podagra, cujus etiam locum, & verum domicilium esse asserit.

Glutinis tenacitas, est resina mineralis, ut terebinhi resina arboris suæ.

Gluta, dicitur vis tenacis picis & efficacia.

Gnomi, dicuntur humunciones vel spiritus potius corporei sub terra viventes, aliâs pygmeci, ubi tali vix altitudine.

Græca magia, est ars superstitiosa à Græcis inventa, vel saltem culta, visiones vanas tractans, qua efficiebant ut apparerent ea quæ verè non erant, indeque magnam apud ignarum vulgus sapientiæ captarent existimationem, cùm nihil aliud esset quàm oculorum aciei per obfuscationem vel obtusionem, transmutatio, ex imaginationibus hominum sumens exordium, quorum assensus cum infideli conatu, per omnis mendacii machinatorem conjungebatur in similitudinem. Quid non molitur in vanis hominibus hac via nequam artifex?

Gravus, lapis est porphyrites, cujus usus ut marmoris in arte spagyrica, ad spontaneas rerum solutiones potissimum est idoneus.

Gua-

Guarini, ſunt homines ex influentia cœli viventes.

Guma, eſt argentum vivum, Mercurius.

Gumicula, eſt valeriana, phu.

Guta roſacea, eſt rubedo, præſertim in facie, ſimilis illi quæ tinctura eſt in origine lepræ.

Gagates lapis, Fit in mari & flumine *Gagas*, proculdubio è petroleo, id eſt, naptha ſubtili, vel liquido bitumine naturali: Sicuti altera gagatis ſpecies, lapis Thracius, fit è nigra naptha aut bitumine cum ſtillat vel fuit in mare vel flumina, prope maria, bitumen vel naptha liquida, petroleum illud.

Gagas calefactus, & ſuccinum, motu attrahit fila & ſtipulas, ut magnes ferrum, & gemma Sagda lignum: Et uterqne igne accenſus flagrat: Sed ſuccinum non ardet, aquis licet oleo qnodammodo ardeat propter reſinæ, unde fit, debilitatem. *Gagates* verò quia ex bitumine fiunt, eo magis in aquis ardent, & aquæ accenduntur, propter vim bituminis, ſicut oleo reſtringuntur. Succinum verò ſeu electrum non bitumen eſt, ſed tantùm lacryma arborum populi, vel etiam pini.

Dicitur lapis gagates à loco & amne nomine *Gagas* in *Cilicia*, ad cujus oſtia ſeu fauces ad mare prope urbem *Plagiopolum* hic lapis reperitur. Ut *Dioſcorides, lib. 5. cap. 92.*

Galactes lapis dicitur, quia lacteum ſuccum reſudat, coloris cinerei guſtu dulcis, præcipue in aqua, *Dioſcor.* dicit, quod *Galactites*, ex uno colore lactis eſt, & eundem vocat Leucogogeam, & ſynephitem, ſucco lactis & ſapore notabilem in educationem nutricibus lactis fœcunditatem infantium, alligatus collo

collo salivam facere dicitur. Ferunt illum ore liquescere & memoriam adimere. Mittit hunc lapidem amnis *Achelous*, & *Nilus*.

Gala, est Lac. Unde *Galaxia*.

Gangræna, incipiens partis affectæ mortificatio.

Gatrinum, est Cinis clavellatus.

Gebalum, est reparandum. Cogulare idem.

Gecharsam, *Disdaha*, est rana.

Gemma ex araneo domestico, ingentis magnitudinis. In horum capitulis ferunt gemmam reperiri præsentissimam contra omnia venena & incantamenta. Nec mirum est gemmam talem habere vim, cùm telæ araneorum sunt magni momenti ad quamplurima.

Gemma Berillus. 1. Berillus. 2. Chrysoberillus. 3. Chrysophrasius.

G*emma* Prasius, Lapis colori porri similis.

G*emma* Opalus.

G*emmæ* Ceraunia. 1. Ceraunius longus. 2. Rotundus.

G*emma Iris*, est lapis sexangulus, candidus, qui quando radios solares excipit, arcum cœlesti similem jacit in parietem: Sunt Irides etiam adulterini.

G*emmæ Rubetarum*, Phrynus bufo seu rubeta, fœdum animal degens in antris. Hujus species in Gallia, & *Hispania* est, quæ cornuta maculis croceis & nigris lucentibus nomine Borax in capitibus ferunt gemmas ejusdem nominis, coloris interdum in candido fusci; Interdum in medio cæruleum habet oculum, si vivæ boraci extrahitur adhuc vel palpitanti: Interdum niger est notulis lucentibus nigris,

gris, ut nostri sunt bufones. Forma erat rotunda magnitudine mediocris fabæ. Interdum virides, interdum versicolores etiam Boraces reperiuntur. Vulgo tales lapides Cropodinos vocant. Interdum in his forma bufonum apparet sparsis pedibus. Gestantur hi annuli à principibus: nam ubi venena sunt, præsens lapis colorem mutat, & quasi sudans guttas emittit: Mirè expetuntur à nostris bufonibus boraces lapides, ita ut saltu eos raper e nitantur. Sed an ex cerebro, an ex viscositate spumæ nascantur Boraces quæstio est. Sed si bufones suspenduntur in aëre, ut arefiant, præsentissimo remedio sistunt fluxum sanguinis.

Geometria finitur, à decempeditura, agri mensura.

Gersa, est Cerusa. *Gesor*, est Galbanum.

Gi, est terra, *Gich Gepsim*, est Gipsum.

Gilvus helvus, est medium inter album & rufum melinus Citrinus.

Gir, *Gith*, est Calx viva.

Girgies, Albi lapides fluminis.

Gimer, est Tartarum.

Gisismi, est Gummi.

Glassa, est genus Vernicis.

Glisomargo est Creta Candida.

Gerhulle, est saxi species. *Ginest*, est saxi species.

Glimmer oder, habet colorem argenti, sed argentum non est, fellium autem argentum dicitur à similitudine, quod eorum oculi noctu lucent tali modo.

Glomer, est rotundum.

Gluten, est fel tauri.

Gluten,

Gluten; Sinonia, vel ſynonia eſt pars corporis nobiliſſima, ſubtilis, pura, alba, perſpicua, ſal reſolutum dulce, & humor naturalis: Vide *Gluten*, alio loco.

Gobeira,
Meſpila, } Pulvis.
Agabor,

Goſel, eſt animal Cornutum.

Gradatio, eſt metallorum in gradu affectionum exaltatio, qua pondus, color, & conſtantia potiſſimum ad gradum excllentem perducuntur. Neque n. in ſubſtantiam per ſe trans figurandam vim habet; ſed duntaxat qualitates, vel quantitates in gradu extollit, vel ex occulto in manifeſtum producit, nihil mutata ſpecie priore: velut ſi natura dedit aurum album gradatio id rubificat, ſi volatile, figit, ſi impurum purificat, *&c.*

Granatus, Species eſt proculdubio carbunculi, eſt gemina rubea, perlucida ſimilis balauſtiis, coloris roſacei, obſcurior carbunculo. Altera ejus ſpecies intra ruborem violæ ſparſum colorem habet. Ejus patria eſt *Æthiopia*, & *Arena maris*. Granatus lætificat cor & pellit triſtitiam. Hujus fœminam, non pæaniten, ſed pæantiden vocat *Plin.* & *Sol.* Teſtatur fieri prægnantem & *Para.* mederique concipientibus & parturientibus.

Granum viride, eſt fructus arboris terebinthini.

Granum nil, eſt ſemen Indicum.

Granulatio, eſt in granula comminutio, ei inſervit fuſio. Eſt enim propria metallorum, & perficitur variis modis. Fuſa metalla in aquam effunduntur, cu-

jus vi deverberata dissiliant. Fundi verò in catino vel trulla cochleari ferreo debent. Nonnunquam aquæ imponuntur scopæ è viminibus exilibus, ut eo melius dissiliant. Loco scoporum tabella, vel coloratorium angustissime pertusum, vel crates ad usum venit.

Grassa, est Attinkar vel Borax.

Gratiola, nota herba, magno olim pretio ad nos allata, circa *Norimbergiam* reperta fuit, in agro Argentoratensi proxime urbem copiose provenit.

Grus, Ciconia.

Guaril, est stellio.

Guma, gumi, Ol. Sul. Coagulum.

Guma paradisi, Auripigmentum.

Guma Cupri, est stillicidium Veneris.

Gummi asinar, est gemmi amygdali.

Gummi arboris nucum, est tremulæ arboris.

Gummi Cedri, Cedria vel cidrina, Kedria, Alkitran, Xerbin.

Guttco, est gumma quæ est marinum.

Gutta ruonia, seu Buttiga, vel gutta rubea, est inflammatio totius faciei.

Gemmarum mortificatio quomodo fiat *Para. lib. 5.* de natura rerum *pag. 428.*

Gemmarum transmutatio fit oleo sulphuris *lib. 7.* de natura rerum *pag. 462.*

Gypsum, Forsitan fit ex lapide speculari quem vocant Sparodes spergulas, propter vitri similitudinem. Est autem *Gypsum*, cognata res calci, sed non est ita calidum. Differunt quod calx restincta humore aliquo acquirit calorem; *gypsum* vero non accenditur

ditur restinctum. Vis illi est astringere, obstruere, potu strangulat. Usus ejus est tantùm extrinsecus, propter ejus nimiam exsiccationem, & strangulationem.

Gypsum est duplex.

1. Fossile & nativum, & è terra effoditur, summa tamen tellure, est res similis ferè nitro, latis nonnunquam venis: notum *Theophrastus* & *Plin.* reperitur ad Albim.

2. Alterum *Gypsum*, est factitium. Et fit seu coquitur (utar n. verbo *Plin.*) ex lapide albo simili alubastriti, cujus lapidis quasi venæ reperiuntur in saxis Jenæ, & ad sylvam Hercynam, & Salveldiæ ad fodinas. Lapidem *Ruland.* putat esse quasi medullam induratam saxi: aut species videtur esse aphonitri, aut *gypsi* veri, aut lapidis calaminaris.

Secundo *Gypsum* factitium fit ex lapide illo scissili speculari, qui à Germanis dicitur Sperglass, glacies Mariæ, quia repræsentat formam glaciei. Et hoc est optimum *Gypsum* ut testatur *Plin. lib. 36. cap. 34.* *Ruland. pag. 249.* enumerat 16. species *gypsorum.*

H.

HAl, dicitur ſal. *Hal*, aliâs *Hol*, eſt etiam Acetum.

Halcyon, vel *alcion*, eſt glacialis avicula.

Harmel, eſt ſemen rutæ ſylveſtris.

Haro, ſpecies eſt filicis. Similis Polypodio.

Hadid. eſt ferrum.

Hæmatites, vocatur à German, *Blutſtein*, propter colorem ſanguineum, quo tingit, & etiam ſpectatur præcipue, qui foſſilis eſt in fodinis, & propter effectum etiam quem habet in ſiſtendo ſanguine in omni fluxu ſanguineo. *Ruland.* ex *Plin.* & *Dioſcor.* enumerat ſex ſpecies, *pag. 250. 251.*

Hager, eſt lapis.

Halimar, eſt Cuprum.

Halcyonium, eſt nihil aliud quam maris ſpuma concreta, & intus res ſciſſilis, ſtimulans in faucibus & oculis, unde hodie ſpuma maris in officinis dicitur. Sed non ſpuma ſalis illa, ſeu maris, licet ſit cognatio quædam. Spuma enim ſalis illa eſt lanugo, ſeu ramentum ſpumoſi maris coagulatum in petris. *Halciorium* verò ſpuma maris concreta, ſciſſilis & ſpongioſa. *Ruland.* à *Dioſcoride* enumerat *pag. 253. 5.* genera halcyonii.

Hel, eſt mel.

Henricus rubeus, eſt colcothar vitrioli, vitriolum in rubedinem calcinatum.

Helebria, eſt ſpecies veratri nigri, rubeos flores edentis

Heliotropium, eſt meliſſa Paracelſi.

Hemorrhoides, eſt ſanguinis in ano profluvium.

Hydromantia, eſt ars ſumpta ex aſtris aquæ, quum in ea ſeſe palam faciunt hominibus, ab inundationibus inuſitatis, fluctuationibus, aliiſque apparentiis.

Hydropiper, eſt perſicaria, rubeis tincta maculis.

Hinnicula, genicula, vel ut ſupra gumicula, eſt valeriana. Verum puto variationem ex errore ſcribentium.

Homunculi, ſuperſtitioſæ ſunt imagunculæ loco vel nomine alicujus fabrefactæ, ut aſtralem hominem inviſibilem contineant, cujus cauſa fictæ fuerunt in ſuperſtitioſum uſum.

Horizon, mercurius auri.

Humor vitæ, fomentum eſt & pabulum calidi naturalis, aliâs humor radicalis, quæ omnia viventia, ne areſcant, ſuſtentat.

Humoris receptaculum, Aizucht.

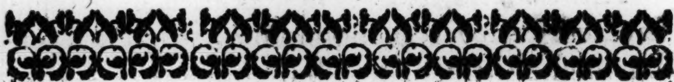
Hyarith, eſt Luna.

Hyacinthus, eſt gemma differens ab Amethyſto, quod fulgus violaceus emicans in amytheſto, dilutus eſt hyacintho, gratus primo aſpectu, evaneſcit antequam ſatiat, marceſcens celerius nominis ſui flore *Plin. lib. 37. cap. 9.* Mittit *Æthiopia*, *Arabia* & *India Hyacinthos* & Chryſolithos. *Arabes* tres ejus faciunt ſpecies, Coloris rubri, Citrini, & Antimonii.

Hyacinthus provocat ſomnum, valet contra toxica, exhilarat hominem, confortat Cor. Veteres Aſtrologi dicarunt *Hyacinthum* Jovi. *Ruland.* enumerat *pag. 256.* ſex ſpecies.

Hydrophorbia.

Hypoglossum, Hyppoglossum Epiglossum, Uvularia, Bonifacia, Lingua pagana, bis lingua.

I.

JAspis, est lapis hœmatites.

Jassa, est herba trinitatis, & persicaria. *pag. 457.* Mag. Chyrurg.

Icteritia rubea, est Erysipelas.

Idiota, sunt contemptores verarum artium, etsi falsarum sint peritissimi professores.

Ignis leonis, est elementum ipsum ignis.

Ignis persicus, est ulcus ardoris, incendio torquens.

Ignis pruinus adeptus, est essentia vitrioli (vel vini) cum tartaro rectificata.

Ilech primum, est principium primum. *Ileias*, *Ileadus*.

Ilech supernaturale, est conjunctio supernorum & firmamentalium astrorum, cum terrenarum rerum astris inferioribus, atque vino.

Ilech magnum, est ascendens vel astrum medicinæ, quod unâ cum eâ sumitur, in qua etiam occultum est, non secus atque in firmamento superiora sydera, item in homine inferiora.

Ilech crudum, est compositio ex materia prima

trium

trium primorum principiorum. Mercurii, Salis, & Sulphuris, è quibus omnia ſunt compoſita.

Ileidus, eſt aër elementalis: in hominibus vero ſpiritus eſt qui tranſit per omnia membra.

Iliaſter, aut *Iliaſtes*, vel *Iliadum*, eſt prima rerum omnium materia, conſtans ex ſulphure, mercurio, & ſale, quadruplex juxta quatuor elementa.

Primus, eſt cahos terræ.

Secundus, cahos aquæ.

Tertius, cahos aëris.

Quartus, verò cahos ignis.

Item quatuor ſunt hominum *Iliaſtri* concernentes longævam vitam.

Jacens, eſt fundamentum montis.

Jaſpidis ſpecies *Ruland.* enumerat (à *pag.* 257. ad 259.) 22.

Idum, eſt pulmentum.

Idroagira, eſt aqua alkali.

Iſſides, eſt Cerula vel Cinis plumbi.

Ignis, Ignis pro lapide philoſophico. *Ruland.* 9. Ignis ſpecies enumerat, *pag.* 260.

Ignis calor, eſt naturalis, vel artificialis.

Ignis algir, eſt ignis fortiſſimus.

Ignis elementaris, eſt Sulphur, Sed non vulgi.

Ignis ſapientum, eſt fimus equinus calidus.

Ignis clare ardens, eſt ſulphur.

Ignis extinctus, eſt ſulphur extinctum.

Elementum *ignis Veneris*, eſt oleum è ſulphure Cupri. *Vanhelmont.*

Ignis Gehennæ, eſt ſpecificum corroſivum *Para.* 7. *Archidox*, deſcript. *pag* 227.

Ignis quatuor ſunt gradus artificibus attendendi, ſicut eos priſci philoſophi obſervarunt. Æſtumantur non ſenſibus tantùm, ſed & effectu in rebus ipſis, & judicio ſenſibus conjuncto, potiſſimum verò viſui, & tactui.

Primus gradus eſt lentiſſimus, inſtar teporis leviuſculi, vel ignaviuſculi, vocaturque calor balnei mitis, aut fimi, vel digeſtionis circulatorius, *&c.* Qui ad tactum ita deſcribitur, ut cùm digitus hominis teneri ſemper ferre poſſit, & cùm habeat ſuas intentiones, & remiſſiones, nunquam tamen evidentem aut acrem ſenſum gignere debet. Hujus generis eſt ignis vaporoſus philoſophorum, qui deſcribitur in cubatu gallinæ excludentis pullos, aut hominis rectè diſpoſiti natura. Is plerumque talis eſt qualem ſuppeditat fornax vaporarii moderate incenſa, aut qualis eſt catino arenarii fornaci inſiſtentis, vel hujus locati in catino arenario flamma modeſta.

Secundus gradus eſt intenſior adeo ut jam evidenter feriat tactum, neque tamen vim afferat organo. Appellant calorem cinerum, quos mediocris ignis ſub catino cineratio incenſus, talem præbeat. Cineres enim ob raritatem non admodum aërem concipiunt.

Tertius gradus eſt cum læſione tangentis, & confertur arenæ ferventi, vel ſcobi ferræ, ut dicatur ignis arenæ, vel limaturæ ferri, *&c.*

Quartus eſt ſummus gradus, & plerumque deſtructivus. Nominant ignem reverberii, & viva flamma lignorum, vel congeſtarum prunarum follibus alacritur inflatarum, procuratur. Hi gradus cum

reſcrun-

referuntur ad effectum in certis rebus, valde mutantur. Ita n. fit, ut qui ultimus esset in planta, primus sit in stibio, vel alia re firma.

Sed licet balnei calore intelligatur gradus primus, tamen in operatione per balneum omnes quatuor possint habere locum.

1. Ut sit primus, cum modica aqua in calescit.

2. Secundus cum jam acriter sentitur.

3. Tertius cum urit.

4. Quartus cum fervore maximo etiam corrumpit, quæ omnia in oleo evidentius conspiciuntur.

Ignis Alchimistici gradus. *Para.* de natura rerum *lib. 7. pag. 457.*

Ignitio, est Calcinatio, corpora ignis violentia in calcem reducens. Estque combustio & reverberatio.

Imbibere, est terendo inspissare.

Imbitio, est ablutio, quando liquor corpori adjunctus elevatur, & exitum non inveniens in corpus recidit, idque crebris humectationibus tantisper abluit, donec cum illo pure coagulatus, amplius ascendere nequit, sed totus fixus manet. Hæc plane philosophica est operatio, nec ad vulgares sese dimittit.

Immersiva corrosio est, quando corpora aliis rebus immersa in calcem rediguntur. Estque humida vel sicca.

Inceratio, est mistio humoris cum re sicca, per combibitionem lentam ad consistentiam ceræ remollitæ. Inde vocatur ἐγκήρωσις: aliâs etiam imbibitio, quæ fit per irrigationem re sicca potante humidam. Nec alia nutritio est medicorum, qua sar-

cocolla, lythargyrus, & alia paulatim ſucco quodam potantur, & ad uſum evadunt commoda.

Incineratio, eſt ignitio corpora vehementiori igne in cineres convertens.

Incinerantur autem vegetabilia, & animalia, mineralia, autem (Chymico more loquendo) proprie non incineres, ſed calcem redigi dicuntur.

Incorporatio, eſt commiſtio, qua ſtatim humida cum ſiccis in unum corpus per formam maſſæ contemperantur. Itaque hic non fit lenta nutritio, ſed tantum humoris ſtatim additur, quantum ad corporis miſti conſiſtentiam requiritur, ut fiat veluti paſta, unde & impaſtatio nominari poteſt, in nonnullis ſubactio. Incorporatæ aut res in calore digeſtorio relinquantur, ut mutua actione, & paſſione craſin communem nanciſcantur.

Incuba, eſt ſponſa ſolis.

Indicum Sal, eſt Sal gemmæ.

Indicum ſpuma, eſt duarum ſpecierum: ſc. Eſt indicum nativum partim, quod ſua ſponte naſcitur in arundinibus quibuſdam Indiæ. Pictoribus dicitur lapis Indicus improprie, non enim eſt lapis; huic ſimile eſt ferme adarces; qui ita & adhæret arundinibus ſed adarces fit, Indicum naſcitur ſua ſponte in arundinibus; Partim factitium eſt officinis tinctorum. Eſtque ſpuma purpurea, innatus cortinis. Optimum eſt factitium illud, quod cœrulei præbet ſpeciem; habet enim cœruleum in nigro colorem.

Leviter aſtringit, purgat, & reprimit ulcera. Alii ſuccum herbæ ſimpliciter eſſe dicunt, qua nunc tinguntur panni, quam vacant Indicum id eſt, glaſtum,

quod

quod aliud est domesticum notum Thuringis, quo maxime utuntur tinctores. Unde hoc factitium Indicum proprie fit: Alterum est glastum sylvestre. De quibus vide *Diosc. lib. 2.* de glasto.

I*nfundibulum*, est vas metallicum oblongum cum manubrio interius excavatum, liquata metalla recipiens, & in virgas vel baculos conformans.

I*nhumatio* & In humare.

In igne septem Planetæ.

In aqua septem metalla.

In terra septem herbæ.

In aëre septem tereniabin.

In animalibus septem sunt membra principalia. *Par. p. tom. pag. 872.*

Nihil enim est in tota rerum natura quod ex istis tribus Mercurio, sale, & Sulphere non consistat; & hæc tria sunt *Theophrasti* principia, quæ analysi spagyrica deprehenduntur: Nihil præter tria inveniemus, quæ singula in singulis elementis sunt. Hæc tria etiam I*oannes Fernelius* animadvertit in sua medicina de humido innato. Hæc veteres olim etiam tradiderunt. Ita ut non primus *Theophrastus* invenit, sed tenebris obruta in lucem revocavit.

I*nstrumentum* metallicum significans mundi partes, à Compass.

I*ris*, est gemma crystallo similis, secundùm nonnullos radix chrystalli. frequenter hexagenus reperitur in *Arabia*, & in insula quadam rubri maris. Est lapis siccissimus, idq; maximè sua subtilitate indicat; voluntque cum nasci ex aqueo succo, qui labitur de materia lapidis, qui generatur in luto rubeo. Dicitur

tur verò *Iris*, quia in medio ejus repræsentat Irim meteoron distinctis venulis; vel quia sub tecto repercussus lapis is sole species & colores arcus cœlestis proximos parietes ejaculatur, teste *Plin.* Et addit aliquas esse scabris lateribus, & angulis inæqualibus, quæ cùm in sole aperto projiciantur, radios faciunt in se recandentes discurrere, aliquas etiam ante se projecto nitore adjacentia illustrare. Addit & aliam Irim similem ceræ præduram, quæ in Perside nascatur, & huic similem aspectu, sed non ejusmodi effectus gemmam.

Jos, est venenum.

Jota, *Jora*, est viride rama.

Ipacedes, est barba hircina.

Iva artetica, vel *Muscata*, Medicina propter membra contracta.

Iva potabilis.

Judea metallicus, Berg Richter.

Jumnisum, *Jumnizum*, est Fermentum.

Jupiter est Stannum.

Jussa, est lapis gypsius.

Iliaster primus, vel *insitus*, est terminus vitæ imò vita ipsa, vel vitæ balsamus in homine.

Iliaster secundus, vel *præparatus*, est terminus balsami, & vita quam habemus ex elementis, & elementatis, rebus.

Iliaster tertius, est terminus balsami præparatus, aut vita quam habemus ex quinta essentia.

Iliaster magnus quartus, est mentis vel animi raptus in alterum mundum, ut raptus *Enoch* & *Eliæ*.

Iliaster tamen in genere, dicitur occulta naturæ

virtu

virtus ex qua res omnes habent incrementum, aluntur, multiplicantur & vegetant. De quo latius libro de metheoricis generationibus legitur apud Paracelsum.

I*magines*, sunt metallicæ figuræ vel effigies, in quibus virtutes cœlestes operantur.

I*maginatio*, est astrum in homine, cœleste & super cœleste corpus.

I*mpressiones*, sunt fructus invisibiles, & stellarum in rebus inferioribus.

I*mpurum alcali*, est ejus spuma quæ aufertur in repurgatione post extractionem. I*mpurum tartari*, est ipsius alcali.

Inanimati, sunt pygmei.

Inclinatio, est vis naturæ, quæ manifestatur in homine quorsum magis proclivis est ejus vita, actionum & operationum demonstrationibus.

I*ncarnativa*, chyrurgorum sunt medicamenta vulneribus cutem obducentia, vel carnes concludentia.

Inclusiva, vide supra, gladialis quid sit.

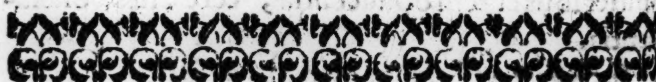
I*ncubus*, est nocturnus spiritus illudens, fallensque mulieres insomno, ac si cum eo rem commiscerent.

I*nfluentia dicitur*, attractio virtutum & naturæ syderum, ac planetarum superiorum in animum nostrum, per mentales imaginationes, quas semel haustas & receptas retinemus, ut nobiscum maneant. Eaque duplex est, una per creaturam ad nos derivatur, ut influentia cœli per firmamentum: altera verò sine medio quovis datur à datore luminum. Et hæc proprie

proprie supernaturalis est, ut prior naturalis, vel artificialis, atque moralis.

Influentia verò naturalis, est ea quam infundunt astra superiora firmamenti, ex naturali præscripto in hæc inferiora, quibus gubernant & regunt per inclinationes in hominum brutis aliisque, & per vires & efficacias in insensatis. Inde colligendum inclinationem esse brutinam quandam vim, & magneticam attractionem, cui per moralem influentiam reluctari ac resistere facile (suffulti divino tamen afflatu, alioqui difficillime) possumus.

Innaturalia, vel supernaturalia corpora sunt ea quæ concipiuntur animo duntaxat. Inde factum ut quandoque loquatur quis, mihi videre videor hominem præ oculis, qui tamen plus ducentis milliaribus abest, vel aliquando vita functus est ante viginti annos.

K.

KAchimia, vel kakimia, dicitur immatura metalli minera, vel semi perfectum metallum, & nondum à natura absolutum, quód adhuc in primo suo ente, ut infans in utero suæ matris, delitescit. Ejusmodi Kakimiarum species triginta reperiuntur hactenus cognitæ, quas hoc loco recensere longum foret, ac præter utilitatem,

Karlin

Karlina, est anethum silvestre.

Kibrith, est sulpur.

Kymit elevatum, est album cinabrium, sublimatum.

Kist, vel *Cist*, est sesqui mensura, vel pondus librarum quatuor alicujus liquoris.

Kobolt, vel *cobaltum*, sive *cobletum*, est metallica materia plumbo nigrior & ferro, splendore carens metallico, liquationem tamen & malleationem admittit, fixum non est, sed meliora metalla secum per fumum abducit. Labpis Cadmia.

Kal, est Sal de torrente.

Kald, est acetum.

Kali, Cinis clavellatus.

Kalnos, est fumus.

Kamar, vel *Camar*, est Argentum.

K*amir*, est Fermentum.

K*anfor*, est Stannum. K*azdir*, etiam est Stannum.

K*aprili*, & K*ibrith*, est Sulphur.

K*ar*, est gemma lucens sicut ignis.

K*asam*, est ferrum.

K*atimia*, K*admia*, vel lapis *Calaminaris*, Tutia.

K*ayl*, est lac acetosum.

K*aysir*, est spuma maris, proprie pumex.

K*oma*, K*omartos*, est Calx viva.

K*onis*, est Cinis.

K*ost*, est fagus, lignum faginum.

K*uria*, vel K*ymia*, vel K*ymus*, est Massa.

K*ibrius*, K*ebrick*, est arsenicus.

K*ymum*, vel K*yminum*, est coadunatio.

K*ymenna*, est ampulla.

K*ymolea*,

Kymolea, est lutum Chymolea.
Kyram, est nix.
Kiva, est Opoponax.

L.

L*Abor Sophiæ*, dicitur Paradysus, alter Mundus.
Lac virginis, est aqua Mercurialis. Etiam *Lac virginis*, est Mercurius Philosophorum, succus Solariæ & Lunariæ.

Lac papaveris, est Opium.

Lacerta, est carnis & corporis cavitas. Et Caro musculis inclusa sine ossibus.

Lacerta rubea, Colcothar, Vitriolum.

Lævigatio, seu *Alcolismus*, est Calcinatio quæ rem pulverando in Alcool adducit. Et est hîc reductio quorundam per glutinationem, quorundam per fusionem, aut fulminationem.

Lacune, est Terra Sigillata.

Lamac, est gummi Arabicum.

Lamina, est Auripigmentum.

Lans, est argentum mortuum. *Lanx*, est amygdala amara.

Laos, est Stannum.

Lapis in Chymia, est omnis res fixa, quæ non evaporat.

Lapis Adiz, est Sal Armoniacum.

Lapis

Lapis, non Lapis, Lapis de virtute & efficacia, non lapis ſubſtantia. Avicenna verò & Kodar aſſerunt, quod lapis non lapis ſit Elixir.

Lapis animalis, eſt ſanguis humanus, Item curenta quæ ſcutum portat in dorſo.

Lapidum mortificatio, eſt eorum Calcinatio.

Lapis Arabicus, ſimilis eſt Ebori maſculoſo, cujus uſus in dentifriciis & in exſiccandis hæmorrhoidibus eſt. *Lapis Arabicus* non eſt alius, quam ſpecularis, ſeu lapis Lunæ, ſeu glacies Mariæ, unde olim feneſtræ parabantur, lignis levigatis poſitis loco plumbi, unde fit gypſum optimum. *Ruland.* numerat *pag. 274. 275.* quinque ſpecies. Sed lapis ſpecularis ipſam pinguedinem non habet auripigmenti: & auripigmenti nulla ſimilitudo cum lapide ſpeculari præter in cruſtis. Lapis ſpecularis, eſt inſignis lapis & humor, quaſi concretus terræ, qui non reſolvitur, & dum eſt humor terræ cryſtalli modo glaciatus, & in lapidem induratus, vocant eum glaciem Masiæ. Quidam dicunt quod ſit res cœleſtis ad Lunæ claritatem poſitus, in ſpeciem lapidis coagulatus, & conſtrictus, præcipue ille qui eſt candidiſſimus, & Aproſelinon dicitur. Et quanquam Lapis ſpecularis cognationem habet cum gypſo, ita ut gypſum ſit ejus caput: tamen ejus uſus præclarus eſt in medelis, cum gypſi uſus ſit dubius & venenatus, utpote qui ſtrangulat.

Lapis ex cancro Inveniuntur in ipſis cancris, præſertim in fœmellis, cum ſyphar exuerunt, & depoſuerunt, lapides candidi & rotundi, vocati vulgò o-

culi cancrorum quia quasi formam habeant oculi? Sed inepte vocantur oculi, quia non fungantur oculorum munere, nec extra mineant nec toto durent anno: nec sunt hi lapides extracta essentia à tota bruti testa, ut per plurimas cancrorum dissectiones comperi possunt. *Vanhelmont, pag. 139.*

Vis illorum est frangere calculum vesicæ, propterea etiam colliguntur. Sed illis nihil præsentius est frangere lapidem his, qui de alto deturbantur. *Vanhelmont, pag. 139.* affirmat rarissimum diureticum ex lapide cancrorum colligi, etiam vulnerarium & febrifugum, modo resolvatur in formam pristini lactis. Et nihil est vulneratis vel post partum matribus aptius quàm remedium horum lapillorum. Præcipua est Pulveris Gasconi.

Lapis Magnetis, Ruland pag. 275. 276. enumerat 19. species Magnetis, spissus, ferrei coloris est.

Lapides, Trochitæ & Entrochi *Ruland. pag. 277.* enumerat novem species.

Lapides colorati, numerat *pag. 277. 8.* species, sed nihil eorum virtutis.

Lapis Asius, optimus est, *Diosc. lib. 5. cap. 88.* qui colore pumicis, levis, fungosus, friabilis, scissiles venas lutei coloris ad imum actas habens. Dicitur lapis tantùm propter colorem & substantiam lapidis, nam duritia sua non est lapis, quia levis est, & fungosus. Vocatur *Lapis Asius*, quod in *Asso* monte *Troadis* nascitur. Vis ejus astrictoria est, & modice erodendi, & leviter corrodendi superfluam carnem. Hinc Sarcophagus dicitur: Dicit *Plin. lib. 36. cap. 17.* Sed quadam incuria *Asium* lapidem gustu salsum lenire

nire podagras; & in iſtis lapicidinis ſanari omnium crurum vitia, cum in metallis omnibus crura vitiantur, affirmat in eo corpora defunctorum condita abſumi 40. diebus, dentibus exceptis. Habent lapidem in *Germania*, & in ejus ſuperficie. Circa eum, & ſub eo, flos naſcitur, & ſalſa lanugo ſpecie nitri, quæ dicitur flos *Aſiæ petræ*: admota linguæ mordet aliquantum, quando flos ſiccatur, & lavatur, varios uſus habet in medelis. Aliqui volunt florem *Aſiæ petræ* naſci ex rore maris ſuperveniente imbre.

Lapis Phrygius, optimus pallidus, modice gravis, non ſolida compage corporis intercedentibus albis ſegmentis ut Cadmia. Phrygium lapidem gentis nomen habere dicit *Plin.* & eſſe glebam pumicoſam, utilem tantùm tingendis veſtibus.

Lapis, Thracius, naſcitur in flumine *Scythiæ*, cui Ponto nomen eſt. Vim habet gagatis, accenditur aqua, & oleo reſtinguitur, ſicuti accidit in bitumine.

Lapis nihil aliud eſt, quam gagatis ſpecies altera nigra. Fit ex nigra naphtha aut bitumine liquido nigro: ſicut flavas gagates ex petroleo, id eſt, naphtha liquida candida, cum ſtillat vel fluit in mare Induratur in lapidem, vero calore, tum proprio, tum aquæ. Quod lapis *Thracius* fit ex bitumine, teſtantur odor, & ſubſtantia bituminoſa, colorque niger, & quod ſit lapis ſqualidus cruſtoſus, levis ut à *Dioſcor* deſcribitur. Si aduritur, reddit odorem ſulphureum, accenditur aqua, reſtringitur oleo: per omnia convenit nigro gagati noſtro.

Lapis Bezar, ſignificat omne medicamentum

conveniens alicui veneno, ſic generatur. Cervus verno tempore inveſtigat cavernas ſerpentum, nariumque ſpiritu, extrahit renitentes, eaſque comedit, ut ita purget annuum tædium. Mox petit aquas & flumina quibus ſe immergit uſque ad caput, tamdiu quouſque ſentit ſuperatam vim veneni. Interea lachrymas emittit oculis vi veneni, quæ coaglatæ ſunt bezaar, contra omnia venena, prodeſt cardiacis, *&c.* contra defectus animæ, ſanat omnes ictus venenatos. Eandem vim habet bezaar, os de corde Cervi uti ſciunt venatores pro forma, ut ſunt ferme cruces in capite lupi aquatici, præterquam quod oſſa ſunt. Oſſa de corde Cervi ſeu hinnulæ partum cuſtodiunt, & pergnantibus mire conducunt. Eandem vim habet lapis repertus in ventriculo, & inteſtinis Cervæ. Medulla ejus conducit omnibus inflammationibus, præcipue vulvæ. Genitale ejus nervoſum arefactum potu ſedat dolorem coli. Ramenta ejus pudendi incitant venerem, ſanguis ejus ſiſtit alvum, & calculoſis prodeſt. Cornu ejus acquiſitum intra feſta, ut vocant Mariæ, præcipue extrema ramorum mire comitialibus proſunt, & adverſantur hauſto veneno. Pulmone ejus nihil utilius Phyſicis.

Lapis Bezar, eſt etiam alius duplex. Orientalis & Occidentalis.

1. Eſt animal *Perſiæ* ac *Indiæ*, Orientalis, partim Cervo ſimile, partim capræ, In hoc animali, lapis repertus eſt (potiſſimum in proventriculo, hinc & in ventriculo, & aliis cavitatibus internis) figura variante, ovali, rotunda, fiſſili, & intus cava, (meditullio paleam; pilos vel ſimile continente) ſuperficie levi, &

& ſplendente, ſubſtantia è laminis, inſtar cæparum ſeſe invicem incumbentibus compacta.

Lapis Bezaar Occidentalis, eſt lapis locis iiſdem animatis, ut in priori, circa rem heterogeneam, in cavitate media contentam tunicolim concretus. Orientalibus ut plurimum major, ſuperficie ſcabra, colore cinereo, albo nigro, obſcureve virente, qui optimus.

Orientales habentur præſtantiores: Doſi dantur, à gra. tribus, ad decem. Occidentales à gr. ſex, ad viginti. Utiles ſunt in affectibus cordis, venenis, febribus, melancholia, lumbricis & Epilepſia.

Lapides Bezar, cancrorum, & ex perlis minus duri non ſunt de ſaxali natura, ſed potius fiunt ex ſucco lacteo ſemicaſeato, & ſemipetrifecato, habentque tophi naturam neutram, inter cartilaginem & lapidem, Prout putamina lapidum in meſpilis, perſicis, *&c.* Neutrum genus & medium ſervant in ligna & lapidem tophicum. Et lapis Bezaar, cancrorum *&c*, quoad ſolidum ſui pulveris materiam non digerantur à ſtomacho humano; Illis tamen ineſt ſuccus lacteus, & mucilagineus magnæ virtutis, exiguæ tamen quantitatis, qualem contingit è limatura cornu cervini, elixando extrahi, *Vanhelmont pag. 115.*

Lapis Quiris, in nido upupæ reperitur lapis nomine *Quiris*, qui dicitur eſſe ſecretorum proditor, & excitator imaginum in ſomnis variarum.

L*apis famoſus*, vel pretioſus, vel etiam ſal de urina.

L*apis ex Perca*, Perca piſcis eſt duræ carnis; Eſtque duplex major & minor. In hujus capite binæ reperiuntur gemmæ candidiſſimæ, oſſeæ, magnæ ſemi-

nis lini, proportione tamen piſcis. Hac gemma nihil præſentius in frangendo calculo veſicæ propterea etiam meritò , & caute ab his qui uſum ejus ſciunt, colligitur. Eandem vim habere dicitur, exenteratum caput funduli, (*à Gudgeon*) repræſentans vultum virginis ornatum.

Lapis Judaicus Duplex eſt, major, & minor.

Major eſt ſimilis glandi , & lineis quaſi torvo ductis quemadmodum egregie deſcribitur à *Dioſ.*

Vocatur etiam *Thecolithos*, quia oleæ nucleo ſimilis , & quod lingentium calculos frangat, pellatque.

Minor eſt in forma cylindro ſimilis , fractus reſplendet. Ambo urinæ difficultati, calculoſiſque mire proſunt, *Lapides Judaicæ*, 1. nucleo olivæ ſimilis, ſtriati: hi lapides in hunc uſque diem in Palæſtina vocari dicuntur olivæ lapideæ. 2. Olivæ ſimilis, ſtriis carens.

Lapis Rebis, Lapis de montanis, eſt Teſtudo, Rebis,

Lapis Calcis, eſt ſcroria æris, vel batitura æris.

Lapis aureus, vocatur ipſa urina, Alias dicit, quod ſit lapis aureus.

Lapis facile igni liqueſcens, Fluſs.

Lapis occultus, id eſt benedictus, id eſt Ovum.

Lapis fiſſilis æroſus, Item æs cinerum.

Lapis calaminaris, eſt Tutia.

Lapidum varia genera, enumerat *Rul. p. 284.* ad *292.* (& etiam *pag. 301.*) Ab aquatilibus; & ligno corporati: ab animantibus, & avibus, & oſſibus, & teſtis ſimiles.

De *Lapide Philoſophico*, *Ruland.* tractat, à *pag. 293.* ad *pag. 300.*

Later lictro, eſt argentum vivum.

Laton, eſt aurichalcum.

L*empinas*, eſt terra ſigillata L*empinas*, *Calcis*, eſt batitura æris.

L*empinas*, *lempina*, eſt auripigmentum.

L*eo viridis*, eſt Hermetis, Mercurius auri, Duenech, Antimonium.

L*eo viridis*, eſt opinione quorundam aurum.

L*eo viridis*, eſt vitriolum.

L*eo Rubeus*. Sanguis Leonis.

L*eo citrinus foliatus*, eſt auripigmentum.

L*eo*, eſt aurum.

L*epi ferri*, eſt ſquama ferri.

L*epos Calcis*, eſt pulvis æris.

L*effas*, eſt aqueum terræ, quod virtute ſeminum induratur, in ligna, herbas, *&c*. ſic vi aqua ſeminis petrificatur. *Vanhelmont*, *pag*. 45.

L*effas Paracelſi*, eſt ſuccus terræ, recens in radicem tanquam culinam vegetabilis tractus. *Vanhelmont*, videas plus ſub titulo L*effas*. *p*.

L*eta*, eſt calor rubens.

L*eucaſia*, eſt calx viva.

L*eux*, eſt Amygdala.

L*ibra*, eſt libra penſilis.

L*igna in Saxa*, i. Rami folia, cortices, ligna, carbones, oſſa, conchæ, quæ in ſaxa corporata ſunt, ſucco lapideſcente, in fonte non procul à *Francifurto*, & etiam in *Anglia*, prope villam vocatur *Gnasborough* in Eboracenſi provincia, *Ruland*. enumerat in *pag*. 304. novem eorum ſpecies.

L*impidum*, eſt purum & purgatum.

Lillium, eſt Mercurius, unde ſeme flores de pellicano Lili in tinctura Philoſophorum: eſt quinta eſſentia ſulphuris. Sulphur fixum.

Liquatio, eſt cum quod in unum coaluerit, ſolvitur liquando ut poſſit fluere.

Liquatum eſt, quod conſiſtentiam diffluentem, inſtar undoſorum accepit.

Liquefactio, eſt corporis mineralis, vi ignis majoris diſſolutio. Duplex eſt.

1. Liquefactio ſimplex, quando corpus, nullum alium in finem quam ut fundatur, liqueſcit.

2. Liquefactio probatoria eſt, quando corpus liquatum probatur, imperfectum, à perfecto ſeparatur, idque per cineritium, aut per antimonium.

Liquatio, eſt fuſio, aut deliquium.

Lithanthrax, Lapideus carbo. Effodiuntur prope Cygneam: ſpecies eſt gagatis. Nihil aliud eſt, quam induratum & excoctum ſub terra bitumen calore, exuruntur, & igne accenduntur, quemadmodum carbones, & *Ruland.* putat eos lapides bituminoſos, cauſam eſſe quare in multis locis montes flagrant.

Litim, eſt filum aliquoties complicatum, & omnino traductum.

Lorus, eſt Mercurius.

Lot, & *Lotium*, eſt urina, & urina infantium.

Luban, *Luben*, eſt Thus à Libano.

Lumbrici, etiam in aquis putridis reperiuntur. *Lumbrici* etiam reperiuntur in homine, in omnibus proprie membris, quorum variæ ſpecies ſunt: Longi, breves, lati, graciles, ſunt etiam teretes, lati & longi faſciæ dicti, & teniæ.

Luna,

Luna, eſt Argentum.

Lutum ſigillatum, eſt terra ſigillata.

Lutum Armenicum, eſt Bolus.

L*audanum*, & non ladanum, eſt medicina Paracelſi ex auro, corallis, unionibus, *&c.* compoſita. Eſt etiam materia perlata.

L*apis*, pro fixo quovis accipitur.

L*apis Philoſophorum*, eſt virtus intenſiſſima, & velut in centrum arte coarctata, quæ diſtenſa tincturam exhibet abſque numero, de quo ſatis. Vocatur Elixir & medicina univerſalis.

L*apſus demo tinus*, eſt correptio repentina morte facta, periculoſior apoplectico.

L*aterium*, eſt lixivium, vel capitellum.

L*ato*, cuprum eſt aureo colore tinctum calaminari lapide, quod ab idiotis phyſicis electrum dicitur: componitur ex unico metallo, cum electrum ſit ex pluribus. Calaminaris metallum non, at mineralis materia perfectionem non aſſecuta, & cacominerale corpus exiſtit, metallum deſtruens potius quam emendans, etſi adaugeat, nam ex ductili friabile reddit. Verum electrum à natura ſola compoſitum reperitur ex auro & argento nullo pretio perſolvendum ob admirandas in eo virtutes.

L*audina*, eſt angelica.

L*axa chimolea*, eſt ſal adnaſcens lapidibus, vide ſupra de anathrone, & infra de uſnea lapidea.

L*axativa*, ſunt medicamina ſurſum atque deorſum expurgantia

L*effa*, dicitur prædeſtinatio herbarum.

L*effas*, eſt occultus & bulliens terræ vapor, per quem herbæ & plantæ creſcunt.

Lephante, sive lephantes est prima tartari species, vel bolus medium tenens inter lapides & lutum.

Lemures, sunt spiritus elementi aëris, quanquam Ethnici umbras & manes defunctorum interpretati sint.

Lithargyrium Paracelso, est spuma Mercurii, vulgo autem argenti, sed plumbi potius argentum repurgantis, ejusdem farinæ habetur aureum, eodem artificio utrumque paratur inter purgandum quæ dicta sunt metalla.

Lithargius est investigator minerarum, qui pariter eas invenit. *Lythargiri*, *Ruland.* ponit septem species *pag.306*.

Limbus Paracelso, est magnus & universus mundus, semen & prima hominis materia. Est etiam cœlum & terra, superior & inferior sphera cum elementis quatuor, & quæcunque his comprehenduntur.

Liquor aquilegius, est vinum distillatum.

Liquor essentialis, est qui à membris interioribus attrahitur, ac in carnem & sanguinem transmutatur.

Liquor Mercurii, est balsamus rerum, in quo latet ac consistit omnis vis curationis, & persanandi virtus. Ejusmodi mercurius est vehementissimus in tereniabin, & in nostoch.

Liquor mumiæ, dicitur adeps humanus.

Liquor cum adjectione rei cujus est, oleum est ejus, ut liquor terebinthinæ est ejus oleum.

Liquor mumiæ de gummi, est oleum gummi.

Liquidum de resoluto, est quod ex sua natura liquidum est.

Liquor

Liquor herbarum, fit ex herbis contusis cum tota substantia vitro conclusis, & in balneo maris diebus aliquot coctis, succo postmodum colato per pannum, calore cinerum spissitudinem mellis acquirit.

Liquor salis, est balsamus naturæ, quo sustentatur corpus ne putrescat.

Locustæ, sunt ramorum in arboribus extremitates adhuc recentes atque teneræ, quibus divum Jo. usum esse pro cibo scribit Paracelsus & non venenatis illis animantibus volucribus ut hactenus interpretati sunt Theologi. Certe mirum videretur, siquis tam austerus, ut vivo animalculo cum melle vesceretur in deserto, ubi tanta arborum copia longe saniores cum sylvestri melle præberet escas.

Lorindi, est aquarum commotio, cum concentus resonantia, mutationis indicium, ut alterationis in firmamento cometa.

Laudanum Theophrasti, non ladanum, nec opium est. Effectus enim longe aliud docuit, non enim summo hoc arcano homines occidit, sed quasi mortuos in vitam revocavit: Quod Oporinus noster mihi confessus est ipsum hac medicina miracula præstitisse: se etiam *Theophrasti* nomine multis exhibuisse: quorum quidam vitæ omnino, alii vero qui serius usi sunt, rationi aliquot diebus restituti fuerunt, præsertim in peste. Dixit etiam mihi seipsum aliquando sumpsisse præcipitatum, cumque eum uxor ad iracundiam commovisset, unde nimis incaluerit; properasse se ad fontem, bibisseque liberalius aquam frigidam, inde venenum Mercurii, ita fuisse excitatum, ut toto corpore intumuerit medi-

ciquo

cique eum morti præſente uxore adjudicaverint. Quod cum ex aſtantibus viſu jam amiſſo audiſſet, mox parum de laudano, quod ſecum adhuc à *Theophraſto* ipſi datum habebat, in os impoſuiſſe: inde in dulciſſimum ſomnum per ſemihoram, aut paulo amplius incidiſſe, ubi evigilaverit, tumorem, morbumque omnem, quæ peculiaris hujus medicamenti natura eſt, admirante uxore, & cæteris præſentibus, evanuiſſe. Hæc ab ipſius Opirini ore accepi. Liberius multa *Andraas Jociſcus* in ſua oratione recitavit: quin & Operinum penituiſſe Epiſtolæ quam ad D. *VVierum* de *Theophraſto* ſcripſit, dixitque eodem tempore, mihi in prato ad Rhenum cum eo deambulans, ab ipſo fuiſſe emendicatam epiſtolam, neque eum ſcripturum fuiſſe, ſi ſciviſſet, ita in vulgus prodituram. Licet præſtat cum ſcripſiſſe, plura enim in ea ſunt quæ ad Laudem *Theophraſti* pertinent, quam ad vituperium, & quæ ibi vituperat longe aliter intelligenda ſunt quam vel Oporinus, vel alii interpretati ſunt. Sed Laudanum Paracelſi eſt medicina laudatiſſ. quæ non ex rebus vilibus, non venenoſis non opiatis, ſed omnium quas orbis habet præſtantiſſ. quæ vitam conſervant, conficitur: & in omnibus morbis efficax eſt, præterquam in Lepra, ita à *Theophraſto*, appellata, quod omni laude digniſſima eſſet. Duæ ſaltem res ſunt ex quibus conſtat, majora his inveniri in mundo non poſſunt. Et falſa & mentita eſſe ſcio, quæ adverſus hoc Laudanum quidam ediderunt. Vivit teſtis locuples ſenex venerandus *Georgius Veterus* concionator Eberbachi, in ditione comitum ab Erpach: qui tum temporis cum *Theophra-*

ſto

ſto Baſileæ vixit quando nobilem Canonicum & alios multos curavit: & is medicamenta *Theophraſti* nomine adminiſtravit.

Laudanum purum, dicitur non præparatum cum aliis, ſed quando diſſolutum diſtillatur in liquorem: Hæc refert *Michael Toxites*, M.D. & *Joannus Fiſchartus* M.D. *Theophraſto*.

Laudanum, præparatum.

Lutum Magra, Magra eſt Carneolus vel Carniolus.

Lutum ſtella, eſt Gypſum.

Leſcoli morbus, eſt ictéritia, *Leſeolus* enim Ictéritiam, & non alium curat morbum: & probatur ex eo, quod in *Leſeolo* diaphanitas ſalis eſt maxima, quæ magis quam fuſus topazius tingit & fixat, reperitur. Eſt etiam Ictéritia ſal in flavo colore diaphanum, quod ſuo ſimili pelli debet. *Theophraſt. cap. 7.* de tribus principiis.

Lorcha dicitur tota lacertarum dulcedo, uſque ad centrum ſubſtantiæ

Ludus, eſt lapis veſicæ exſciſſus, qui tandem remedium eſt Calculi.

Lumbrici nitri, ſunt vermes in fimo, vel in terra reperti à lubricitate ſic dicti.

Luna compacta, eſt Argentum fixum, vel Aurum album.

Luſtum, eſt pinguedo lactis, Cremor, vel flos lactis.

M. *Macho*

M.

M*Acha*, eſt vermiculus volans. *Machal*, eſt fixum.

Magia metaphyſica, eſt ars chriſtianis licita, & non, ut multi fingunt ignari bonarum artium, venefica neque ſuperſtitioſa, ſed ſupernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica induſtrium opus eſt manuale.

Magia in genere, latine ſapientia, duplex eſt. Una eſt naturalis & licita, materque veræ medicinæ, & eſt occulta naturæ ſapientia, in centrum uſque latens & abdita, cum qua ſi humanam rationem conferas, nihil præter meram ſtultitiam in hac reperies. Vere donum eſt Dei, cum quo rerum ſupernaturalium, nobis, & naturalium cognitionem exhibet. Alia autem eſt magia illicita, tota ſuperſtitioſa, diabolica, & Eccleſia chriſtiana veraque religione damnata merito, & prohibita, quam Necromantiam appellant, excerabilis & nullibi locorum toleranda. Hanc deteſtatur Paracelſus libello quem ſcripſit de occulta ſapientia.

Magiſterium Paracelſo, eſt arcanum ex naturalibus rebus extractum, abſque ulla ſeparatione elementali, qua cætera præparari conſueverunt, ſola tamen additione rerum aliarum à quibus, quod extractum eſt ſeparatur. De hoc ſupra latius invenies tractatu ſecundo, item in Archidoxis Paracelſi.

Maleck,

Malek, dicitur ſal.

Magnalia, ſunt opera Dei.

Magneſia communiter, eſt marcaſita. Sed ex arte dicitur ſtannum liquatum, in quod injectus mercurius una permiſcetur in fragilem ſubſtantiam & maſſam albam. Eſt etiam argenti cum mercurio mixtura, & fuſile metallum valde, ut cera liquabile, miræ admodum albedinis, quod magneſia dicitur philoſophorum.

Magnetinus tartarus, eſt lapis in homine duriſſimus, ut magnes, ſed ſpongioſus.

Mandella, ſemen eſt ellebori nigri.

Mangoraria, eſt ars in ponderibus applicata, qua grave quodque parvo labore negotioque ſublevatur.

Mundibularum liquor, eſt oleum ex mandibulis.

Manna, non ſolum dicitur ros de cœlo prolapſus qui ſpecies eſt balſami & fructus aëris, verum etiam pro dulcedine ſumitur ex qualibet re tracta.

Marcaſita, eſt materia metallica immatura, tot ſpecierum, quot ſolidorum metallorum, eſt aurea, argentea, ſtannea, ferrea, plumbea, & cuprea, quæ poſtema pyrites, & lapis luminis appellatur, rubeo ſulphure ſcatens, & ſcintillas ex chalibe multas excutiens præ cæteris pyritum ſpeciebus.

Martath, vel *martach*, eſt lithargyrium.

Mathematica, plurimis conſtat Arithmetica, Geometria, Geomantia, Aſtronomia, Phyſionomia, Chiromantia, Perſpectiva, *&c.* Proinde quiſquis ſe pro Mathematico venditat, has omnes firmiter callere debet.

Mater

Mater metallorum, eſt argentum vivum.

Materia ſaphirea, dicitur liquidum cui nulla ineſt materia peccans.

Matrices omnium rerum in genere ſunt elementa.

Marmoreus tartarus, eſt lapis in homine durus, ut marmor, qui ſupra magnetinus etiam dictus eſt.

Maturativa; ſunt medicamenta chyrurgorum apoſtemata quævis ad maturitatem adducentia.

Margarita, ſeu unio nihil aliud eſt, quam genitura, ſeu partus conchæ margaritiferæ. Nam conchæ illæ certo tempore anni, quando eas genitalis anni hora ſtimulat, ſeſe pandunt quadam oſcitatione, ſitiunt rorem veluti maritum, ejus deſiderio hiant ac roſido conceptu ſeſe impleri cupiunt. Mox cum lunares liquantur aſpergines, hauriunt rorem, humorem concupitum matrice quaſi hiante, & fiunt gravidæ. Deinde pariunt margaritas pro qualitate roris concepti. Si purum rorem conceperint, candore mirabili unio apparet: ſin turbidum rorem conceperint, ſordeſcunt fœtus. Pallent margaritæ cœlo minante tempeſtates, ſi fuerint conceptæ, ſi tempeſtive hiantes conchæ ſatiantur, margaritæ grandeſcunt: ſi tempore coitus fulgurat, comprimuntur conchæ, aut pro jejunii modo pariuntur uniones. Si tonuerit, pavidæ repente comprimuntur conchæ, & deinde abortus pariunt, quos phyſemata vocant. Ferunt ſi crebra poſt illarum conceptum audiantur tonitura, illas exſpuere in flumina uniones, ac ſic crebro reperiri in fluminibus, ut volunt in moſella inter are-

nas.

nas. Fit clarius margaritâ, si conchæ excipiunt matutini aëris semen, id est, rorem, quam vespertini. Adeo magna affinitas est cœli & conchæ in coitu cum rore, qui est semen quasi aëris. Propter mirabilem coitum Margaritæ Veneri dicantur. Dicitur unio, quia nulli duo simul reperiuntur. Dos est in candore, magnitudine, pondere, orbe, lævore; In aquis omnis unio mollis est ut corallum, exemptus aëre protinus durescit, & fit lapis. Prosunt contra syncopen & cardiacam spiritus confortant, valent contra fluxum sanguinis lienteriam, diarrheam, conferunt visui, retinent menses, abstergunt dentes clarificant sanguinem.

Marcasita plumbea, est Antimonium. *Magnesia Saturni*, Antimonium.

Magnesia, est materia lapidis Philosophorum.

Magnesia, est Mercurius, mistio substantiarum.

Magnesia, est fœmina.

Mars, est ferrum.

Masculus, est argentum vivum.

Masculinum, & fæmininum semen. Substantia Mercurii & Sulphuris.

Massalis, masserium, mossel, mater, est Mercurius.

Materia metallica, Item mistura æris, plumbi, & argenti.

Materia *prima*, variè accipitur apud *Rul. pag. 323.* ad *pag. 326.*

1. Materia prima.
2. Lapis Philosophicus.
3. Aqua vitæ.
4. Venenum Cambar.

5. Spiritus.
6. Medicina.
7. Cœlum.
8. Nubes.
9. Nebula.
10. Ros.
11. Umbra.
12. Luna.
13. Stella ſignata & Luciſer.
14. Aqua permanens, aqua vitæ metallica, aqua foliata, ſtellata.
15. Aqua ardens.
16. Sal nitri,& petræ.
17. Lixivium
18. Sponſa, conjux, Mater, Eva.
19. Virgo, Materia Hermaphroditica, Catholica Solis,& Lunæ Catholica.
20. Lac virginis,lac ficus.
21. Lac bulliens
22. Mel.
23. Sanguis ſpiritualis.
24. Balneum.
25. Syrupus granatorum.
26. Acetum.
27. Plumbum.
28. Stannum.
29. Sulphur naturæ, Calx, alumen.
30. Sputum Lunæ, Sputum incombuſtible.
31. Æs uſtum, æs nigrum, flos æris, æs hermetis.
32. Serpens,Draco.
33. Marmor,Cryſtallum,Glacies.

34. Gem-

34. Gemma Scotiæ.
35. Urina puerorum, urina, vituli albi.
36. Magnesia alba, Magnes.
37. Ethesia alba, humidum album.
38. Fimus.
39. Fumus albus.
40. Ens metallicum. Esse. Quinta essentia metallorum.
41. Virtus mineralis Mercurii.
42. Anima elementorum cœlúmque.
43. Materia omnium formarum.
44. Tartarum Philosophorum.
45. Fæces dissolutæ.
46. Iris.
47. Aurum indicum, Cor Solis, umbra solis.
48. Chaos.
49. Venus.
50. Microcosmus.

M*aturatio*, est exaltatio à rudi crudore ad maturum & perfectum.

M*aturatio* est Quadruplex. Digestio & Circulatio: quarum utraque peragitur, calore miri gradus primi, vel circiter, in fimo, balneo, amurea, concisis culmis, vaporatio sicco, fœno, humido, gigartis sole, *&c.* deinde est Fermentatio, & Projectio.

M*acula*, est oculi suffusio, cataracta.

M*adic*, est lac post butyrum.

M*agister*, Sal conficiens.

M*agister*, ferrum excoquens.

M*agisterium*, est species Chymica ex toto, citra extractionem impuritatibus duntaxat externis ab-

latis elaborata & exaltata. Servantur hic omnes concretionis naturalis, & homogeneæ partes. Sed ita exaltantur, ut dignitatem essentiarum prope attingant, unde pene eadem relinquitur quantitas seu moles, quam natura per se dedit, quamquam non semper caveri possit, quin cum alienitatibus, & foris adhærentibus nonnihil secedat, & nonnunquam studio propter finem usumque certum quidem negligitur, ex quibus hic maxime valere intelligitur, quam Physici alterationem nuncupant.

Magisterium, Consistentiæ, est cum servata essentia, consistentia ad præstabiliorem est immutata. Et fit pluribus modis, non tam ut ipsi rei aliquid nobilitatis accedat, quam ut ad usum varium evadat habilior.

Magisterium fixorum, est cum corpora volatilia & spirituosa figuntur ad constantiam. Fixum opponitur inconstanti & volatili; & æstimatur utrumque proprie ad ignem: cujus vim quod sustinet fixum est, quod non, volatile, siquidem ex eo fugit, & velut spiritus aut favilla evolat. Illud est quod è molli induratur.

Magisterium odoris, est cum res odore exaltatur. Idque potissimum artifices moliuntur, in operibus quibus inter elaborandum aliquid ingrati odoris accidit. Ut in empyreumatis oleorum, aquarum, & similum: & in his etiam quæ alias per naturam odorem pravum, molestum, vel etiam nullum habent, cum tamen ad gratiam rei usu ejusmodi nota sint exaltanda.

Magisterium principiorum, est cum principatum

patum compositum in principia resolvitur denuo.

Magisterium qualitatis est, Cum res formis qualibus elaborata exaltatur, & fit dupliciter, secundum qualitates occultas, aut manifestas.

Magisterium, qualitatis occultæ est, cum in his quæ crassim totius substantiæ attinent, tantumque effectis per experientiam patent, exaltatio perfecta, *&c.* Ea qualitas si pernitiosa est in usum, in totum aboletur vel aliqua jactura substantiæ: & tunc respicitur perfectio illa, quæ non in usu rei est. In salutaribus utrumque observatur. Si aboleri in totum nequit, reprimitur, ita ut citra noxam possit usurpari.

Magisterium qualitatis manifestæ est cum res in sensilibus formis elaboratur. Hæc triplex, est quotuplicia sensilia, circa quæ exaltanda Chymicus in rebus occupatur. Quædam tamen proprius spectant naturæ corpus, & quædam sunt formaliora.

Magisterium saporis est, cum in sapore fit exaltatio, itaque & pharmacopæia & coquina, cellaque hinc instrui potest, Potissimum autem Chymicus hoc utitur in acrimonia corrigenda, & empyreumatis gustum attinentibus tollendis.

Magisterium sensilium proprium est, cum res qualitatibus sensibilibus propriis exaltantur. Id fit vel in sensu primo, qui est necessitatis animalium, vel in his quæ sunt melioris gratia. Sensus primus tactus est, itaque tactilium qualitatum primarum, quæ sunt calor, frigus, humiditas, siccitas, magisterium inde existit.

Magisterium soni est, quo sonus corrigitur à Chymico,

mico. Id fit potiſſimum in mineralibus, in quibus aliqua præſtantiæ nota ex ſono capitur, ut in metallis, aut quæ in ignibus periculum minantur propter ſpiritus vehementes cum ſonitu erumpentes obvia que diſplodentes.

Magiſterium pulverum, hoc eſt continuæ conſiſtentiæ in pulverem perductæ, fitque potiſſimum calcinationum modis: unde efficitur, ut calcis vocabulo non raro appellatur, vulgo alcholia; Reſpicitur hoc principaliter ut fracta tenacitate friari res poſſit.

M*agiſterium volatilium* eſt, cum è fixo fit volatile. Ei affine eſt mollitum, quod tractabile ductileque aut etiam fluidum, (nam paulo latius accipitur molle quam apud Phyſicos) efficitur è rigido, duro, & intractabili. Artificia quibus hoc perficitur, ſunt extractiones, macerationes, increationes, ſublimationes, ſolutiones & ſimilia. Fere enim hic quæritur reſtauratio humoris abſumpti, vel deficientis, aut ſublatio aſperitatis convictæ, *&c.* in volatili vero, ut ſpirituum naturam induant attenuatione eſſentiæ, *&c.*

Magiſterium ponderis eſt, cum pondere res exaltatur. Id autem potiſſimum in auro & argento requiritur, eſtque una ex notis perfectionis, cum inter metalla aurum ſit graviſſimum, ideo etiam externo valori in monetis adjectum pondus eſt. Quod ſi deficit compenſatur arte. Maſſa aurea, vel argentea juſte levior coquitur in urina, cum præcipitato corrallino, vel affricatur hydrargyrus auro argentove conſentanea, & concolor factus: vel coquuntur in lixivio concinnanto, ex ſulphure & calce viva, vel cemen-

cementantur cum sulphure aut præcipitato fixo vel hoc. *Recipe* pulverisati salis semunciam, tantundem de lateris triti colcotaris quadrantem, misce. Auri laminas illinc albumine asperge calcem Lunæ, siccatum priore pulvere; Fac stratum super stratum, & cementa vel in pixide, vel inter tegulas. Aurum inde solet albescere, indue ergo coloritium, & prehensum forcipe in igne tene, donec excandescat, post extingue in urina.

M*agisterium coloris* est, cum rei cujusque color ad optimum summumque gradum in genere quæsito producitur. Neque vero tam color presens è gradu inferiore ad superiorum exaltatur, sed & qui in potentia est seu in abdito, in actum vel in manifestum evocatur: nonnunquam etiam peregrinus inducitur ad exemplum ejus, quod præstabilus in suo genere: Si color simul fixus & constans est, magisterium est nobilius.

M*agia Metaphysica*, est ars Christianis licita, non venefica neque superstitiosa, sed supernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica in dustria opus est manuale.

M*agnes*, dicitur lapis Herculeus; & Syderitis, quia ferrum attrahit; Nam Græcis σιδηρὸς ferrum significat. semper versus septentrionem se vertit. Est lapis colore vergente ad cœruleum (optimus semper est cœruleus) densus, non admodum gravis, attrahens ex naturali quadam dynami ferrum. Et ferrum, quo nihil duritie pugnacius, cedit magneti, & patitur à magnete: & ferrum tactum à magnete alterum ferrum trahit: Sed si succo alli, vel cepæ magnes illinatur.

tur, minime trahit ferrum. Reperitur magnes in ferri venis, magnes combustus sive calore terræ, sive igni artificiali fit hæmatites, & venditur pro eo *Plin.* ponit 5. genera Magnetis, & *Ruland. pag. 315.*

Magnesia, est testudo vel Sulphur.

Magnesia, est fœmina.

Malthcorum, est sal gemmæ.

Manbruck, est argentum.

Mambeb, est Scoria.

Marched, est lythargyrium.

Markasita, est Calcitheos.

Maruch oleum, metallum idem.

Marmor: marmorum genera ponit *Ruland.* varia à *pag. 320.* ad *321.*

Morcellus, est malles magnus.

Martegon, est Silphium.

Marsarea, est auricula muris.

Masellum, *Mosel*, est Jupiter.

Medea gemma, affertur è regione Medorum. Est nigra, habens venas aurei coloris, reddens succum croceum, & saporem vini, immensi effectus contra ebrietatem, & ad amorem conciliandum ut ferunt Magi.

Medium Cœli Luna, Margesia.

Medulla candida, fluida, saxorum Torgensium. *Ruland. 14.* enumerat species 326.

Melanteria, Metallicum calchanti, id est atramenti sutorii, id est vitrioli est species, fusci in cœruleo coloris: Tingitur autem secundum diversas terras in quibus gignitur.

Alias *Melanterion*, est clavorum veterum ferreorum

rum rasura, aut atramentum sutorium, quale ferme quod jam sit à nostris sutoribus. Præstat fossilis, e. scil. quæ sulphuris trahit colorem, & quæ levis, pur. æquabilis, & quæ contacta aquæ (seu digiti tantum ut volunt Arabes) confestim nigrescat.

Melisea, *Melision*, sumitur pro Manna ex nobilioribus herbis nacta magisterio.

Melisodium, est plumbum ustum.

Melusi, est Mercurius, albach messalis.

Malanter, est Opium.

Menfrice, est Mastix.

Merdasengi, est de adusto plumbo pulvis.

Mergen bassech, est Corallus.

Mesbra, est Tutia Alexandrina.

Mesel, *Mosel*, est Stannum.

Mest, *Misal*, *Masal*, est lac acetosum.

Metallum, Vena.

Metallum, est conflatum argentum.

Metas, *Mecal*, *Mehal*, est pondus.

Micha, est Venus.

Michach, est Cuprum.

Mifros, est Asphaltum.

Minerale vas, est ex materia minerali factum, vel metallicum, vel terreum.

Misadir, *Mixadir*, est sal Armoniacum. *Musadi*, *Musadit*, Lixandrum.

Misserassi, est gypsi.

Mistio, est composito.

Undiquaque hujus quatuor sunt species. { Inceratio, Et in corporatio, Colliquatio, Et Confusio.

M*istura*, ex ære & argento æqualis.

M*olibotum calchum*, est æs plumbi.

Molipdides, est lapis plumbi, vel plumbeus.

Murmentum, est glis montanus.

Mechanopeotica, est inuentio artis aquaticæ, ut fontium in aëra pulsorum, stringarum, aquarum exaltationum per fistulas & ventilia, folles, ac similia.

Meditatio, dicitur quoties cum aliquo alio colloquium habetur internum, qui tamen non videtur, uti cum Deo ipsum invocando, vel cum seipso, vel proprio angelo bono.

M*elaones*, vel M*eloes*, sunt scarabei volitantes, colore splendentes aureo, qui attriti suavem edunt odorem, in pratis mense Majo potissimum reperiuntur.

Melibœum, est cuprum. M*elibocum*.

Melissa, non pro apiastro, sed pro manna sumitur ex nobilioribus herbis tracta magisterio.

Melusinæ, meliorae filiæ regiæ quondam propter peccata desperabundæ, fuerunt à Sathana raptæ, & in spectra transmutatæ, spiritus malignos, lemures horribiles, & in immania monstra. Vivere putantur absque anima rationali, & in brutali solum corpore phanastico, nutriri elementis, atque una cum istis in extremo die judicii transituræ, nisi cum aliquo homine forte fortuna matrimonium contrahant, tum demum, ut ipse, naturali morte interire posse, ut ma-

trimonio

trimonio naturaliter vivere virtute hujus unionis. Ejusdem status atque generis plura spectra haberi creditur in desertis, in sylvis, ruinis, monumentis, arcibus vacuis, & in extremis littoribus maris. Vulgo maledicti vocantur homines, sed proprio nomine spectra vocantur, atque diabolorum sancti, cum quibus versantur cacodæmones, suas illusiones & portenta perficiunt.

Mensis philosophicus, est tempus digestionis, videlicet quadraginta dierum.

Mercurius, à natura coagulatus, est solidum metallum. Arte vero coagulatur, aut cum metallis, aut mineralibus, vel sine ipsis per se, aut per alia extra mineralem naturam existentia. Vide supra tractatu secundo de coagulationibus ejus.

Mercurius cristallinus, dicitur qui per sæpius repetitas exaltationes in crystalli perspicuitatem adductus est.

Mercurius corallinus, est qui per ovorum oleum, & alias quas in rubedinem corallinam adducitur.

Mercurius crudus, est is qui nondum separatus est à sua matrice, vel minera, in qua generatus est.

Mercurius laxus, est turbith minerale.

Mercurius metallorum præcipitatus, est mercurius ex metallis tractus & præcipitatus, qui mercurius metallorum, alias mercurius corporalis dicitur. Semen fœmininum passivum.

Mercurius mineralium, est oleitas vel unctuositas de mineris auri & argenti tracta.

Mercurius regeneratus, est primum ens mercurii.

Mercurialis seva, est aluminum aqua, in qua mercurius

curius generatur. Est etiam sal purgativum aurei coloris, quod in salinis cavernis reperitur, fossoribus optime cognitum, utuntuntur hoc per os ad pneumoniam.

Metallum currens, est mercurius vivus.

Microcosmus, est parvus & medius mundus, inter firmamentalem & elementarem situs naturaliter, quia de utroque participat: quicquid in illis realiter & actu continetur, in homine pariter habetur spiritualiter atque potentia. Quo fit ut una sit istius & eadem quæ de illis fieri potest, ac debet anatomia philosophica vera non mortua cadaveris, sed viva, essentialis pariter & essata.

Minium, est mercurius saturni præcipitatus, sed potius crocus.

Missadan, est argentum vivum.

Mitigativa, sunt medicamenta chyrurgica, præsertim anodyna, quæ dolorem sopiunt ac mitigant.

Mola matricis, est abortivum quid in matrice generatum.

Mensis philosophicus, est tempus putrefactionis, seu periodus quod lunæ motum imitatur, qui in aliquibus est 30. in aliquibus est 40. dierum, philosophicus dicitur, quod in artificio lapidis philosophici usurpetur sed & pauciores dies mensem conficiunt istum, qui definiri solet secundum naturam rei, & absolutionem operis.

Mercurius, unum è tribus principiis corpus, in quo proprietas rerum continetur, item argentum vivum.

Mercurius metallorum, quinta essentia, & aqua per-

permanens, ſpiritus, ſemen fœmininum paſſivum.

Mercurius, argenti pigmentum.

Mercurius, eſt principium materiale, vaporoſum, naturæ aqueæ, ſubjectum nimirum generationis, cui per vim formatur, imprimitur forma, & abſolutio adeſt.

Mercurius, argentum vivum. *C.C.S.Z.*

Mercurius, Chambar magneſia.

Mercurius, dividit *Rul.* in 20. ſpecies diverſas, à *pag.* 331. ad *pag.* 333.

Menſtruum, Sanguis menſtruoſus, menſtruum vegetativum univerſale, vinum animatum, aqua regis philoſophorum: menſtruum extrahens ſolutivum & vegetativum univerſale, Sol Luna.

Miſy, eſt res matallica, ex ſpeciebus calchanthi, ex humore coagulato, ut chalcitis, miſy & ſori, chalcitidi generi cognata ſunt, quaſi ex una radice producta: tenuius eſt miſy, craſſius eſt ſori, ſed hodie miſy non cognoſcitur.

Omnis *Morborum* cauſa, à primo capite, & ſuo primordio indaganda eſt, ut analogica iis adhibeatur curatio: Quod de omnibus morborum ſive Claſſibus, ſive Entibus, ut *Theophraſto* placet, habendum eſt. Ille horum ſummaſquinque genera ſtatuit: Ens Natura, Ens Aſtrale; Ens Veneni, Ens Magicum, Ens Divinum. Quorum Entium ſingula peculiarem ſibi curam expetunt, ſed de morbis Sydereis, ſive Aſtralibus verum eſt potiſſimum: quibus non alia ſunt medicamenta proficua, niſi quæ à firmentali ſunt Curatione, interveniente cœleſtis influxus cooperatione, cum iis combinata duntaxat, quæ analogiam habent

habent Minori, & Majori mundo adæquatum, cui vera inest vis Firmamenti, quod vocant Magnetica, & impressio Astronomica, refrœnandis & compescendis morbis Astralibus idonea.

Morborum, avita velut semina radicesque, quo pacto ex Microcosmi officina, seu Oeconomia, in Microcosmi familiam, cæteráque animantia, beneficio Mumiæ, Microcosmi Magneticæ, transplantentur, & deriventur, in suo libro inscripto Biolycinum recensentur. *Eernestus Burgravius.*

Est à magnete, quem vocant Antiphaticè occulta quædam operatio, quæ stringit adversarium, quasi fascino quodam latenti, ut ille à quo exit, invisibili modo formidini sit cuivis hosti. Atque hujus vires in natura observantur.

Est in Naturæ quadam occulta proprietate, etsi non sine Dei influxu virtus, qualis in Octaviano fuit, nedum Augusto, qui in quovis certamine ludicro cum Antonio initio erat superior. *Burgravius.*

Molochites, gemma est non translucens, spissiùs virens quam smaragdus, à colore malvæ nomine accepto: contra omnium infantium pericula singulari dynami valet; mittit eam Arabia.

Molybdena, 1. Vel plumbago metallica. 2. Nata è plumbo & ære. 3. E mixtura plumbi & argenti. 4. E mixtura plumbi & auri. 5. Plumbeis laminis cocta *&c.*

Morochthus, est lapis. In Ægypto nascitur mollis, ita ut eo lineæ ducuntur, candidissimus, facilè liquescens, utilis vestibus dealbandis.

Mortaliorum, est modiolus catillorum cinereorum

rum formandorum, in lati circuli modum vel pertusi catini ex orichalco plerumque factus. Hic *Mortariolum* comitatur pila (vulgo morrachus) quod est pistillum cum tubore rotundo, ex basi lata media prominente, cujus incussu catilli fovea formatur. Sed ad catillos majores, hoc est, majorem naturæ copiam capientes formandos, utimur circulo ferreo, & conveniente pila foveam producimus.

Metallum omne, est Mercurius coagulatus. *Paracel. 883.*

Juxta *Matricum* ordines, sunt quatuor gradus rerum.

1. Quæ proveniunt ex terra sunt primi gradus.

2. Quæ ex aëre secundi gradus.

3. Quæ ex aqua tertii gradus.

4. Quæ ex igne quarti gradus sunt. Porro qua virtute singulo quoque gradu seorsum aliud alio vincitur punctorum est non graduum.

Melissa, omnium quæ terra producit, optima ad cor herba est, *Para.*

Mos, est mycra.

Muria, habet effectum salis & aquæ marinæ. Estque duplex.

1. Nativa, unde fit, seu coquitur sal nostrum commune, ut fit Hallis in Saxonia, & aliis locis.

2. Factitia, cum miscemus cœlesti aquæ salis parum. Hinc sal leve dicimus cum liquefit sal injectum: & contra sal durum, cum non liquefit sal injectum: & ita probatur etiam obiter sal, an sit bonum. Hinc species sunt earum, liquamen illud è piscibus & carnibus sale maceratis, vocatur Pechel. Hujus alia

lia est species Oxalme, id est acida muria, quæ fit ex aceto & aqua marina.

Muria, Menstruum fœtens, aqua fortis.

Muscula, sciurus, campsciurus.

Mustum, immaturum.

Mydisis, est corruptio partium.

Mydriasis, est morbus in oculis ex superfluo humore.

Mylphæ, Defluviæ palpebrarum, seu sicca medicamenta, pro defluxione oculorum.

Myopiasis, est morbus in oculis, cum nihil à longinquo, sed prope videre possumus.

Myricetum, Campus vel locus, ubi genista nascitur.

M*yrmocia*, est cutis & crescentia quædam. *Myrmecia*, sunt verrucæ in pudendis.

M*yron*, est unguentum. M*yrocopus*, qui facit, aut vendit unguenta.

M*ysis*, est obstructio pororum.

M*ysterium*, est essentia interioris naturæ, totius substantiæ in subtili reconditaque materia parte vehens. Unde à succo tantum discedit, quantum succus à corpore; & quia intimis recessibus materiæ corporeæ latet subtilemque admodum habet naturam, mysterium vel arcanum solet appellari. Excipitur autem vel ex ipsis rebus statim, præmissa tamen præparatione debita, vel etiam ex magisterio interdum, & succo.

Estque duplex, Quinta essentia, & Arcanum specificum.

M*agnum Oportet*, est tribulus & spina terræ, in vi-

ta media hominis: de quo *Vanhelmont* ſcripſit ſingularem tractatum.

Myſterium holleberi nigri, eſt ſcilicet de foliis hellebori nigri. *Para.* Per membra principalia vulnus curari debet, ut capitis per cerebella, hepatis per hepatica, & ſic in aliis, *Para.*

Monſtra, ſunt præter naturam orta quædam animantia, quæ cœlum excludit ovo ſuæ putrefactionis illicitæ nefandæ commixtionis. Nihil deinceps de ſe generant, quod ex conjunctione duorum contrariorum & ſpecie differentium ſeminum enaſcantur, ut ex homine & bruto: nonnunquam etiam ex veneficis parentibus. Inde ſumpſerunt olim gigantes originem, & alii contra naturæ leges monſtroſi homines horrendi viſu, & excrabiles. Non honeſtius hominum malitia factum, qui bruta diverſarum ſpecierum una vi cogunt, ut equum & aſinam, in generationem bajulatorum ſapientiæ hujus mundi: quæ etiam monſtra ſunt ad generationem inepta ac ſterilia, ab iſtis abhorrente natura prorſum ut ab aliis. Narratur hiſtoria quæ non uſque adeo multis elapſis temporibus accidit Salisburgi, de monſtro in conterminis illis Carinthiæ regionibus à venatoribus in ſylva reperto, qui cum canibus illud mordere nolentibus comprehendiſſent, ab iſtis ſolummodo circumſeptum ad Epiſcopum ſuum adduxerunt, humana planaque facie conſpicuum, manibus pedibus ac digitis ſimilibus, reliquis vero membris omnibus piloſum ut brutum. Quatuor gradiebatur ſatis demiſſis pedibus uti porcus. Appoſito cibo ac potu guſtare nihil unquam voluit, verberibus, punctionibus,

ustionibus, ac variis aliis tormentis tentatum est, si quid vocis articulatæ, vel brutalis ab eo extorqueri posset, at frustra. Meticulosum valde, lucem atque hominum fugiens præsentiam, abdere se quovis loco nitebatur, tertia tandem luce, quam raro comprehensa præterire solent, interiit.

M*orbilli*, pustulæ sunt venereæ, nonnunquam etiam de venereo morbo dicuntur.

M*orellum*, est solatrum.

M*orphea*, est species lepræ, alboræ non absimilis.

M*orus*, est apostema, referens aspectu morum.

M*ulæ*, sunt pustulæ ex frigore vel calore ortæ.

M*umia*, dicitur non solum humana caro, balsamo condita, sed etiam alia quæque, non per se mortua, sed occisa, & medicata curativæ facultatis.

M*umia medullæ* vel medullis, sunt ossium ipsæ medullæ.

M*umia elementorum*, est balsamus elementorum externorum.

M*umia transmarina*, Paracelso est manna.

M*umia versa*, pro conversa, liquor est muniæ.

M*uscilago*, est liquor viscosus ac tenax.

M*undificativa*, sunt medicamenta chyrurgorum, in validam & putridam carnem à bona & viva separantira atque repurgantia.

Mustus, est calx alba in urina, veluti pinguedo.

Missader, est Mercurius.

Misterium magnum, est omnium rerum materia prima, principium & mater conjunctarum corruptibilium creaturarum Dei. Vide libro ad *Athenienses.*

N. *Nacta*,

N.

NActa, eſt apoſtema pectoris.

Naſda, vel *natta*, eſt gibbus.

Narcotica, ſunt medicamenta ſoporifera dolores auferentia, vel ut minus torqueat efficientia.

Nebulgea, eſt ſal ex humiditate nebularum decidens ſuper lapides, calore ſolis induratum.

Necrocomica, ſunt prodigioſa præſagia, rei cujuſpiam futuræ prænuntia, per ſigna ex aëre ſuper terram decidentia, ut eruces olim ac alia multa.

Necrolium eſt, quod mortem pellere, ac vitam conſervare poteſt.

Necrolia, ſimila ſunt medicamenta.

Necromantica, eſt ars illicita, quæ cum mortuis operabatur olim, ut quum aſtra manifeſtabantur apud mortuos. Is dicitur vere necromanticus, qui mortuos apparere & comparere facit, voces atque reſponſa poteſt ab illis extroquere, qui circuire cogit ac edere mirabilia. Quicquid mortuorum capitibus, oſſibus, acubus, linteis, pharetris, ſepulchris ac ſimilibus arripitur vel adimpletur, ſub nefariam hanc artem cadit; quæ ſuperſtitioſa, & à Chriſtiano quovis deteſtanda.

Naſda Sinapta, eſt petroleum vel aſphaltum.

Napta, eſt gumma, *Napta alba*, eſt petroleum album.

Naphtha, Nihil aliud eſt, quam petroleum, oleum

illud liquidum quod ad nos licet corruptum ferunt Agyrtæ. *Naphtha candidum*, eſt petroleum noſtrum. *Nigra*, quæ eſt forſitan illa Amiavi picea & glutinoſa, bitumine perſimilis, quæ flagrans nulla alia re extingui poſſit, quam pulvere injecto: Hanc nigram naphtham, ſtercus dæmonum quidam fuiſſe veteribus voluerunt: nos jam agnoſcimus laſerpitium, aſſam fœtidam. *Naptha*, eſt vis ignium rapax. *Naphtha* eſt duplex.

1. Naturalis, quæ eſt proprie petroleum.
2. Factitia, colamen bituminis.

Sic carbones iſti cruſtoſi lapides, qui apud Germanos effodiuntur ſunt gagatis ſpecies, qui ſunt bitumen ſub terra induratum vel excoctum calore: & hi carbones ex bitumine cauſa ſunt, quare montes, ut Ætna & Veſuvias flagrent, & magis noctu quam die: quia de die calor ſolis deprimit illud incendium vel obfuſcat, è contra in nocte, quæ eſt humida & frigida, materia iterum excitatur humore.

Nar, eſt pyr. Ignis.

Narbaſathar, eſt flatus mineræ, aurichalcum.

Nataron natron, eſt nitrum.

Nectar, fit ex correcto & claro vino: correctum vinum rubeum, eſt coagulatum: clarum eſt vinum album.

Nitrum, Baurach, Sal petorſum, nitrum quaſi ſal petræ cal. & ſiccum in ſecundo gradu. Eſt nitrum res cognata ſali, & quæ eſt ſpecies ſalis. Hinc ſal lucidum, ſal Alexandrinum, ſal Anderenæ, ſal nitrum unum & idem ſunt. Fit vero nitrum ex coagulato humore. Noſtra in modelis ſunt præſtantiora, quia muto magis

gis aperiunt, & evocant humores; ſed cum judicio illis utendum. Fit apud nos nitrum diverſis modis, in ſtabulis, in ovilibus, in antiquis cœnobiis, in areis multo ante ſæculis tritis, in rupibus, cellariis, muris.

Ruland. pag. 346. enumetat ſex genera nitrorum.

1. Armenum.
2. Arabath.
3. Aphricanum.
4. Romanum.
5. Ægyptiacum.
6. Babilonicum. Arabes ſoli primam & ſextam celebravere.

Eſt etiam nitrum artificiale factitium: ſicut ipſe flos parietis, ſeu petræ, vel flos ſalis. Coquitur hoc ex ſale, vel aqua ſalis.

Nitrum, eſt lapis ſalſus; id eſt ſulphur album.

Nitrum Alexandrinum, eſt Cinis clavellatus.

Nitrum, Sago, Talck.

Nitrum, Tincar,

Nitrum, eſt ſal albus, ſcilicet baurac.

Nitron, eſt fex vitri.

Noas, eſt Chalcos. Æs.

Nochat, neuchat, neuchor, Venus, Æs.

Nocaſit, eſt cribrum, vel vas perforatum.

Nigella, Anglice Gith.

Noera, eſt Coopertorium vaſis diſtillatorii.

Nora, eſt Calx.

Nora, etiam eſt Nitrum.

Nora, etiam eſt quodlibet ſal.

Noſididach, eſt Artus.

Nukar, eſt Venus vel Æs.

Nufiadat, eſt Armoniacum.

Nuba, eſt Cuprum.

Nutrimentum, eſt res tranſmutata in ventriculo per putrefactionem.

Nuba, quoque Mannæ ſpecies eſt, coloris Roſinfarb: in Hibernia copioſe invenitur. *Para. pag. 893.*

Nyſadir, *neſtudar*, eſt ſal armoniacus.

Nitri, ſpiritus Tartariſatus.

Nitri ſpiritus Sulpharatus. Vide *Glauberum* pro his tribus.

Nitri, vel Aqua fortis, ſpiritus Sulphureus.

Nenufareni, dicuntur ſpiritus aërem inhabitantes.

Neuta, eſt pellicula, vel oculorum, aut infantum auriculis adnaſcens, & quandoque totam faciem contegens in partu.

Nigromantia, eſt ars nefanda & execrabilis, qua diaboli malignique ſpiritus aſtute ſe cogi fingentes ab hominibus, ultro interim obediunt in eorum perniciem tantùm & non aliter, ut repente quidè longinquis adferant, aut ad remotiſſima loca deferant noctu potiſſimum eſt deſtinata, quia lucem fugiunt maligni dæmones, umbrarumque ſunt miniſtri ac tenebrarum.

Nitrum, eſt ſalſugo quædam ex urinarum congregationibus in ſal præparata.

Nitriales, ſunt res omnes adurentes & in calcem redigentes, ut ſal petræ vel nitrum, Sulphur, *&c.*

Noboch, inſtrumentum eſt necromanticum.

Nodi, ſunt articulorum tumores indurati.

Noſtoch, eſt jaculum alicujus ſtellæ, vel potius e-

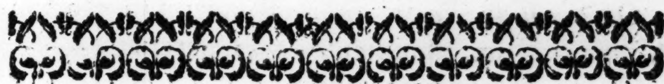
jus

jus repurgatione dejectum quid in terram. Invenitur potissimum Junio, Julio, & Augusto super latos campos, vel in pratis, instar fungi magni vel spongiæ, foraminosum quid, & leve, tendens in fulvum & ravum colorem, & ut coagulatum jus, tactum contremiscit. Sunt qui per nostoch ceram intelligunt metaphorice.

Nuba, est secunda species tereniabin aut mannæ, roseo, colore qualis in Hybernia cadere perhibetur.

Nymphæ, sunt spirituales homines ac mulieres, vel corporei spiritus aquas inhabitantes, qualis fuit Melusina.

Nymphidica, metaphorice spiritus aquarum solventium in arte dici possunt.

O.

O *Brizum*, est purum aurum in spadiceum colorem arte calcinatum, aut pulveratum.

Odorifera, sunt medicamenta, quæ per suum odorem bonum aut fœtidum morbos expellunt.

Oleum ardens, est oleum tartari ad summum gradum correctum.

Oleitas rerum, in omnibus sulphur earum est.

Oleum vitrioli aurificatum est, quod auro dulcoratum est artificiose.

Oleum colcotharinum, eſt oleum ex vitriolo rubeum.

Olympicus ſpiritus, eſt aſtrum in homine, quod efficit ut umbram de ſe præbeat.

Opheri methiolim, eſt mineratum ſpiritus.

Opitulativa, ſunt medicamenta quæ fluxus ſtipant & obſtruunt.

Oppodeltoch, Paracelſi præcipuum eſt unguentum. Stichplaſter.

Ordoleum, eſt apoſtema parvum ordeo ſimile.

Orexis eſt ardor à tartaro excitatus.

Organopeotica, eſt ars bellicorum inſtrumentorum inventrix.

Orizeum, eſt aurum.

Orizeum foliatum, eſt aurum in tenuiſſimas bracteas malleo cuſum.

Orizeum præcipitatum, eſt aurum in crocum ſuum redactum, adminiculo croci mercurii.

Orobo, eſt vitrum metallinum.

Oſſa paralleli, eſt univerſale medicamentum in podagra.

Obelchera, *obelkara*, eſt Cucurbita.

Ocob, *ocab*, *ocop*, Sal Armoniacum.

Ochra, *Theophraſtus*, ſimpliciter *ochram*, eſſe terram luteam deſcribit, & ſitu diverſa enumerat genera cum inquit: In argenti & auri metallis naſcuntur optima pigmenta, ſcil. cœruleum, quod proprie limus eſt. Optimum ex eo, quod vocatur Atticum; proximum marmoroſum, 3. preſſum Cyricum: Si acute conſideramus *Ochra*, quatuor habemus ſpecies.

1. La-

1. Lapidosa ex fodinis, & ad ripas & littora fluminum.

2. Est pulvis, & terra arida, hærens in lapidibus, ut cœruleum, & Chrysocolla.

3. Est terra sicca simplex ad ripas.

4. Est vel limosa & tenax ad marmorosa ex fodinis. Est illi vis medica, astringere, erodere, dissipare. Porro ex *ochra*, adusta fit rubrica fabrilis: Factitia fit ex plumbo. Nitrum hac plurimum utuntur pictores pro nativa.

Occidens, est acetum.

Occidens stella, est sal armoniacus.

Occidens, Mercurius, Saturnus, Hermaphrodythus, aqua viva, viscosa. *&c.*

Olea soluta, sunt quæ per deliquium partium subtilium oleosarum secesserunt. Eo fiunt modo, quo magisteria liquorum, nisi quod magisterio totæ res solvantur in liquorem quemvis, hic vero duntaxat partes essentiales internæ in pinguem succum, relictis partibus crassis. Necesse est autem præparationem procedere, ut defluere possint, & ex se oleositatem reddere: unde plerumque modo magisteriorum, ut calcinatione, maceratione, coctione, *&c.* apparantur, aut etiam tria succorum, & similium, nisi quod extractum sit naturale, ejusque tenuitatis, ut facile sine prolixa opera diffluat.

Oleum frumenti, dupliciter paratur.

Oleum palæstinum, est Acetum.

Oleum fixum, est quod è rebus solatis, & ad purum filtratis, pro abstractione cribram spiritus vini potissimum, ad oleosam consistentiam est reda-

ctum. Id enim hic figere appellamus, è diluta, & tenui consistentia, aquositate abstracta, vel digesta, oleosum & stabilem producere. Ideo solvi in liquore res necesse est, ut crassis partibus filtratione segregatis, tenues in humorem deponantur, unde per talē fixionem reducuntur. Praxis communis est ut res solvatur in aliquo liquore, adhibtis macerationibus vel deliquio seu cum aliis, *&c.* Solutio siquid fæcum habet, colatur quoad satis: postea affunditur vini spiritus, digeritur unâ: & abstrahitur iterum, idque reperitur, quousque oleosa consistentia placeat.

Oleum distillatum, est quod per distillationem extrahitur idque vel ascensu, vel descensu, sive insitum sit, sive combibitum. Combibitum omne elicitur sola distillatione; Insitum vero etiam secernitur aliis modis.

Oleum stillatitium decensorium, est quod distillatione per descensum efficitur.

Oleum per elixationem extractum & excoctum est, quod coquendo extrahitur Id fit, vel elixationem in humore, aut per siccam flammam.

Oleum ex assatione, fit per siccam flammam, cum res per se absque ullo menstruo, igneo calori adhibitæ oleum accendant; quod colligetur quovis modo:

Et fit dupliciter, { Assatione, & / Combustione.

Onix, est gemma repræsentans candorem unguis: Indica nonnunquam ignea, nigra, cornea cingentibus candidis venis, oculi modo intervenientibus quorundam oculis, obliquis venis. Dicunt

Ony-

Onychem, è lachryma arboris lapidescere, & fieri. Quia igne concrematus, mittit odorem, & variis apparet impressionibus & formis.

Albertus *Onichis* species facit { Nigras, Rubicundas, & Albas.

Quæ omnes cum fricentur solvuntur in substantiam repræsentantem unguis humani similitudinem. *Onix* tristitiam & timores excitat: melancholiam movet, excitat lites, & somnia turbulenta, *&c. Ruland. pag. 354.* ponit *Onichis* octo genera.

Opali, mater proprie est India. Est gemma pretiosa, utpote in qua carbunculi tenuior appareat ignis, & amethysti fulgens purpura, smaragdi virens mare. Magnitudo ejus est nucis avellanæ. Sunt *Opali* certa vitia, si color ejus exeat in Chrystallum, vel grandinem, aut in heliotropii herbæ florem, si sal, aut scabritia, aut alia oculis occursantia illi insint.

Ophites, est species marmoris, & *Ophites*, dicitur, tantum propter colorem, quia colore repræsentat serpentes.

Illa species lineis cinereis & nigrantibus, omnino est tanquam chelydri in colore ad ostium Tangræ. Hujus species est Echitos, qui vipereas habet maculas.

Est alia etiam species *Ophitis*, magis accedens ad formam serpentis, quia squamas habet, ut serpens. Et est crustaceus lapis. *Plin. lib. 36. cap. 7.* docet *Ophitem* nomen accepisse à maculis serpentum:

Et duo facit ejus genera, { Molle candidum, & Nigrum durum.

Opilare,

Opilare, est operire.
Ops Metallum, est argentum vivum.
Orale, est Vas.
Orbis, Tympanum.
Oriens, est Urina. Sal urinæ. Vitriolum.
Oriza, est risum. *Ozeman*, est album ovorum.
Orms, est gallina.
Orgamo, est Aurum.
Osoror, est opium.
Ostrutium transplantatum, est Angelica.
Othan, Mercurius Philosophorum.
Ovum, est lapis benedictus.
Ovum Philosophorum, seu Hermetis, est quod ovi formæ Philosophicis operationibus inservit.
Oxos, } Est Acetum.
Oleum Palestinum. }
Oxy, est Acutum.
Ozo, est Arsenicum.

P.

Pandalitium, paneritium, vel *passa*, est apostema in extremitatibus digitorum.

Palantina, & *Persina*, Reginæ fuerunt, quales Melusina, & Melora.

Pannus, est macula à nativitate orta.

Pars cum parte, est massa ex auri & argenti partibus æqualibus cimentata & graduata.

Parthenion, eſt camomilla nobilior aut Romana, quæ etiam pyrola ſylvana dicitur.

Paradri, ſunt mali Genii.

Panes, æris fatiſcentes.

Panes, ex pyrite & Cadmia conflati.

Panis, Argenteus.

Panum, æreorum ſpecies, tres ſunt.

Pannum, ex ære foſſili.

Pater, eſt Sulphur.

Pater ante filium, Id eſt interfectio patris. Eſt Satyrion.

Pater, & mater regis. Vide plura *Rul.pag.359*.

Patias, eſt ſquamma.

Pedagra, eſt Tartarus.

Pegernus, Id eſt peregrinus, eſt Mercurius.

Pelecanus, eſt vas circulatorium, à figura Pelicani pectus ſuum roſtro fodientis, pullos ſuos refarcientis nuncupatum, amplo ventre ſenſim in auguſtius collum vergente; quod retortum & curvatum os rurſus in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui infuſo liquore Hermetico ſigillo occluditur, & calori admovetur.

Peliside, *Pelude*, eſt mel coctum.

Penetratio, eſt ſubmerſio.

Pes lucuſte, *Pes bruſte*, eſt alumen Jumeni.

Petra ſanguinaria, eſt hæmatites.

Phanlec, eſt ferrum.

Phiala, eſt vas vitreum ex ventre in modum ſpheræ rotundo gracilem canalem in proceritatem emittens; Ejus uſus frequens eſt in coagulationibus ſolutionibus.

Phibit, eſt rapax.

Phlotron, eſt ſpecies fluxus ex cooſtro generatus

Phraſium viride, eſt flos æris.

Phtyſis, tabes, alioqui Atrophia fere idem, nutrimenti ceſſatio, aut timore, aut nimia aviditate exiſtens.

Phtyſis, eſt conſumptio naturalium humorum corporis proveniens ex ulcere pulmonis.

Phtyſis, differt ab *Hectica*, { Subjecto, Genere. Accidente }

1. Subjecto, *Hectica* eſt morbus Cordis. *Phtyſis* Pulmonis.

2. Genere, *Hectica* eſt Febris. *Phtyſis*, non.

3. Accidente, *Hectica*, eſt morbus generalis, reſpectu Cordis. *Phtyſis* ſpecialis Pulmonis.

Pilos, eſt Argilla, terra vimida.

Pilum, vel *pili caput*, quo franguntur panes ærei.

Piſare, eſt Colare. *Piſtare*, eſt contundere.

Pix liquida, eſt Terebinthina. *Pixari*, eſt pix.

Plumbum, à Chymicis tribuitur Saturno, & ejus nomine appellatur. Eſt corpus metallicum, lividum, terreum, ponderoſum, parva participans albedine, multum habet de ſubſtantia terrea, & in ſtannum per lavationem vertitur. Quo patet ſtannum eſſe perfectius plumbo. Plumbum plus habet de ſubſtantia ſulphuris fixi ad compoſitionem ſuam, quam Jupiter, id eſt ſtannum. In ſumma, argentum vivum, malum groſſum mali ſaporis, fœtidum, debilis virtutis, tanquam menſtruoſa mater, initur à ſulphure marito leproſo, aut livido: & Saturninus ille frigi-

frigidus nascitur filius, cui nomen est plumbum Deficit illi puritas, fixatio, color, ignitio. Nota, quod plumbum purum cujuscunque coloris non reperitur in fodinis, Estque plumbum quod excoquitur, triplex,

Scilicet,	Nigrum, quod verum est plumbum: deinde Cinereum, & Candidum.

De plumbo nigro jam agitur, à Græcis, *μόλυβδον* dicitur. Fit & excoquitur ex galena: aut fit ex pyrite. Plumbum elotum habetur in quibusdam officinis, contra ulcera inflammata, & cancrum: sed plumbum crematum habet efficaciores vires eloto: & saccharum Saturni ambobus. Figuli illo utuntur enim cremato plurimum ad pingenda vasa. Videas plura si placet de plumbi generibus apud *Rüland.* à *pagina 364.* ad *370.*

P*lumbum* dives.

P*lumbum*, depauperatum.

P*lumbago*, Galena molybdena, seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum, unum & idem sunt. Lapis plumbarius, venæ plumbariæ, terra plumbari, & materia unde fit plumbum recte dicitur. habet easdem vires cum plumbo loto, & plumbi recremento, & eodem modo lavatur: & differt à Molybdena, *Diosc.* colore tantum non materia. Color enim facile mutari potest in plumbagine, diversis vaporibus è visceribus terræ excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam cum

solum

ſolum continet plumbum: è contra cum plumbum & argentum continet, dic eſſe galenam.

Duplex eſt, { Nativa, & Factitia.

De quibus ac eorum variis ſpeciebus videas plura *Rul.* à *pag.372.* ad *pag.376.*

Pompholix, *Dioſcor.* conjungit pompholigon, ſpodon, & antiſpodon.

1. *Pompholix* eſt, cinis metallicus qui fit in ſummitate, aut parietibus fornacum, ſeu domunculaꝛum ubi ſunt fornaces extinctis favillis. Cinis differt ſecundum diverſitatem metallorum, & locum in quo fiat. Efficaciacior enim eſt quæ cinerea eſt, & fiat ex pyrite, quam ex plumbario lapide. Inde melior eſt omnibus Miſnenſium continens in ſe argentum plumbum & æs. Si in lateribus & ſummis cameris eſt pompholix, pars quæ in ſummitate dependet eſt pompholix, & differt à ſpodio candore & levitate è contra pars nigrior, & ponderoſior, in ima loca ſe recipiens eſt ſpodium. Differt pompholix à ſpodio, ſpecie ſola non genere. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem & citrinam, in littoribus maris Indiæ.

2. Factitiam, in fornacibus de qua hic.

Arabes duplex habent Spodion.

1. De radice cannæ tranſmarinæ combuſtæ.

2. Quod fit ex ebore vero combuſto. Eſt & exuſta ſpodos ex oſſibus Elephanti, canum, & aliorum animalium uſque ad levitatem, cum debet fieri ex ebore uſto.

Antiſpo-

Antispodium, fit ex cauticulis stipticis. Secundum *Dioscor.*

Spodion fieri potest ex plumbo, eodem modo, quo fit ex ære Cyprio. In Misina plumbo similis est in officinis, ubi plumbum plurimum coquitur.

1. *Pompholix* est fuligo, quæ colligitur in cameris ubi coquitur metallum.

2. *Pompholix*, colligitur de argento.

3. Lutea, quæ adhæret parietibus, quando argentum à plumbo segregatur.

4. *Pompholix*, ex ære Mansfeldio.

5. Quæ colligitur quando argentum à cupro segregatur.

6. Quæ in caminis colligitur, ubi plumbum candidum coquitur.

7. Candida purissima.

8. E lapideis panibus terrefactis, cum æs coquitur concreta.

9. *Pompholix alba*, quod officinæ nihilum album appellant.

Pompholix, *Tutiæ*, & spodius, unum & idem sunt.

Poponac, est gummi.

Porsitigon, est batitura ferri.

Prasis, *Prasinum viride*, est flos æris.

Præcipitatio, quando corpora per aquas corrodentes, corrosa, & in aqua soluta, vel aquæ corrodentis abstractione, vel alio encheremate, in aliquam calcem repercutiuntur, sic argentum in aqua forti dissolutum cupro, sale communi aut ammoniaco injecto præcipitatur: sic aurum in aqua regia solutum, adhibito pauculo argento vivo repercuti-

tur, cui si parum per folium sulphuris admixtum, idque clauso vase ad ignem positum fuerit, ut argentum vivum & sulphur evaporare & discedere possint, calx subtilissima relinquetur: simile judicium etiam de aliis esto. Sed quo magis corpora dissolvuntur, tanto etiam magis subtiliusque calcinantur.

P*resmucum*, Cerusa.

P*rincipia* Chymica.

P*rincipia* sunt, quibus res in quolibet mistorum genere est facta, quæ quia insunt, & jam certum sibi naturam substratam habent, in qua vigeant, & cum qua educi possunt. Hæc principia alia sunt ab Aristotelis, & non prima omnium intelliguntur. Sed in quovis genere prima, quanquam illis sint analoga. Principiorum autem vires tum in elementaribus partibus, tam cœlesti fundantur. Itaque quodammodo hæc ad elementa accedunt, quodammodo ad essentias.

P*rincipia* autem sunt tria, { Mercurius. Sal Sulphur.

P*rima* temperatura.

P*rojectio*, est per medicinam super rem mutandā projectam cum repentino ingressu, ex mutatione exaltatio. Convenit cum fermentatione, quod rem intus in substantia mutet: differt autem quod non fiat cum digestione lenta, quæ paulatim mistilia alterantur, & crasin accipiant, sed violenta penetratione facta, quasi in momento ingressus transfiguret. Vocatur illa medicina, etiam non fermentum, sed tinctura.

Pro-

Prolectatio, est extractio per attenuationem partium subtilium, ita ut rarefactæ inclinatione suæ naturæ, à crassioribus in diversum ferantur, ibique consistant. Itaque etiam ejusmodi res, è quibus aliquid prolectamus, attenuatoriæ vocantur, seu rarefactiles; & antequam consistat prolectatum, vel igneum, vel aëreum, aqueum sufficitur, ut ita mediante horum elementorum forma fiat prolectatio, & absistat à terreis fixis vi levitatis suæ vel fluxus.

Psamos, est arena.

Psincus, *Psinkis*, est Cerusa.

Psythos, est frigus.

Pumex, Samechi, vel Senech Arabice, vel lapis Vulcani.

Sunt duæ ejus species. { Niger, & Albus.

Niger dicitur & tophus, & hic præstantissimus in *Melo* & Insulis *Æoniis*, aptissimi ad corpora levigandа.

Albus est levis, spongiosus, scissilis: non arenosus, facilis teri, & candidus. Dicitur pumex lapis, propter duritiem lapis, non propter raritatem: nam raritate non est lapis, & degenerat plane à lapide, quia innatat aquis: reperitur autem Pumex ubi Alumen & Sulphur nascitur. Creditur esse terram omnino exustam in Insulis, quæ deinde aquis adfertur usque ad Barchen civitatem Lybiæ. Ideo vocatur lapis de Barche:

Purgator, Argenti.

Putrefactio, est misti resolutio per putredinem natu-

naturalem in calido humido. Humorem enim necesse est vincere terminans siccum agente calore externo, quo facto calor cognatus cum humido suo substantiali segregatur à cōmistis, & homogeneiam suam servat, consistens seorsim. Itaque si res putrefacienda humore abundat, comminuta in illo ipso sinitur, & ponitur ad digestionem fimi vel balnei calidam, foris sc. adhibito calore humido. Sin ipsa per se parum humoris habet, aut nihil, teritur, & proportionali humore conspergitur, inque suo vase ad putrescendum locatur.

P*utrefactio*, est digestio substantiam rei ex vaporum retentione calidi externi accessione, ad rem præstantiorem generandum dissolvens, est putrifactioni proprium veterem naturam rerum consumere, novam introducere, & nonnunquam producere fructum alterius generationis. Spiritus etiam corrosivi per eam dulcescunt & mitescunt, omnes colores in alios immutantur, item purum ab impuro, impuro subsidente deorsum separatur. Fit vero materia in vase collocata, vas in fimum ponitur, fimique calor ad tempus præfixum conservatur. Satius autem est vas in balneum robis collocari.

P*utrefactio alia*, est ambigens inter corrosivam calcinationem, & putrefactionem, & vocatur putrefactio sicca & philosophica: A quibuslibet nomen habet nec sine ratione, ut sublimatio, separatio elementorum, coctio, solutio, *&c.* Fit autem in aqua philosophorum sicca, seu aceto acerrime, nec est aliud rei, nisi Solis & Lunæ.

P*enates*, dicuntur spiritus ignis elementi & cœli, familares dicti, quasi penes nos nati. Pen-

Pentacula, sunt signa. sigilla vel delineamenta mirandis & incognitis aliquando literis & characteribus implicata, quæ collo appensa creduntur à malignis spiritibus, & fascino quovis præservare.

Perdettæ, sunt rapæ parvæ & flavæ.

Perdonium, est vinum ex herbis.

Periodus, est celsa, vel musculus vitæ, pulsus per universum corpus discurrens.

Peucedanum, est angelica sylvestris.

Pilizenii, sunt pili circa caudam leporum nascentes.

Pilosella, est auricula muris, herba pilosa.

Pinguedinosa, dicuntur quævis pinguia.

Plumbum Philosopohrum, est antimonio tractum.

Potabilia, quæ per os hauriri possunt.

Podagra, est tartarus sinoniæ vel glutinis albi.

Phantasmata, sunt spiritus sylvestres non diabolici, in desertis habitant, & circa littora maris, cum hominibus imaginativis sępissime loquuntur, terrefaciunt aliquando; suam originem ducunt ex imaginationibus hominum quales vivi de vel cum mortuis habent.

De his lege latius apud *Paracelsum* expositione prima, quam facit in Euangelium D. *Matth. cap. 14.*

Phionitides, naturales dicuntur inimici, qui sese mutuo persequuntur ad mortem, ut ciconia ranas, felis mures, aranea bufones, *&c.*

Phœnix, dicitur ignis quinta essentia, item lapis ille Philosophorum celebratissimus.

Physiognomia, dicitur ars illa qua hominum pro-

prietas atque natura cognoſcitur à facie uſque ad pectus, ut ex habitu de cujuſque ingenio & promptitudine judicium fiat.

P*ulpezia*, vel *pulplexia*, eſt ſtupor, attonitus, apoplexia, vel ſyderatio.

P*ræſagium*, eſt præcedens aliquod notabile ſignum rei futuræ hiſtoriam, ex quo prophetia quandoque ſumitur.

P*ræſervativa*, ſunt medicamenta vitam à ſuis inimicis, & corruptionibus defendentia.

P*reſſorium*, eſt torcular, inſtrumentum quo ſpecies contuſæ exprimuntur.

P*rimales*, dicuntur corpora fallacia nobis ab aſtris ob oculos poſita, de quibus P*aracelſus* eodem loco ſuper *Matthæum* fuſius differit: dicuntur alias Prumalia.

P*ruinum*, eſt prima tartari ſpecies.

P*ruina*, ſed *pruna*, eſt ignis perſicus.

P*ulſatiles*, arteriæ venæ dicuntur, forte proeumatica.

P*uſta*, eſt ſaniei digeſtio, à pure dicta.

P*utredo*, eſt generationis materia prima, ſed melius.

P*utrefactio*, pro corruptione ſumitur in alterationem.

P*ygmei*, dicuntur homunciones vel ſubterranei ſpiritus, quos etiam faculas aut ſcintillas vocant. Non natos eſſe perhibent, neque habere parentes, ſed non aliter ex corruptione terræ, quam ex equino fimo putrefacto ſcarabei, generari.

P*yromantia*, dicitur ars ex igne præſaga, quum i-

gni

gnis astra se palam faciunt hominibus, ut inde veri noticia prorumpat ejus quod quæritur, ablato quovis dubio, vel suspitione. Exemplo sit quod de buxo fertur, & foliis ejus in ignem projectis, singulis eorum, de quibus habetur suspitio, nominibus inscriptis, crepitare sontis foliculum & exilire perhibetur. Non aliter de futuris, conjectura multorum simul, fieri posse putant. Aliud est.

Pyrotechnia, hæc solum operatur in præparationem rerum naturalium ignis adminiculo, sed medio, ac potissimo instrumento potius.

Pyrala silvana, vide parthenion.

Plumbago, Galena, Molybdena, unum & idem sunt, seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum. Lapis plumbarius, vena plumbaria, terra plumbaria, & materia, unde fit plumbum recte dicitur. Habet etiam easdem vires cum plumbo loto, & recremento plumbi, & eodem modo lavatur: & differt à molybdena nativa, ipsius colore tantum, non materia. *Dioscor.* Et color potest facile mutari in plumbagine diversis vaporibus è terræ visceribus excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum solum continet plumbum: è contra cum plumbum & argentum continet, dic esse galenam.

Sed duplex est { Nativa, & Factitia.

De quibus, & de diversis eorum speciebus, videas plura, *Ruland.* à *pag. 372.* ad *paginam 376.* si placet.

Plumbum dives.

Plumbum depauperatum.

Poponax, eſt Gummi.

Pompholix vera: In officinis vocatur, nil album, nihili. Ex Cadmia inſperſa de induſtria, vel ex ipſa Cadmia proflata follibus fit. Cinis metallicus leviſſimus, fit etiam in ſummitate fornacum, aut parietibus, vel etiam domuncularum ab extra. Si in oris fornacum eſt, tum Cadmia eſt capnitis, ſi in lateribus, & ſummis cameris, eſt pomphylix, pars quæ in ſummitate dependet eſt pompholyx, è contra pars quæ adhæret parietibus eſt ſpodion. Illa adoleſcentes diligenter obſervare debent. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem, & citrinam: in littoribus maris Indiæ.

2. Factitiam in fornacibus: de qua hic,
Spodion fit,

1. E cannæ radice aduſta.

2. Ex ebore vero combuſto.

3. Ex oſſibus Elephanti, Canum, & aliorum animalium exuſta eſt hæc ſpodos uſque ad levitatem ex oſſibus, cum fieri deberet ex ebore uſto. Antiſpodium fit ex cauticulis ſtipticis ſecund. *Dioſc*.

Pyrites, & Marchaſita idem ſunt ſecundum Græcos & Arabes. Dicitur *Pyrites*, quia ex eo plurimum ignis excuditur: & illo utuntur milites ad inflammandas bombardas: & dicitur *pyrites*, quod igneus ipſi ſæpe ſit color.

Reperiuntur in Germaniæ fodinis variæ *Pyritis* ſpecies.

1. *Pyrites*, argentei coloris, quæ argentum conti-

net & æs, modo ſolum argentum, modo ſolum æs, modo argentum & æs ſimul, modo argentum & plumbum nigrum, modo plura metalla, modo omnino ſterilis reperitur. *Pyrites* autem ille videtur plus argenti vivi habere reliquis ſpeciebus.

2. *Pyrites* fere aurei coloris, eſt proprie *pyrites*, & *pyrites*, æris ſpecie æris, cognatus priori.

3. *Pyrites* prorſus aurei coloris, plus videtur habere ſulphuris: cui nonnunquam admiſcetur quarta ſequens ſpecies.

4. *Pyrites*, colore ſimilis galenæ, ſed prorſus materia differt. Coquitur ex eo aurum & argentum, & reperitur in magna copia Reichenſteinii ſubtilis admodum, plus auri, minus continet argenti, vel aurum ſolum: Sed Rauriſi plus continet argenti, minus auri.

5. *Pyrites*, cineracei coloris, ſubtilis admodum reperitur Reichenſteinii, & admiſcetur præcedenti ſpeciei, ut ex illa poſſit etiam excoqui aurum. Sed hæc ſpecies paulo diverſo modo reperitur, *Aldenbergi* in *Sileſia*, unde conflatur aurum & argentum.

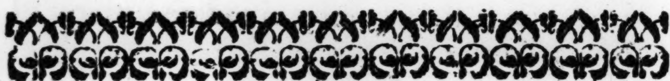
6. *Pyrites* coloris ferrei, per ſe fert ſpeciem maſſæ ferreæ, reperitur in fodinis ferrariis quibuſdam, non in omnibus.

Pyrites habet inſignem vim diſcutiendi, abſtergendi, & excalefaciendi. Quomodo urendus & lavandus pro medicina docet *Dioſcor. lib. 5. c. 89.* plura videas in *Rul. pag. 393.* ad *pag. 396.* de variis *pyritis* generibus.

Pyrites etiam eſt parens ſuccorum *6. pag. 327.* *Pyrites* metallorum variorum fertilis *10. pag. 397.* *Pyri-*

zum è quibus ignis elicitur 7. gener. *pag.397.* Argentei coloris 8. *pag.398.*

Pyramis, (aliis catinus coniformis) est vas metallicum, in modum pyramidis excavatum, ut pars ejus superior lata: inferior autem in acutum vergens pro liquatis mineralibus in regulum formandis accomodari possit.

Q.

QVandros, Lapis est seu gemma, quæ reperitur in cerebro & capite vulturis, coloris candidi: quæ replet mamillas lacte, & contra nocivos casus valere dicitur.

Quanli, est plumbum.

Quars, est petra tellis.

Quartatio, est separatio auri & argenti invicem commistorum, quæ ideo dicta quartatio, quod misturæ ex auro & argento tantum sit addendum argenti, ut hujus tres partes sint ad illas unam, fiantque omnino quatuor.

Quinta essentia, est mysterium, ad æthereæ naturæ paritatem virésque præstantissimas exaltatum. Solet appellari cœlum, & cœlestis substantia, in qua purissima, & syncerissima crasis hæret, & radix substantialis, tanquam esset defluvium ætheris, vel radius firmamenti, voce Creatoris per ima dispersus, animæque mundanæ ἀπογέννημα.

Quin-

Quinta essentia vegetabilium, est quæ ex vegetabilibus eorumque partibus extrahitur. Fit hæc potissimum ex succo extracto. Primas obtinet hic quinta essentia vini, quam Mercuriam vegetabilem nominat Lullius: Alii aquam primi entis, cœlum & clavem Philosophorum vocant.

Quinta essentia animalium, est quæ extrahitur ex partibus animalium, ratione mistionis naturalis, & vegetabilis: Itaque praxis parum differt à vegetabilium apparatu.

Quinta essentia mineralium, est quæ ex mineralibus conficitur.

Excellunt his quintæ essentiæ metallorum & gemmarum.

Quebricum, est Arsenicum.

Quebrit, & *Quibrith*, est Sulphur.

Quianos, Id est vena terræ, Cuperosum.

Quirini sancti plaga, morbus descr. à *Para. Tom. 2. pag. 357.*

Qualitas, dicitur complexio calida vel frigida. Hactenus quatuor qualitates ore omnium prædicatæ sunt, & quatuor elementis assignatæ, cum nihil minus quam elementa sint, nec ista qualitates, at solum, quod ex elementis generatur, omne, hoc est, aut frigidum, aut calidum: Si frigidum, habet in se quandam ingenitam & individuam humiditatem, unde ubicunq; humidum, ibi etiam frigidum esse oportet, non aliter de calido & sicco judicandũ. Nam siccitas inest caliditati soli, nec fieri potest ut frigidum sit siccum, aut calidum humidum. Istæ complexiones sunt ex *Ares* sic disponente natura, ut

uter-

uterque parens elementum ignis masculus calidus, sperma siccum aërem habeat. Terra vero frigida mater, menstruosum semen aquam possideat, ut ista simul etiam conjuncta videmus aquam suæ terræ, & globulum unum efficere minimum, non secus atque aërem igni suo semper continuum, spheram unam, illa majorem, firmamento vero minorem, & ideo medium globum dici, mediamque regionem æthe-ream elementatam. Ex quibus duobus parentibus generatur omnis fœtus naturæ elementaris, sub complexione vel calida cum sicco per se, vel sicco resoluto, aut sub frigida cum humido per se, vel cum humido coagulato. Hinc fit ut sæpissime frigida multa judicentur ex oculo vel manifesto, quæ calida sunt in occulto. Exemplo sit nobis crystallus apparentia frigidus & siccus, in occulto centroque suæ naturæ tamen humidus est, quia nihil aliud quam humidum coagulatum. Item petroleum, quod natura sua siccum est resolutum, non perinde ut apparet oculo humidum. Proinde non parvi refert physico probe cognoscere naturam & complexionem rerum; cum ex suis parentibus, tum ab externis accidentibus in compositione acquisitis. Hæc etiam in artificialibus solutionibus & congelationibus immutari solent. In summa tam vastus est graduum in qualitatibus labyrinthus, ut non sine maxima fallacia, quantumvis exercitatus, hac via transire valeat ad scopum verum recuperandæ sanitatis in medicina. Quod etiam à suis tractationibus deprehenditur, ut quod hoc loco sit affirmatum, alio negetur apertissime. Tum demum ad

sacram

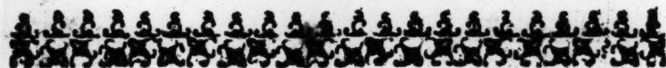
ſacram diſtinctionis anchoram eis, tanquam ad aſylum confugiendum, quibus ſuum delirium demonſtrabitur. Quapropter fœliciſſimũ phyſici ac medici judicandum eſt ingenium, quod à confuſione phyſica, noverit in ſpagyricam rerum unionem, infallabilem ſemitam deflectere. Hactenus de qualitatibus dictum, ut videat Lector aliam eſſe de his Paracelſi mentem, & infideliumvel Græcorum opinionem.

Quartatio, dicitur ſummum examen auri, hac via videlicet, ut argenti partes novem ad unam auri commiſceantur liquatione per ignem. Deinceps aqua ſtygia vel forti reſolvantur ambo ſimul. Argentum totum in aquam confluit, auro ſolo ſubſidente pulveris inſtar, ſpadicei nigricantiſque coloris.

Quinta eſſenta, dicitur ſpiritualis materia quædam, corporaliter ex omnibus herbis, plantis, & aliis quibuſcunq; rebus vitam habentibus tracta, & ad ſummum gradum ſubtilitatis adducta, per ſeparationem ab omnibus elementis, & impuritatibus: item vires & virtutes, omniſque medicina incorruptibilis, in quibuſcunque rebus deliteſcens. Dicitur alias rerum forma ſpecifica, quæ ſi à ſpecie removeatur, ad ſuum genus accedit, altiuſque progreditur donec in centro quieſcat. Quod his tribus characteribus elegantiſſime denotatur à Paracelſo. 2.4.0. Hoc eſt per abjectionem confuſionis & impariatis impuritatiſque elementorum quatuor, prevenitur ad duplatam quintam eſſentiam in decade ſub unione creata quieſcentem.

Quintum eſſe cujuſlibet elementi per ſe ſolum, animal ex eo ſolo productum.

R. *Ragadia*,

R.

RAgadia, sunt nolæ vel apostemata pudendorum.

Rana, est apostema sub lingua.

Rabira, *Radira*, est stannum.

Rabiel, *Roliel*, est sanguis draconis.

Rachi vel Raco, est Mercurius.

Racri Ranac, est Sal armoniacus.

Ramigi, id est *Ramigiri*, est Colophonia.

Ramag, est Cinis.

Rasar vel Rastis, est Stannum.

Rastol, R*asoes*, est æs.

Rastul, est Sal.

Rasabeti, R*usatagi*, est æs ustum.

Realgar, est auripigmentum rubeum.

Recha, est Marmor.

Receptaculum, est vas amplum & globosum distillantes humores recipiens. Sed receptaculum pro rei distillandæ ratione variat. Nam si res vaporosæ flatulentæ, & spirituales dissolvuntur, amplum esse debet: alioquin à spirituum vi magna, magno bombo, ac crepitu, nec sine astantis periculo, rumpitur, atque in frusta dissilit. Si vero res calidæ tenuesque fuerint, collo longo formatum esse debet. Sin autem res mediæ fuerint, medium receptaculum requiritur.

Recrementa ferri, sinder.

Rel, rebus, est acetosum.

Restinctio, est gradatio, qua res candefactæ in liquore exaltante restinguuntur, atque ita ad nobilitatem perveniunt in eo genere optimorum, hic est primus & principali finis inventæ restinctionis.

Retorta, est vas globosum, cujus collum paulatim à ventre procedit, ac sensim in oblongum canalem reflexum transit.

Resolutio per medicinam, est cum commista violenter separantur, adjecta resolvente, & quantilibet misturæ partem segregante. Eam autem rem è Gebro medicinam nominamus, quanquam etsi liquida sit, dici queat aqua solvens. Fit autem perinde ac in lactis per coagulum acetum vel similia secessu. Itaque & empyriasis opus ipsum poterat appellari. In nonnullis vicinum est coagulationi, quæ unâ crebro fit.

Raparum radices, sunt flammulæ radices. Nam per se tantum flos & flammula.

Reverberatio, est ignitio, corpora igne vivo reverberante, & repercutiente in calcem subtiliorem reducens; Estque clausa vel aperta.

Reverberatio clausa, est quando corpora reverberanda in furno reverberii clauso calcinantur. Hæc reverberatione ignis gradus ad amussim administrari possunt, ut calor intendi & remitti possit, quod in vulgaribus non accedit.

Reverberatio aperta, est quando materia in verberatorio fumo omnibus foraminibus apertis calcinatur. Hæc reverberatio valde vehemens est, & utimur ea in corporibus duris, & pertinacibus resolvendis.

REX.

REX.

Rinar, est limatura. *Rian* idem.

Robes, est acetum.

Ron, est libra.

Rosa, est Tartarum.

Rota, *Rotingenius*, est Colophonia.

Rob, est succus inspissatus.

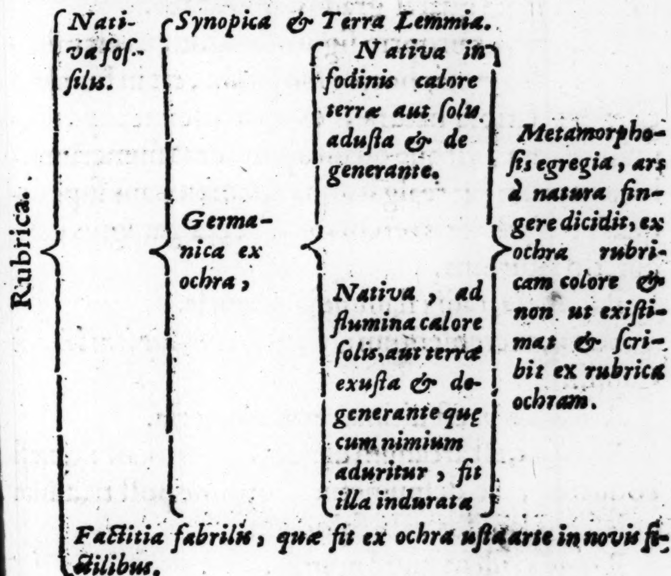
Rubeum, Aurum falsum. Cuprum tinctum.

Rutabulum, *vel Uncus*, est baculus ferreus longus, in altera parte cochlear, in altera radulam habens, docimasticis operationibus inserviens.

Rubrica synopica, quam volunt dici lepinum. Græcis magram, vel mogan, Latinis synopidam. *Dios*. eligit eam, quæ gravis, densa, jecinoris colore, non calculosa, sibi concolor, & copiose cum diluitur, se diffundens. Interdum à *Byzantio* afferuntur pastilli coloris fere fulvi, litteris Turcicis signati, quos materialistæ terram sigillatam appellant. Olim terra lemnia imagine Capræ signabatur, quia illi admiscebatur sanguis hircinus.

Lemnius, Insula in qua fodiebatur illa terra, subjicitur Turco, quare facile *Byzantium* portari possit. Quod si color talium pastillorum, qui afferuntur è *Byzantio* minus quam debet rubricæ respondet, causa forsitan est, quod cum terra diluitur, ut in pastillos cogatur, nonnihil mutatur. Deinde jam profundius foditur, & ita minus calore aduritur. Turcæ magni æstimant ad pestem curandam tales pastillos. Arabes glebam Armeniacam, quæ non multum terræ sigillatæ dissimilis est, nisi quod Armeniacæ terræ sigillum nusquam impressum legatur. Utrum hæc

hæc terra sit tandem signata redacta in pastillos cum literis Turcicis, an sit rubrica synopica dilata, an terra Lemnia, an Armenia, non magni refert, cum easdem vires omnium talium habeat: *Byzantii* inquirenda esset, an è Lemno, an ex Armenia, an è Synope in Thraciam deportaretur.

Relelleum est triplex, { Incorporatum, Innatum, & Momentaneum.

1. Incorporata, sunt omnia Mercurialia, videlicet Mercurius per se, Mercurius sulphuris, Mercurius salium.

2. Innata, sunt ex tribus, Consolidativa, Mundificativa, Confortativa.

3. Momentanea, Relolleum, Mors est, est enim

improvisu relolleum, cum tinctura velocissima. *Para.871.pag.*

Ranarum, sperma præparatur, reducendo sperma in distillatione solis, deinde distillatione per alembicum. *Para.879.*

R*everberata*, secundi sunt gradus. Calcinata tertii. Sublimata quarti gradus. *Para.890.*

R*ealgar*, ex proprio significato, fumus est mineralium, sed metaphorice sumptum, est in humano corpore vitiosa natura, ex qua nascuntur potissimum ulcera, estque quadruplex juxta numerum elementorum: ut realgar aquæ spuma natans super aquas: realgar aëris tereniabin: & realgar ignis conjunctio saturnina.

R*abeboja*, radix flammulæ majoris.

R*ebis*, excrementum alvi. R*ebis, lapis rebis*, est Capilli.

R*ebus vero*, est ultima rerum materia.

R*ebisola*, est arcanum urinæ ad icteritiam: quæ si coquatur, ac despumetur, optime post triduum quiescens lapillos rebi solos edit.

R*ebona*, idem quod mumia.

R*educ*, est pulvis, quo calcinata metalla, & mineralia liquantur, iterum in metallinum regulum redeuntia.

R*elolleum*, est virtus ex complexione, ut in hyperricone prima virtus est in calido & curativo. Accidentalis vero cherionia & occulta, in eo quod verminibus adversetur atque corruptioni.

R*egale*, cimentum est, quo repurgatur aurum.

R*esina*, dicitur pix flava, & pulchra.

R*esina*

Resina auri, est crocus ex auro tractus.

Resina pini, id est, abietis.

Resina terræ, est sulphur.

Resina terræ potabilis, est sulphur sublimatum in liquorem, balsamum, vel oleum redactum.

Repercussiva, dicuntur medicamenta fluxiones retrorsum agentia.

Reverberatorium, furnus est, in quo per flammam materialia calcinantur.

Rillus, est instrumentum aurifabrorum, in quod effundunt liquata metalla in formas oblongas.

Rosea, est idem quod heresypclas.

Rubedo de nigro, id est, de talco nigro.

S.

S*Agani*, sunt spiritus quatuor elementorum.

Salamandri, sunt spiritus ignem inhabitantes, vel ignei, homines.

Saldini, idem quod Salamandri, homines quos influentia sustentat, & ex elemento ignis nutriuntur. Ut fuit illa gentilis mulier nomine Ziser, quæ statim atque infirmabatur, sese in ignem conjiciens reficiebatur & convalescebat, in eo sedens gaudensque, tanquam in aliquo balneo.

Sal aluminosum, id est ex alumine plumoso tractum.

Sal anathron, eſt ſal ex uſnea lapidea tractum.

Sal cryſtallinum, eſt ſal quod ex urina hominis decoquitur.

Sal colcotharinum, eſt quod ex colcothare vitrioli factum eſt in alcali.

Sal congelatum, naſcitur in thermis. Fontibus & aquis medicatis.

Sal enixum, id eſt reſolutum.

Sal lena, ſpecies eſt ſalis petræ.

Sal mercurii, dicitur ſpiritus vini, qui inebriat.

Sal petræ, eſt quod in teſtudinibus cellarum naſcitur in conos oblongos, ex calce reſoluta, vel ex ſpuma ſalis, aqua arctans.

Sal nitrum, ex terra decoquitur, in quam urina diutiſſime conjecta eſt, ut in caulis ovium, ſtabulis equorum, boum & aliorum animalium.

Sal practicum, fit ex mixtura ſalis petræ cum ſale armoniaco partibus æqualibus, in olla figulina non vitreata, filo in cella vinaria ſuſpenſa, reſolutione penetrat ſal extrinſecus, adhærens ollæ, quod ſingulis denis vel duodenis diebus abradendum eſt, inſtar pruinæ.

Sal ſciſſum, ſeu entali, & alumen ſciſſum, idem ſunt.

Sal reſolutum externum, eſt quando quis aliquid comedens ſal eſſe exiſtimat, omniaque ſalſa ſibi videntur.

Saltz, ſultz, vel Selenipum, eſt ſalſugo vel muria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humiditate penuarii vel cellæ vinariæ.

Sabon, vel Sabena, eſt Sapo, lixivium unde ſapo fieri ſolet.

Sadir,

Sadir, eſt ſcoria

Saffatum, eſt ſpecies ſalis.

Sagda, vel ſagdo, coloris praſſii: ut Gagates attrahit paleas & fila, magnes ferrum; ita ſagda lignum, & ita fortiter adhæret ligno, ut avelli non poſſit niſi abſcindatur. Reperitur ad naves tabulis fortiter affixa, unde colligi potes mare eſſe patriam ejus. Gemma eſt magnitudine fabæ. Soli apud Chaldæos ait Sagdam vulgo reperiri. *Plinius* dicit in Samothracia ſpeciem ejus gemmæ eſſe nigram ligno ſimilem ſine pondere.

Sagimen vitri, eſt ſal vitri, vel ſal alkali.

Salebrot, } Eſt ſal acutum.
Sal lambrot, }

Salefar, eſt crocus hortulanus.

Salſa, eſt Argilla.

Salſedo mucrum, eſt ſal pertæ.

Sal, *Hal* Græce, *Melech* Arabice; eſt ſalſugo, vel muria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humiditate cellæ. Vel eſt principium terreum, cum virtute terminante & coagulante, & ſic etiam conſervante. Itaque & naturæ proximum eſt & facile cum ea conſpirat.

Sal metallorum, eſt lapis philoſophorum.

Sal alabrot, eſt nitrum atrum.

Sal albus, eſt Borax.

Sal alocaph, eſt armoniacus.

Sal alkali, eſt ſal vitri, Cali, Amaritudinis ſal, Oleum Philoſphorum. Spiritus.

Sal amarum, Alcali & nitri.

Sal armoniacus, eſt ſal ſaparicius, vel defoſſum, vel ſal de Arabia.

Sal atrum, seu Taber, idem.

Sal amoniacum, Compositum est ex urina & fuligine.

Sal de Hungaria, est sal nitri.

Sal ex herbarum, Sal panum, cinere factus, est sal alkali.

Sal gemma,
Sal adrom,
Sal metallicus, } Idem.
Sal Hungaricus,
Sal lucidum,

Sal marinus, idem.

Sal Græcum, est alumen de alap.

Sal Indicum, à loco dicitur, Sal Indicus, est Mercurius solvendo, & coagulando.

Sal factitium, est id quod coquitur vel arte fit, & est duplex.

1. Marinum, *Diosc.* prædicat id quod sit candidum, æquale, densum & è patre Cypriacum, *&c.* Fit hoc sal marinum stagnis completis, marinis aquis exsiccatis sole ardentissimo, quasi coctione quadam & imbre seu aquis dulcibus admistis. Nullum enim sal fit sine aqua dulci ut vult *Plin. lib. 2. cap. 106.* Admiscent salsis aquis dulces aquas parantes sal, ut abluant vehementiam acrimoniæ, ut adhuc fieri nonnullis locis *Hispaniæ*, & *Galliæ* fertur, sic fit & exsiccatur in lacu Tarentino, & in *Sicilia*, in lacu Cocanico.

2. Quod coquitur arte, ex muria nativa fontium, sicuti jam coquitur sal Hallis in *Saxonia*, in aliis lo-

cis,tum Thuringiæ,tum Saxoniæ. Unum vero alterum ſuperat bonitate,ratione muriæ.Ut videmus in Marchiæ quodam loco.In regionibus prope *Lysbonam*, ad mare magnæ ſunt paludes, multis in locis ſtagnantes aqua marina: in illis fit tale ſal marinum lacuſtre ad littora, relabentibus fluctibus operante ſole, qui coquit iſtam aquam marinam in ſal, quod incolæ mox certo artificio, factis quaſi ciſtulis,colligunt,ne iterum auferatur redeuntibus fluctibus,& in littore magnis cumulis coacervant,ubi magis magiſque ſole ſicco excoquitur & fiunt fruſta ejus immenſæ magnitudinis, tanquam forent alumen, aut glacies ipſa fluminum, ſed coloris ſunt ſuppallidi, aut nigri, aut viridis. Hoc ſal deinde navibus aufertur, ad varias nationes marinas & certo artificio teritur ut fiant tanquam arena grandis, cum quo ſaliuntur piſces. Illud ſal lacuſtre, iterum coctum, fit optimum Sal & candidiſſimum.

Addit *Dioſc.* modum urendi ſalem, tam foſſilem, tum factitium: quod ſal uſtum ſal taculum,& cotulam dicunt.Mentionem etiam facit ſpumæ ſalis,quæ illi nihil aliud eſt, quam ſpumoſi maris lanugo, ſive ramentum in petris exilibus, quod locis maritimis reperitur in littore, quod alluit mare, coagulatum quiddam eſt ſaporem habens ſalis, & odorem marinum viroſum (aliâs ſpumam ſalis & alcyonium vocant.) Aliud genus, ex aquis maris ſponte naſcitur, ſpuma in extremis littoribus, & ſcopulis relicta. Hæc omnis rore denſatur, &acrior eſt qui in ſcopulis reperitur. *Nicandri* interpres definit hoc eſſe ſpumam ſalis,quod cum homines ſal conficiunt,ſal-

ſis aquis dulces admiſceant, quibus vehementiam acrimoniæ abluant. Nota etiam quod ſalis ſunt infinitæ ſpecis, ſi loca, patriam, colorem, mineram, qualitatem, & alia conſiderare velis.

1. *Sal Capadocium*,
Sal panis,
Sal maſſæ, } Unum & idem ſunt.
Sal uſuale,
Sal commune,

2. *Sal Sodomæ*, eſt ſal quod generantur in mari mortuo, ubi aqua eſt amara. Dicitur *Sal Sodomæ*, à montibus mari adjacentibus, hoc ſal videtur eſſe ſpecies ſpumæ maris, vel ſalis concretæ.

3. Alia eſt ſpecies ſalis, quæ dicitur *Sal alkali*, *vel alkal*, quod factitium eſt, & ſit de herba *Kali*, *vel uſuen*, quod volunt fieri combuſtione herbæ anthillidis in fovea.

Eſt & ſal lucidinum, nomine nitrum, & *ſal Alexandrinum*, & *Anderonæ baurach*, aphronitrum, nam nitrum ſpecies eſt ſalis.

Salis flos Aloſanthos, à mare videtur habere, eſt quædam efflorceſcentia maris, & emittit hoc mare medicamentum: alio ſub nomine habetur in officinis, nempe dicitur ſperma, vel ſemen Ceti, vel balenæ, ſeu ambar ſubalbidum. *Saxones* vocant Walraht, (cito auxilium) alias, (cito auxilians) Baldraht. Forſan ab effectu in nonnullis morbis. Veteres non fecerunt mentionem ſpermatis Ceti, ſed floris ſalis, & idem eſt.

Reperitur in ipſo mari, & ſupra petras in *Nilo*, coloris crocci, aut lateritii, ſed ut deponat ruborum & fiat candidum, purgatur. Flos

Flos salis duplex est, { 1. Tenuissima favilla, & candidissima salis. 2. Sperma Ceti, cito auxilium, cito auxilians. }

Sal napta, Petrole.

Sal nominis, est sal gemmæ.

Sal panis, est sal commune non præparatum, { Sal usitale, Sal massæ. }

Sal vitri, Sagimen est vitri.

Sal sapientum, est armoniacus, sal pensum.

Sal rubeum India est nitrum rubeum.

Sal tartari, est album calcinatum tartarum.

Sal tripollinus, *Sal Syrus*, *Sal thabor*, *Sal metallicum*, *Sal grandinosum*, } Idem.

Sandaraca nativa, Metallicum est, & terra purpurea, & reperitur in eisdem metallis in quibus auripigmentum nativum, est species auripigmenti, illi per omnia similis, odore & substantia, & viribus: præter colorem quod ruffum est, & consentit colore cinnabri *Plin.* dicit arsenicum ex eadem esse materia qua sandaraca: per arsenicum intelligens auripigmentum. Licèt Chymistæ discernere student, arsenicum hoc auripigmentum, & sandaracam: unum & idem sunt. Et fiunt ex sulphure & argento vivo debili à natura. In summa, Sandaraca est terra metallica rubea, seu purpurea, seu ignea, redolens sulphuris virus.

Sandaracha quatuor sunt ſpecies,
1. *Sandaracha*, nativa,
2. Factitia Vitruvii, vel Sandix Græcorum,
3. Imperfecte cocta.
4. Nativa cum auripigmento mixta.

Porro quia reſina illa Juniperi, Sandarax, & vernix dicitur apud Arabes; unus error alterum traxit; quidam indocti vernicem, quo utuntur pictores & artifices, quod fit ex oleo & gummi, habuere pro vera ſandaracha metallica. Sed in noſtris officinis non habetur Sandaracha metallica hodierno die.

Sandix,
Olus agreſte,
Terra rubea, Paulus Philoſophicus,
Auripigmentum rubeum

Sal, eſt vinum ex tribus primis, quod corpora rerum conjungit.

Samen, eſt hordeum vel ordeum.

Sane, *Solacium*, Idem.

Sanguinea, Sal nitri.

Sanguiſuca, eſt filtrum.

Sanguis duorum fratrum, eſt ſanguis draconis, vena terræ.

Sanguis hominis ruffi, Sulphur. Mercurius Solis.

Sanguinis humani arcanum. lib. 3. de natura rerum, *pag. 392*..

Sanguinis humani præparatio, *lib.* de Perſicaria, *pag. 649*.

Sanguinis magiſterium, in Archidoxis *pag. 155*.

Saturni crocus; proprie Minium eſt.

Sapphy-

Sapphyrus lapis, est lapis aureis punctis collucens, cujus aliæ species sunt cæruleæ, aliæ mixta purpura. Optimæ apud Medos. Qui coloris cyanei sunt mares Sapphyri æstimantur esse. Orientalem & Judaicam esse optimam prædicant, & hujus species alia est coloris perspicui, cœli serenati, in qua vincat, quasi flavus color: alia species habet nubes obscuras, ad rubedinem declinantes: alia nubeculas habet è contra albas

Sapphyrus, dicitur reddere hominem castum, pium, stabilem. Utimur Sapphyro in corde confortando, & in corpore interiore refrigerando: secundum carmen.

Corporis ardorem refrigerat interiorem
Sapphyrus, & Cypria languida vota facit.

Saraffi, est gypsa.

Sarca, *Sayrsa*, *Sarra*, est Ferrum.

Sarfar, etiam est ferrum.

Sarda gemma, quæ & sardinis lapis dicitur, & nunc Darneolus vocatur, teste *Plin. lib. 37. cap. 7.* olim fiebant vasa potoria: nomen cum Sardonyche commutavit: Nomen habet à Sardibus, ubi primum reperta, laudatissima tamen in Saxi corde in *Babylonia*. *Albertus* sardam acuere ingenium prædicat, reddere homines lætos, quia purgat sanguinem, & bonos spiritus procreat. *Rul.* è *Plin. lib. 37. cap. 6.* numerat *pag. 423. Sardæ 22.* species.

Sardonix, rubor pellicidus, habet speciem unguis humani, impositus manibus, in superioribus

bus partibus apparet onyx, in altera parte sarda.

Saturnus, est plumbum.

Sarnicum, *Sacen*, est Draconis.

Saura, à Latinis *Lacertus*, *vel Lacerta*, multarum est specierum: Inter pulcherrima viridis candicante ventre prope dumeta, & sepes, quarum in ventre dissecto arundine reperitur gemma Saurites, quæ dicitur contra venena valere, nunc novo experimento ossa viridis lacerti comitialibus prosunt. Sed ossa colligi debent hoc modo. Imponas lacertam viridem adhuc vivam, captam, in aliquod vas clausum, plenum optimo sale, & sal paucis diebus consumet carnem ejus, & intestina omnia: & sic facile colligere ossa poteris, & ad illum morbum prosunt ossa illa, quam ipsa ungula Alcis.

Saxa, Ex fodinis eruuntur quædam species *Saxorum*.

Rul. p. 425. numerat 5.
- Saxa arenaria, 5.
- Saxa calcaria, 6.
- Saxa fissilia, 13.
- Saxa gravida, 3.
- Saxa tincta ab exhalationibus, 5.
- Et Saxa vilia, quæ natura de diversa materia composuit, *pag. 426. 427.*

Saxifragium, quivis lapis, qui tartarum in homine frangit & dissolvit.

Sbesten, est calx viva.

Schebendenigri, est canabis, vel semen ejus.

Schi-

Schiſtos, ſeu Schiſtum, eſt ſpecies hæmatitis, ſed pallidior & crocei coloris, & friabilis, ſua natura fiſſilis, concremento, & alterno cohærentium venarum diſcurſu pectinum modo, amoniaco ſali ſimilis. Hæmatites rubentibus venis friabilis eſt, & ſanguineus, vis ejus eſt fortiter aſtringere. Quomodo *ſchiſtus* lapis cum auro lichenas crematur. Vide *Plin. lib. 33. cap. 4.*

Scobs, eſt cinis clavellatus, id eſt alkali.

Scobes, eſt ſcoria cujuſque metalli.

Scorax, eſt gumma Olivæ.

Scorith, eſt Sulphur.

Scorpius conſtrictus, eſt ferrum præparatum.

Sal taberzet, eſt omnium albiſſimum tartarum.

Sal tabari, eſt ſal alembrot.

Samech, eſt tartarum. Sal tartari, remedium omnium vulnerum.

Sandaracha, eſt auripigmentum rubeum, natura magis excoctum.

Saphirea materia, eſt liquor in quo non eſt aliqua impuritas vel corruptio, ſed eſt liquidum ab impuro quovis ſegregatum.

Sanguis calcetus, id eſt, inſtar calcis acer & albus.

Sapo ſapientiæ, eſt ſal commune præparatum in aquam.

Saxifraga, vel *Saxifragia*, dicuntur omnia quæ calculum, lapidem, aut arenam expellunt.

Saxifragus, eſt criſtallus palidus, ſupra citrinolus vocatus eſt.

Scacurcula, eſt ſpiritus oſſis de corde cervi.

Scajolæ, ſunt ſpirituales mentis & animi vires, proprie-

proprietates, virtutes, atque potentiæ, quæ juxta numerum elementorum sunt quadruplices. Sunt rotæ quatuor ignei currus, quo raptus est Elias in cœlum, quæ sumunt originem ex animo & mente hominis à quo recedunt, & in quem iterum reflectuntur. Sunt quidem phanthasia, imaginatio, speculatio & agnata fides. Sunt etiam & præcipue quatuor illi principes articuli totius nostræ fidei Christianæ, uti Baptismus, vera fides in Christo Jesu, Sumptio Sacramenti cœnæ Domini, & charitas in proximum, quæ fidei fructus maturos exhibet. Per quæ omnia ne dum vitam longam, sed etiam æternam consequimur. De his latius lege *Paracelsum in Eucharistia*, & expositionibus libro de cœna Domini, & audies quæ satis faciant animo pietatis & veritatis avido.

Scirona, est ros autumni.

Scuma, idem quod squama.

Sebel, panniculus est oculorum ex venarum inflatione.

Secta croa, supra sectarum flos ad macem interpretati sumus transpositione, quod alii viderentur longius rem à rore marino, & croco petere.

Sedativa, medicamenta sunt ut mitigativa dolorum, quietem ægris adferentia, simul curativa, & sanativa.

Sephirus, est apostema durum & exsiccatum.

Semen Veneris, dicuntur squama æris.

Seraphin, est ineffabilis virtus, & immensa potentia cœli, & præsertim angelicus chorus & schola cœlestis.

Serpheta,

Serpheta, est medicina lapidem liquefaciens.

Serpentina pedemontana, est insignis herba vulneraria.

Sibar, est argentum vivum.

Sibedata, est hirundinaria. Item lapis quo colores teruntur.

Silo, est terra.

Similitudines, dicuntur figuræ cœlestes, quæ rebus assimilantur nos concernentibus.

Simus, est gilla, vide supra.

Sinonia, est glutun album articulorum. Et Sinovia.

Sirones, sunt pustulæ scabierum in manibus præsertim.

Sirza, est eschara.

Sol in homine, est invisibilis ignis influens à sole cœlesti, fovens nativum ignem in homine. *Sol*, est Aurum.

Somnia, sunt operationes quæ fiunt inter dormiendum ab astris & sideribus in homine.

Sophia herba, consolidarum est species nobilissima, quo fit ut nonnunquam aurea nominetur, nondum quibusvis cognita. Illyricis vero & Liburnis familiarissima. Si folium ejus ore masticetur, labia contrahit, & supra caulem existens adhuc laceretur, per seipsum consolidatur, nobilissima dulcedine pellet ac balsamo.

Sophista, sunt magistri nostri, quæ se præsumunt omnium sapientissimos, omnia scire ac intelligere, nihil etiam ignorare, cum nihil sit istorum Doctorum Græcorum sapientia, præter meram stultitiam, elo-

eloquentia, vel facilitate linguæ potius, astu fastuque palliatam, captiosisque munitam syllogismis, quorum omnium si neges principia, mox ruit eorum Gigantum fabrica Nembrothica.

Scutatahesi, est testudo.

Seb, est aurum, vel alumen. *Sed*, idem.

Seb, immaturi coloris, est scabiosus.

Scatea, dicitur secunda tartareæ urinæ species, à fœtore nomine sumpto: estque indicativa omnium ex tartaro putrefactionum, ejusque signum.

Scanton, est fœtor urinæ. Vide *lib. 1.* tract. II. *fol. pag. 2.*

Secur, Aurum.

Sedaff, est concha marina.

Sedhe, est Cynobrium.

Sednia, *Seden*, *Segax*, } Est sanguis Draconis.

Sedma, & *Sedune*, est Hæmatites. *Sendanegum*, *sendanegi*, Hæmatites.

Segith, *Sagith*, *Sernech*, } Est vitriolum.

Segregatio, est solutio integri in membra dislocata. Hic enim non confluunt resoluta, ut colliquabilia, sed quælibet pars secretim tenetur.

Segregatio, est Distractio & Extractio.

Sel, est Sambucus.

Selatus, *Satir*, *Saic*, *Solat*, } Est argentum vivum.

Seleni-

Selenitis lapis, pro lapide ſpeculari habetur. Sed Lapis Arabicus, proprie eſt lapis ſpecularis, potiſſimum illa ſpecies quæ ebur repreſentat. *Plin.*

Si Selenites, eſt lapis ſpecularis, proprie illa eſt ejus ſpecies quæ candidiſſima, unde fiunt fœneſtræ, lignis lævigatis loco plumbi.

Dioſc. *Selenitem Aphroſelium* dici ait, quia noctu inveniatur imaginem lunæ reddere, & id facit lapis ſpecularis candidus, nam apertè in eo conſpicitur luna ſplendens, veluti in ſpeculo, ſed an cum luna augeatur, vel decreſcat neſcio. Humor hic lapis concretus eſſe videtur. *Plin. lib. 37. cap 10.*

Selſas, eſt filix.

Semafor Femar, eſt lucidum Carici.

Seperatorium, eſt vas tranſmittens quodammodo uniforme oblongum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo in modum acus acuato materiam rurſus emittendi gratia, præditum, cum annexis anſis duobus, liquoribus invicem ſeparandis accomodatum.

Separatio, Elementorum.

Separatio per abſceſſum eſt cum partes naturarum diverſarum commiſtione abſcedunt à ſe mutuo, & ad regiones diſtinctas feruntur abſiſtentes mutuo. Eſtque duplex, diſceſſus, dilutio.

Separatio per abſtractionem, eſt cum aliquo inſtrumento partes diverſæ, à ſe mutuo diſcluſæ, altera, ab altera abſtrahuntur.

Et hoc fit dupliciter, { Ablutione, & Subductione, ſive ſint res liquidæ, ſive ſiccæ.

Separatio per dilutionem, ad latus perficitur per lintrem humili margine oblongum, & altera parte in acutum tendentem, qui manibus versari, & hinc inde agitari possit, alteraque parte latiore impelli.

Separatio per dilutionem, est cum terra copiose diluta ita separatur, ut gravibus subsidentibus, levia emineant, medium occupent medira. Et quoniam e-jusmodi lotio in lutosis, terreisque, vel ad hanc consistentiam redactis, pulverationem, calcinationem & alia, locum habent potissimum, veteribus πεσπλυσία recte est dicta. Ministrat autem ei abstractio, depletio, & nonnunquam filtratio, & similes functiones. Soluta enim & turbata & ad sua spatia delata, mox sunt deplenda, & transfundenda per filtrum setaceum, alioquin confunduntur denuo.

Septamen, est serapinum.

Septentrio, est aqua fortis.

Serex, est lac acetosum.

Sericon est Minium.

Sericiacum, est Arsenicum.

Serapinus, est gummi arabicum.

Serpens spiritus castitatis, est Mercurius.

Servus fugitivus, est Mercurius. Hermes propter humiditatem fugitivam sic nominat.

Sidia, est lima.

Sivantis, est terra argentina, simphus.

Sigia, vel / *Sigra,* } Est Storax liquida.

Sigillum, Hermetis. Orificium vitri.

Sirza, est Eschara.

Silex lapis, quo utimur in igne excitando: Silex dici

dicitur, quaſi ex eo ſaliat ignis. Hoc nomen convenit pyriti. Et cum *Plinio*, pyritis genus eſt & non ſpecies, imo lapis ominis unde excitatur ignis, Silex eidem erit pyrites ab effectu. *Rul. pag.* 43. ad *pag.* 435. refert varias Silicum ſpecies.

Siliqua, pondus quatuor granorum.

Simmitium, eſt Ceruſa.

Sinapiſis, eſt bolus armenus.

Sinopis, eſt Minium, à Synope urbe.

Sypho, & } A water Squirt.
Syringe, }

Siricon de plumbo, eſt cinis plumbi.

Siringæ, eſt Calx.

Smaragdus, eſt à veteribus Aſtrologis dedicatus Mercurio.

Smaragdus, inter gemmas habet tertias, quia nullius coloris eſt jucundior aſpectus: nam irrigua gramina & herbas amicas, frondeſque omnes virore ſuperat. Deinde ſolus gemmarum contuitu implet oculos, nec ſatiat: primo recreat obſcuratos aliarum rerum aſpectus colligitque viſum. *Plin.* & *Sol.* 12. Ponit *Smaragdi* ſpecies.

Smaragdus, adverſatur veneno, & venenatis. Ferunt ſi venenati oculus alicujus animalis, recto aſpexerit illum, obcæcari. Præſervat ab Epilepſia, ſanat lepram, confortat viſum, memoriam, retinet coitum, & digito geſtatus fertur rumpi in coitu.

Smyris lapis, eſt duriſſimus & aſperrimus. Annularii ſculptores, & alii artifices eo lapide expurgant, & nunc ſcindunt certo artificio cum illo ipſo alios lapides, *Dioſc.* utilem dicit ad erodendum & uren-

dum, & convenire gingivis ulceratis & dentifricio.

Solatur, est argentum vivum.

Solelasar, est alkali.

Solutum, est liquefactum.

Solutio, est prior Chymicæ practicæ pars, qua rerum coagulatarum compages solvitur, & attenuatur. Hæc multis distincta est speciebus. Sed nomen apud artifices in usu disciplinæ de una familiarius & frequentius usurpatur, quam de altera & nonnunquam certa quædam generis vocabulo solo designatur.

Solutio, est duplex, { Liquatio, & Segregatio: vel Calcinatio, & Dissolutio.

Sol sequium, est sulphur.

Sorus, vel sory, ex eodem genere est quo Melanteria, ejusdem fere coloris veteres crediderunt sorum, & melanterium idem esse, & profecto utrumque transit in chalchantum leucon, quo pingunt fullones. Sed sorus inest virus grave, ita ut nauseam moveat, quod melanteria non facit. Optimum est *Ægytiacum*, quod frianti nigrius apparet, in multa dehiscens foramina, subpingue, astringens, olfactu, & devoratione magnum virus olens.

Spagiria, seu ars spagirica, est quod purum ab impuro segregare docet, ut rejectis fœcibus virtus remanens operetur

Spara, etiam invenitur in fodinis plumbariis juxta *Barhoel* in Comitatu *Darbiensi* in *Anglia*, lapis albus similis gypso, valens contra calculum.

Spatula, *seu obex*, Latum instrumentum est in modum spatulæ factum, quod furnis compositis ad

ad augendum minuendumque calorem inservit.

Specificum formale, est quod species per formales proprietates saltem refert. Et licet materiales virtutes concurrant, formales tamen excellunt, & illæ potissimum elaborando respiciuntur. Est & tinctura, & oleum.

Speculum citrinum, est Arsenicum citrinum.

Speculum album, est Arsenicum descensum.

Speculum Indicum, est limatura ferri.

Specular, Lapis Lunæ, Afroselinum.

Sphæra, { Solis, & Lunæ, } Quinta essentia.

Spiritus, est aqua solvens è re simplici, & acri producta cum ignei halitus natura. Potissima ejus pars est halitus, igneus, mistus tamen parte vaporosa. Itaque & consistentia specificam obtinet aqueam. In tali substantia vim rei gerit.

Spiritus, ambigit inter aquam & oleum, & ad liquorem accedit. Itaque etiam oleum vocatur, præsertim in mineralibus. Et spiritus quidam sunt oleosiores, quidam aquosiores. Alias spiritus nominatur etiam exhalationes earum, sicuti fumi metallici, item stibii, stanni, flos salis, vini, *&c.* Clangor Buccinæ.

Spiritus Chymicæ sunt 7. principales.

Spiritus fœtens, est sulphur.

Spodion flos, est ærugo æris.

Spodius, } Est Tutia.
Succudus. }

Spodium, est cinis auri.

Spodos, 5. sunt genera.

 1. Spo-

1. Spodos est fuligo cinerei caloris, gravior quam Pomphylix.

2. Lutea, quæ generatur in focis, in quibus metalla separantur.

3. Subterranea cineria.

4. Subterranea nigra.

5. Subterranea viridis.

Sponsus, est Mercurius.

Spuma, est Cinis.

Spuma, argenti, Glette.

Spuma maris, Halcionium.

Spuma nitri, Affronitrum, Baurach Arabice.

Sputa maris, est sulphur.

Sputam boleterum, Magnesia, aurum spissum.

Spongia, *seu fungus marinus*, attrahens & asservans aquam, est Zoophyton, neque animal, neque frutex, sed tertiam quandam habet naturam.

Avicenna etiam sic definit.

Spongia, est corpus marinum, laxum, rarum: quod cui adhæret ab illa non separatur, habétque animas.

Diosc. ponit 2. genera, sc. { Marem, & Fœminam.

Mas existit densis, & exiguis fistulis, albis, cujus speciei duriores dixere olim Tragos.

Fœmina magis existit foraminibus rotundis.

Quidam addunt tertiam speciem, habentem intra se lapides duros, & plurimas cavernas. Invenitur in spongeis in mari in fœmina nuclei, licet raro, in modum pomi persici, aut amygdalæ enucleatæ, magni momenti in medelis contra puerorum vermes in ventriculis, *Plin lib. 32. cap. 11.* docet omnes *Spon-*

gias

gias nasci in petris, ac assi, conchis, pisciculis, limo; præterea terra in illis esse intellectum, quia cum sentiunt avulsionem contractæ multo difficilius abstrahantur: & hoc idem faciunt fluctu pulsante, audire enim illas sonum, & contrahi ad illum: Probet etiam vesci, & ali spongias conchis, & avulsione emittere sanguineum succum, & ex radice renascantur. *&c.*

Stuc, vel / *Stoac,* } Est coagulatio, vel congelatio.

Stannum, proculdubio Arabibus metallum est pretiosius nostro candido plumbo, sicuti apud nos Bisemuthum quiddam plumbo pretiosius: aliud enim stannum esse aliud candidum plumbum videtur. Et Chymistæ stannum semper intelligunt Zinn, nostrum, & illud tribuunt Jovi, appellantes stannum Jovem. Cum *Plin. lib. 34. cap. 16.* dicit plumbi nigri duplicem esse originem. Primo, quod proveniat in sua vena, aut quod nascatur cum argento; aperte docet plumbi nigri liquorem in fornacibus qui primum fluit stannum appellari, cum prius docuerit album plumbum conflari ex lapillis nigris candore variatis. Insuper stannum adulterari docet, plumbo albo, seu candido, item albi plumbi nigrisque libris.

Est *Stannum* { Dives, / Mediocre, / Pauper.

Stibium, vel Stimmi, est Antimonium. Sulphur nigrum. A Germanis dicitur *Spiesglass.* Et Antimonium volunt esse substantiam plumbi emortui. Interdum argento permixtum est, ita ut non insigne separetur. Hoc si sæpius liquefit, transit in plumbum,

bum. Vis ejus principaliter est restringere,& refrigerare.

Stipte, } Est alumen scissum.
Stiptera, }

Stomomutos, est squama æris.

Stomoma, seu acies, chalybis vena pura ex Nariscis, seu Vodlandia, prope *Fichtelburgium*, *Rul. pag. 449.* numerat varias species. 13.

Stella Occidens, est armoniacus.

Stella terræ, est Talck.

Stercum ezeff, est lythargirium.

Stratum, }
super } Notum est Chymicis.
Stratum, }

Sqilinum aziza, est fimus equinus.

Stupio, est stannum.

Subductio, est abstractio per inferna.

Est duplex. { Filtratio, & Clepsidria.

Sublimatio est duplex, { Una per Distantiam, Altera per Superficiem.

Sublimatio per distantiam, est cum inter sublimandum,&caput mortuum aëreum intervallum intercedit: Et non halabilia duntaxat sublimantur, sed & vaporabilia, nonnunquam ad modum magni mundi, in quo halitus elevati in medio consistunt.

Subtilatio, est dissolutio partes subtiliores à grossis separans.

Subtilatio est duplex. { μικροχρονικὴ. μακροχρονικὴ.

Subtilatio μικροχρονική, quando corpora brevi spatio temporis dissolvuntur.

Estque { Elevatio, vel
Descensio.

Subtilatio μακροχρονική, est quæ tempore longiori res dissolvit.

Estque { Exaltatio, &
Digestio.

Succus, est essentia proxime è corpore consistentia chiliformi extracta. Vicinior magisteriis succus est & nonnihil corpulentiæ secum vehit quin si cum mysterio conferatur, corpus dici poterat, cum non sit ita elaborata essentia, & non raro mysteriorum est materia. Habet secum aliquid humidi, plus minus, pro rerum natura. Id cum sit vaporabile, facile fieri potest ut succus liquidior paulatim per digestionem inspissetur, ut concrescat, unde succus concretus vel respissatus nominatur. Veterum Rob, Sirupi, decocta, sapæ, tinctus, quorum fermentatio fit extractum potentiale.

Succina, seu Succinum, *Succina gravide*, *Rul.* enumerat 7. species, *pag. 451.*

Succina liquida, seu pellicuda, species *13. pag. 45*.

Succina crassa, species *11. pag. 452.*

Succina mixta, cum aliis succis, species *10. p. 452.*

Oleum *Succina* efficax remedium est in { Epilepsia,
Paralysi,
Morbis frigidis capitis,
Et multis aliis morbis.

Sulphur, *Chybur*, Pars lapidis Philoſophorum, principium, & pater metallorum, calidum & ſiccum quarto gradu. Nihil aliud eſt quam pinguedo terræ per temperatam decoctionem inſpiſſata, quouſque indurata fuerit, & ſicca facta. Sulphur generatur ex puriſſima ſiccitate terræ, vel terreſtri, in qua modis omnibus ignis prædominatur: Et eſt quaſi vapor calidus & ſiccus, cauſa & pater metallorum.

Vel *Sulphur*, eſt terra calore excocta, & in ſubſtantiam Sulphuris mutata, aquoſis, terreſtribus, & igneis tranſeuntibus *Rul.* à *pag.* 456. ad 456. Sulphuris ſpecies.

Sulphur, eſt principium formativum, partim aëreum, partim igneum, æthreæ naturæ particeps, per quod virtus eſt, & vita rebus ineſt. Quare & balſamus naturæ appellatur. Ita ſal terminator eſt, Sulphur informator, vim plaſticam habens. Mercurius vapor unctuoſus eſt, qui ab illis patitur: formam eſſentialem Chymici Phyſicis conſiderandam relinquunt. Alii iſta principia deſcribunt. Quamvis viva, mobilis, & ſpirituoſa ſpecies, quæ in halitum attenuari poteſt, eſt Mercurius: ſicca, conſervans, & acuens eſt Sal. Urens calida & puriſſima eſt Sulphur. Notabis hic peculiarem ſignificationem vocis Mercurii, quam non potes convertere cum hydrargyro, ut alias. Ita vita hic non eſt Galenica, aut Ariſtotelica, ſed Chymica, quæ reſpicit craſin unde ſunt facultates & vires. Et aliud eſt Sulphur hoc, aliud Sulphur vulgi.

Sulphur, unum ex tribus illis primis omnium rerum, eſt oleoſum illud quod ardet.

Sul-

Sulphur rubeum, eſt arſenicus.

Sumbi, eſt { Acetoſus, & Crocus.

Superſicies, eſt album ovorum.

Simar, eſt { Viride Romanum, vel Viride æris.

Suprema Medicina, cum purum ab impuro, id eſt, virtus à ſubſtantia ſeparatur.

Sortilegium, eſt præſagium ſpirituum.

Spagyrus, vel Spagyricus, dicitur quicunque novit optimè diſcernere verum à falſo, à bono ſequeſtare malum, & impurum à puro ſegregare, ſeparare, & abjicere binarium, unitate ſervata.

Spara, eſt vis mineralis ex Ilech primæ ſubſtantiæ, ex primo ente, id eſt, ex majoribus mineralibus.

Sparallium, clyſter uterinus.

Sperma aqua fortis, eſt ejus fœculentia.

Sperniolum, *vel ſperniola*, eſt cruor, liquor eſt ſperma ranarum, viſcoſa & muſcilaginoſa materia in aquis concreta.

Spiritus animalis, eſt vis animæ, per quam corpus appropinquat acquiſita ſimilitudine, ad cœli proportionem adæquatam & incorruptam.

Squinantia, eſt apoſtema colli.

Stannar, eſt mater metallorum, fumus occultus ex quo metalla generantur.

Stellio aduſtus, eſt cinabrium.

Stibium, eſt { Antimonium, alias Sulphur nigrum. vide Antimonium.

Stipti

Stiptica, ſunt medicamenta conſtipantia & exſiccantia.

Struma, eſt botium, Scrophula.

Succubus, eſt ſpiritus nocturnus muliebris, illudens hominibus dormiendum inter, ac ſi rem haberent cum venere. Maſculus imponens mulieribus incubus dicitur, Ephialtes, Suppreſſio nocturna.

Succus, albus, eſt argentum vivum

Suffo, eſt panis porcinus.

Sibar, ſtella cruta, idem argentum vivum.

Sulphur vitriolatum, eſt ſulphur à vitriolo decoctione tractum per aquam communem, cui innatat.

Somna, eſt operatio ſyderum in homine, quæ noctu fit in ſomno.

Sylo, dicitur totus mundus.

Sydia, eſt Luna.

Sylphes, dicuntur pygmei.

Sylveſtres aut ſylvani, ſunt aërei homines, & ſpiritus aërei, ſylveſtres homines nemora deſertáque loca ſylvarum inhabitantes, nobis ſtatura multo proceriores ac robuſtiores, qui loqui neſciunt. Quandoque talis à Germanis mercatoribus captus, quem non uſque adeo ſtricte retinuerunt ſecum, cibum & potum apponentes: edere tamen aut bibere noluit neque loqui. Timore maximo perculſus & anxietate continua poſt tertium diem occubuit. Diutius inter homines vivere non poſſe perhibetur, ut monſtrum contra naturam ortum inter animantia naturalia, præſertim ratione prædita.

Syphita prava, morbus eſt vulgo, choreas. Viti dicta.

Syphi-

Syphita stricta, morbus est phantasticus ambulonum, noctu inter dormiendum.

Syrenes, sunt monstra marina ex Nymphis nata.

Sympathia, nihil aliud est, quam Naturæ convenientia quædam, à conservatione virtutis unius ad alteram: Antipathia vero communis affectio duabus aut pluribus rebus mutua, inter se invicem repugnantia discordans. Talis est in natura hac Macrocosmica Aëris hujus & illius, cum hoc vel illo sive concors continuatio, sive discors dissensio, de pestilenti & salubri dico. Quod de Aqua item habendum est: Et de Terra non minus. Sunt enim Terrarum quædam Alexipharmacæ: aliæ venenatorum fortissimæ. Cretam ajunt & Hiberniam non alere Venenata; Cyrenensi agro, nihil est feracius animalium venenosorum, in Affrica tum frequentes, tum immanes sunt bestiæ reptiles.

In Natura Microcosmica, alia est participatio affectus unius erga alterum, qualis est parium cum paribus: alia est resistentia inter se gentium, & nationum. Et hæc est Naturæ cognatio, vel repugnantia mutua, vel earundem specierum inter se, vel diversarum; Earundem specierum est, hominis cum homine, leonis cum leone amicitia & inimicitia, vel diversarum specierum est. Talis est Delphini cum Homine concordia, odium vero inter hominem & viperam Est etiam *Symphatia*, & *Antiphatia* animalium: Quorundam est pugna quædam acrior, quæ à pastu arcent alia, tametsi ea non vescuntur eodem, talis est canis & lupi, vel aliud animal alterius esca est; qualis vulpis & gallinæ, felis & muris, milvi & pulli.

La-

Lacertam amicum homini ferunt animal, Crocodilus infeſtiſſimum homini, Elephantus erga hominem amice affectus eſt: idem vero murem adeo odit, ut à pabulo abhorteat etiam, in quo murem conſpexerit. Canis cum homine mirabiliter conſociatur: Lupis & hominibus inter ſe perpetua contentio.

Eſt etiam rerum inanimatarum inter ſe pugna vel amicitia: ut in teſtudinis fidibus deprehendas ad oculum.

Eſt etiam venenorum antipathia mutua: ut inter Scorpium & aconitum.

Eſt etiam vegetabilium mutua *Symphatia*, & *Antiphatia*, Ineffabilis eſt familiaritas inter oleum & myrtam, adeo ut Myrti brachia & vir gulta per oleum jucunde repunt, & ambarum radices mutuo amplexu amice ſociantur, nec alia planta præter Myrtum juxta oleum magis aſſurgit. Magna eſt aſparagi ſocietas cum arundine, ſed vitis laurum non amat. Eſt & *Sympathia*, & *Antipathia*, vegetabilium, cum hac vel illa terra.

Populus, Salix, Perſicaria amat aquas. Trifolium, Satyrion, herba Paralyſis, prata. Origanum, Chamæpytis montes: Habent etiam vegetabilia ſua certa tempora producendi.

Eſt etiam mineralium concordia, & diſcordia, ac metallorum. Argentum vivum auro amicum, cætera metalla non tranſmittit & ſuſtinet, auro cedit, ut ſubſidat: Innatant ipſi omnia metalla, excepto auro, id ſolum ad ſe trahit, & complectitur. Stupendam Sulphuris & Nitri quis ignorat antiphathiam.

Porro

Porro corporibus quibuſdam naturalibus, virtutes quædem inſunt Magneticæ peculiares, ad defectus morboſque curandos. Scorpio propriam inflictam plagam ſanat; Buffo exſiccatus, extrahit venenum Anthracis, vel Carbunculi peſtilentialis. Rana ictum animatorum venenatorum curat. Eſt virtus magnetica etiam & ſpecifica Cancris ad canis rabidi morſum. Talpæ ad Parenychiam. Cranio humano ad Epilepſiam: ſerpentibus oleo præfocatis ad ulcera maligna, ſanguinis hirundinum ad Epilepſiam. Teſtis ovorum ex quibus pulli excluſi ſunt, ad Calculum, Sanguinis turturum ad Appolexium & Paralyſin valent.

T.

T*Alk, & talcum*, eſt materia pellucida ſplendens & clara unionum ſimilitudine, tenuiſſimis foliis compacta, & ſciſſilis, cujus quatuor ſpecies exiſtunt, alba, flava, rubea, & nigra.

Taſſus, eſt lumbricus.

Tartarum, eſt vini calculus, aut lapis vaſorum lateribus adhærens.

Tartarus, à ſimilitudine dicitur à Paracelſo calculus in homine, renum lapis, & arena, reliquorum quoque membrorum, ut glutinis albi, cujus tartarum podagræ cauſam ponit.

Terenia-

Tereniabin, est pinguedo mannæ. Est etiam mel sylvestre tendens ad modicam nigredinem, non ex apibus sed ex aëre decidens in campos, arbores, & herbas, dulce quemadmodum aliud mel. Reperitur in bona quantitate mensibus æstivis, *Junio, Julio & Augusto*. Veteres threr vocaverunt.

Telon, dicitur ignis, tanquam telum.

Temperatum, est omne quod propriam naturam domat frœnatque aliam admittendo, ut est vinum adustum vel aqua ardens.

Tabaisir, *Arabice*, est spodium.

Tabula ferrea, est instrumentum scrobibus hæmisphæricis, seu acetabulis compuncta, ad excipiendum probationum effusiones.

Tabergeta, est albificans.

Talc, est vinum coctum.

Tarith, *Ruscias*, est Mercurius.

Taro, est Lentiscus.

Targar, est oleum de Juniperis.

Tain, est bolus armenus.

Talcum, creditur esse vox Arabica, significans stellulas micantes. Chymici fossores metallorum, ita cognominant lapidem coagmentatum ex foliolis, seu squamis, qui igne perpetuo subsistit immutabilis. Harum squamæ aquis sæpenumero dissolvuntur & finduntur; quod argentum, cattarium, vel talcum dicitur.

Tefra, est cinis.

Tegula fornicata, est vas terreum ventilabris & ostio pervium, oblongum ad tegendum catillos, ne operæ polluantur favillis, utque calor eo tempera-

tius

tius materiam elaborare possit formatum. Quidam hanc tegulam faciunt: quod positum est in cujuslibet arbitrio.

Tenta, Alias peniculus, penecillus.

Terra Melia, Olim ex *Melo* Insula ferebantur, colore similis Eretriæ cinereæ aspera tactu, crepitans derosa pumicis modo, vim habet alumniosam. *Diosc*. Est lapis quo solent vulgo abstergere barbitonsores pelves. Pallidus est in cinereo & flavo, & abstergit specula, & omne quod mundum ita esse debet. Omnis terra eligenda est, recens, mollis, non lapidosa, friabilis, quæ facile resolvitur.

Terra figula, est argilla vel creta.

Terra ampelitis, quasi vinaria seu pharmacitis nascitur in Seleucia Syriæ, laudabilis inprimis, nigra bitumini simillima, assulosa, carbones referens æquabili splendore, solvitur oleo: Vim habet dissipandi, & refrigerandi.

Terræ, in fodinis reperiuntur, quæ quoad colores argillæ sunt similes, sed sola siccitate, unde fiunt distinguuntur. Quædam est candida, quædam nigra, quę est nigitis quędam lutea, quæ est ochra, quędam pumicea, quædam purpurea, seu rubea, quæ est sandaracha, quędam est viridis, quę est chrysocolla, quędam est cinerea, quædam est cœrulea, Græcis hyanon, Latinis cœruleum.

T*erra Lemnia*, sic dicta, quia ex *Lemno* afferebatur. *Avicenna* terram sigillatam, & lutum sigillatum dicit, quia à Sacerdotibus *Dianæ* signabatur imagine *Dianæ*, in cujus tutela erat, vel Capræ, quæ Caprino sanguine miscebatur; Unde sphragida ar-

gos (id est) sigillum Capræ nominatur. Pro illa quidam hodie creta figulina signata utuntur, ut *Plutearius* monet. Deus homines ex terra ruffa creavit, è contra homo in terram solvitur, & terra illi contra venena, & morbos gravissimos pro antidoto est, & volunt illlam ipsam terram, *Lemniam* maximè conformem esse in temperamento humanæ naturæ quod etiam constat.

Est T*erra sigillata, Cæsariæ* Majestati, & candida, & rubea scorpione insignita, quæ ab ipso Imperatore confecta, viribus haud cedit terræ *Lemniæ* T*urcicæ*.

T*erra Eretriades*, *Diosc.* ponit duas species terræ. Albam & Cineritiam, quæ cum mollis sit, & trahitur per æramenta, refert lineam violaceam: & illa tum optima est. Vim astringendi, refrigerandi, molliendi, cava explendi, & sanguinolenta conglutinandi habere docet. *Plin. lib. 35. cap. 16.* laxatæ & paratæ.

T*erræ Chia*, Candida & crustosa, est similis terræ Samiæ tum forma tum virtute. Præcipue illa commendat colorem corporis, detergit in balneis pro nitro maxime cutim mulierum, hæc terra reperitur *Saxonia* multis locis.

T*erra Samia*, secundum *Diosc.* est duplex.

1. Candida levis, tangenti linguæ glutinis modo adhærescens, mollis, succosa, friabilis, cujusmodi est quam alii collyrion appellant.

2. Altera crustacea, cotis modo prædensa, uruntur & lavantur, ut Eretriades, viribus illis sunt vicinæ. Sistunt sanguinis rejectionis, fluxiones vulvæ, prosunt testium & mammarum inflammationibus & venenis, & ictibus serpentum. Ter-

Terra Selinusia, eandem habet naturam quam Chia & Samia, præcipue illa candida, quæ resplendet. Vel ut *Plin.* dicit lactei coloris, friabilis & celerrime delui more.

Terra Cimolia, Hujus terræ *Diosc.* ponit duo genera. Alia candida, alia ad puram inclinans. Optima vero quæ innatam pinguedinem habet, & tactu frigida sentitur. Vis est diluta, excutiendi, cohibendi, infrigidandi.

terra rubea, est bolus armenus. Aliquando Auripigmentum.

Terra fœtida, est Sulphur.

Terra foliata, est Mercurius.

Terræ genera, 41. enumerat, *Rul.* à *pag.* 468. ad *pag.* 470.

Terdine est valeriana. *Terdiola.*

Testudo, est spuma maris. Et Limax, anacium album & rubeum.

Thebayco, est Cuprum.

Themianthus, est aurum.

Thisma, Minerarum Venæ & progressio.

Tophi & pumices, quorum enumerat *Rul. pag.* 471. ad 473. 25. species. Vide *Pumex.*

Thyites, lapis est subviridis coloris, veluti Jaspis repertus in *Æthiopia*, de quo parum vel nihil apud scriptores constat.

Tin, tifatum, est Sulphur.

Tiletten, est lamina ferri.

Tapsaria, est aqua hordei. Ptisana.

Tinctura, est arcanum specificum cum essentia & qualitatibus formalibus etiam colorem rei ha-

bens, ut in sui similem naturam tingere possit. Hæc si optime elaborata est, in valde tenui perspicua substantia apparet, tanquam esset aër perspicuus & purus, at coloratus certo modo, colore perspicuitatem non prohibente. Itaque sine sedimento longo tempore durari potest. Neque tam elaborandi gratia petitur, quam efficaciter ad sui naturam immutandi, quantum dispositio rei patitur. Itaque in medicina plurium ad valetudinis restaurationem, & sanitatem firmendam adhibetur, ita ut ob validam virtutem etiam renovandi potestatem habere dicatur, cum omnia membra; sanguinem spiritum & calorem reddat, usu sui vegetum & valentem.

T*inctura*, est duplex. { Aperta, & Producta.

Aperta, est quæ in superficie, sponte naturæ se conspiciendam offert: qualis est frequens in mineralibus.

T*inctura Producta* est, Quæ à centro ad superficiem producitur & extrahitur, In plerisque enim aliis in occulto recessu calor virtusque est, quod alias dicunt in potentia esse, unde per exaltationum modos est producenda antequam extrahatur. Nobilissimæ hic sunt tincturæ metallorum, quædam etiam in vegetabilium censu reperiuntur.

T*itanos*, est calx ex gypso.

T*opazion*, dicitur ab Insula maris rubri nebulosa, & ex hac Insula *Plin. lib. 37. cap. 8.* refertus hanc gemmam primùm allatam fuisse *Berenicæ* reginæ *Ægypti. Albertus*, & *Evax*, item & alii unam ejus speciem similem dicunt vim illis inesse contra libidines

nes, & reddere eos homines castos, & animatos.

T*rapha*, est Capsa.

T*ricor*, est aurum.

T*rigias*, est Tartarum, trigia, id est fæx.

T*enacitas* glutinis, est resina mineralis, ut resina pini est abietis, terebinthina laricis.

T*erra auri*, est lythargyrium aureum.

T*erra argenti*, lithargyrium argenteum.

T*erra fidelis*, est argentum, quod alias terra est cœlestis, & cœlum terrestre, pro luna si sumatur argentum, qua etiam ratione dici posset argentum cœleste luna.

T*erra hispanica*, est vitriolum.

T*inkar*, est borax. Capistrum auri.

T*inctura* dicitur, quod colore suo penetrat & tingit alia corpora, ut crocus in aquam injectus.

T*hamatica*, dicitur ars per quam inventæ sunt machinarum operationes aëre, vel aqua motæ.

T*hapneus*, est medicina munda & repurgata.

T*hisma*, est minerarum ductus, aut venæ subterraneæ.

T*oruscula* dicitur gutta, ut toruscula pini, pro resinæ gutta ex pino vel abiete, toto pro parte sumpto.

T*urba magna*, est astrorum firmamenti cœli innumera multitudo. Est etiam præsagium quod fit ex omnibus, quæ continet inferior elementorum quadruplex mundus.

T*urbit minerale*, dicitur mercurius absque ullo corrosivo in dulcedinem præcipitatus.

T*rachsat*, est metallum in sua minera adhuc existens.

T*rarames*, umbrarum ſunt & ſpectrorum inviſibiles, auditæ tamen, actiones.

T*rifertes*, dicuntur ſpiritus ignem inhabitantes.

T*rigonum*, eſt ſpirituum aſtrorum tranſmutatio quadruplex, juxta numerum elementorum quatuor. Unumquodque regit ac durat ducentos annos. Ut quum trigonum igneum incipit ſuperni Planetæ ſuam conjunctionem ſemper habent in igneo ſigno, donec trigonum hoc durabit, ſic de reliquis.

T*ronus* & T*ronoſſa*, dicitur cœleſtis ros ex aëre natus omnium dulciſſima ſpecies mannæ, denſa, tenax, & albiſſima præ cæteris, ex mercurio regionis mediæ generata, & ſeparata prorſum ab omni ſulphure & ſale, vere & æſtate decidit, maneque reperitur foliis arborum adhærens ut alia manna.

T*ruphat*, eſt occulta virtus minerarum, quæ quodque metallum cogit ac promovet in ſuum eſſe prædeſtinatum.

T*ranſudatio*, eſt ſi in diſtillatione deſcenſoria eſſentia proleſtata tranſudat, guttatimque in receptaculum defertur, calore ſupra admoto. Focus enim ſupra eſt circa erga ſtaculum, unde igni circulari agi dicitur. Furno fit deſcenſorio, balneo deſcenſorio, arena deſcenſoria, & ſimili arte.

T*ripes* ferreus vas eſt, aliud vas materiam calefaciendam continens, recipiens ex ferro fabrefactum.

T*ritorium*; (vulgo infundibulum) eſt vas tranſmittens in ſuperficie latum, & paulatim acuatum, cum manubrio annexo formatum.

T*umbil*, eſt terra.

T*umbaba*, T*impabar*, eſt ſulphur vivum.

T*urpes*

Turpethum, est coagulum specificum fixum, quocirca etiam abstractis impuritatibus, & indomita volatilitate segregatis, in imo vasorum consistit, & paratur maximè ex mineralibus, quorum essentia, & vis specifica potissimum est in parte constante, aut saltem ut usibus artificiosis accommodata sit, in hanc formam redigitur. Vox Turpethi ex Arabum sermone, quo seu corticem herbæ ferulaceæ, seu radicem signant (quanquam postea medicinæ ex genere tithymallorum simili sit accommodata) in chymiam irrepsit propter conformem fortassis effectum, qui deprehensus est in Mercurio certis modis in arcanum redacto. Itaque ne quis vegitabile Turbith intelligeret, adjecerunt Minerale.

V.

V*Egetabilia*, sunt viridantia radicem in terra defixam habentia truncum & ramos in aëre, ut sunt heræ, plantæ, & arbores.

Verto, est quarta pars libræ.

Viltro Philosophorum, est alembicus, absolute tamen positum, est manica lanea in modum hypocraticæ, vel ut lingula per quam liquores clarificantur.

Vinum correctum, est alcool vini.

Vinum essatum, est quod herbarum vires attraxit, vel aliorum quibus affusum fuit.

Viriditas salis, est liquor aut oleum ejus viride.

Viscalcus, est viscus ramosus arboribus innascens, ut viscus quercinus, malorum, *&c.*

Viscus propriè, est { Pix decocta ex cimis, vel Locustis arborum. }

Viscus secundæ generationis, est cruor qui descendit à salibus.

Visio, dicitur supernaturalis spirituum apparitio, hominum oculis quodammodo conspicua.

Vitriolum liquefactum, aut vitriolatum, est vitriolum ex minera tractum, & liquidum, quod coagulari nequit amplius, vel à minera æris, tractum calcanthum.

Vitriolum novum est vitriolum album.

V*itriolum Romanum*, est quod maximè viret, ut attramentum viride.

Volans, *&* *Vnquasi*, } Est argentum vivum.

Valrat. *Vlcac*, } Est folium.

Vapor, fumus.

Vas crudum, est novum.

Vas minus, quo res fossiles extrahuntur, *Robel.* dicitur.

Vas metallicum, ex metallo factum, inservit subtiliationi vel fusioni.

Subtilationi inserviens, est { Ahenum, vel Vesica. }

Vasa fusoria, sunt materiam ipsam capientia, quo-

quorum administra ope mineralia funduntur, ut catillus cinereus, & crucibulum.

Vehiculum, est liquor, vel spiritus, in quo oleà, & arcana chymica, ad gratiorem gustum, vel faciliorem exhibitionem ægris præbentur.

Vena, } Est verbena.
Veneris,

Venas corio undare, & venam aperire.

Venam, qua parte abundat metallo, luto oblinire, vel terris, saxis, assere, palo tegere.

Vener, est Mercurius.

Venenum, Gifft, Mercurii lapis.

Venus, } Est Cuprum.
Murpur,

Venter equi, est fimus equinus.

Ventus albus, est Mercurius.

Ventas rubeus est auripigmentum rubeum.

Ventus Citrinus, est Sulphur.

Venti, sunt spiritus.

Vermicylum, est { Elixir, seu Tinctura.

Vermilion, est { Cinobrium, vel Minium.

Vernece, est Vernix guttosa.

Vlrach, est sanguis Draconis.

Vesica, est vas metallicum ex cupro in forma vesicæ vel ovi, duorum aut trium pedum altitudinis, & convenientis latidudinis formatum, circa vestigium apertum, ut intra sinum suum convenientem

alembicum recipere possit, qui adeo cum orificio vesicæ quadrare debet, ut tam aptè invicem concludi possint, ne minimum inde exspirare queat. Impositum capitellum è suo vertice canalem, duorum aut trium pedum altitudinis emittere debet, qui in summitate aliud capitellum ab aheno aliquo semper frigidam continente, qua spiritus in alembicum elevari, refrigefieri, & condensari possint, circundatum sustinent. Ex hoc capitello, epistomium, seu canalis procedit, qui vapores condensatos guttatim in vas suppositum deducit.

Hujus V*esicæ* usus, in vegetabilibus non est negligendus.

V*iride æris*,
V*iride Græcum*, } Est ærugo æris.
V*el Hispanicum*,

V*itrum*, *vitri* 5. genera sunt.

1. Ex *vitris Europæis*, præstantissima sunt quæ Veneta appellantur, & comparantur Chrystallo.

2. V*itra Asiatica*, fuerunt pretiosissima Sareptana, appellata Sidonia, comparata fuerunt Electro.

3. Recrementa *vitri*, in candido viridia.

4. Recrementa *vitri* rubentia.

5. V*itrum*, quo tinguntur Metalla.

V*itrificatio*, est combustio, calces, & cineres in transparens vitrum convertens.

V*itri fel*, } Germ. Glasgall.
Spuma vitri.

V*itrum nigrum*, Smalta.

V*mbilicus Veneris*, Lapis est seu gemma, coloris interdum rubei aut candidi, aut purpurei. Dicitur *umbili-*

umbilicus Veneris, quia ab altero ejus latere, cum sit plana ab altero, quo elevatur, duabus lineis, (veluti in domunculis cochlearum) ventrem rotundum quasi pomum, & *umbilicum* formosæ puellæ refert. Verum Germani magis respicientes ad formam ejus, quam refert à latere elevato prope modum fabæ magnæ, deinde ad patriam ubi reperitur, vocant eam quasi fabam maris; quia reperitur in cochleis ad mare, in littoribus. Dicitur conciliare gratiam puellis, & plurimùm facere ad formam, & amorem, & ad morbos puellarum.

V*ngosa*, sunt hominum pecuduinque excrementa.

V*ngula*, Morbus oculi, clavus.

V*nguentum Croceum*, est Elixir.

V*rina puerorum*, est mercurius.

V*sfida*, est Scoria auri.

V*rsub*,
V*srub*, } Est Saturnus.
V*zurup*,

V*va quercina*, Veteribus ignota fuit, res magni momenti. Est autem concretitium quiddam in forma uvæ, ad radices quercuum sub terra tempore veris, ex humore radicum forsitan superfluo: saporis omnino stiptici, colore foras purpureo, intus candido, & quasi lactifero. In æstate uva illa perit, & quasi fit lignea. Tempore ergo veris colligi debet ad radices quercuum, & umbrâ siccari, & deinde pulverisari. Illo pulvere nihil est præsentius in dysenteria, & in omni sanguinis, fluxu. *Ruland.* affirmat se aliquos sanasse ægros dysentericos cum illa unica uva quercina.

V*va*

Vuæ Hermetis, { Diſtillatio, Solutio, Sublimatio, Calcinatio, Fixatio.

V*enus*, eſt morbus Gallicus. *Par. lib.* de Chyrug. magna folio, 463. *pag.2.* S. V*iti morbus* deſcribitur à *Parac.* tomo, 2. *pag.* 360.

V*itrioli*, albi præparatio ad oculorum vitia. *Para.* de præparationibus, *pag.* 655.

V*olatile*, dicitur in genere leviſſima quævis & facile ſurſum lata materia, ut cinis, pulvis, & ſimilia.

V*omitivum*, dicitur omne medicamentum, quod ſurſum pellens per vomitiones purgat.

V*ulcanii*, *vel* V*ulcanici*, dicuntur operarii vel artifices ſemper circum ignem verſantes cudendo, liquefaciendóque.

V*lcus æſtiomenum*, eſt cancroſum apoſtema depaſcens.

V*liſſipona*, eſt herba ſerpentaria, præſtantiſſima ad colicam.

V*mbragines*, dicuntur pygmæi.

V*mbratiles*, *ant umbratilia*, corpora tranſmutata ſunt in hominum conſpectum ab aſtris, & ſuis aſcendentibus occultis oblata, quæ non ſecus atque lemures apparent oculis, idque per magicam virtutem & efficaciam.

V*ndæ*, *vel* V*ndena*, dicuntur homines aërei, terrenique ſpiritus.

V*ndoſa*, dicuntur quorumvis animalium excrementa.

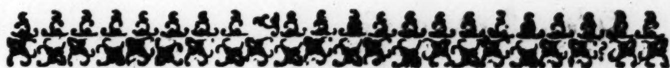
Venitas

Vnitas Trithemii, est ternarii in unionem reductio per abjectionen binarii, estque supernaturalis & spagyrica: Fundamentum abstrusarum rerum indaginis. Hac posteriore Philosophiæ parte, fit transitus ad priorem, per medium Philosophiæ moralis.

Vrina, est sal resolutum, generatum in hepate, per suum emunctorium ut superfluum excrementum salis à natura pulsum.

Vrina vini, est acetum, usurpatur pro hominis urina vinum assiduo bibentis.

VZifur, diciturcinabaris. Etiam *Vritur*, & *Vzifar*.

W.

WAmas, *Warnas*, } Est acetum Philosophorum.

Wismat, *Wismadt*, } Est Leprosum non tractabile, vel malleabile, rude stannum.

X.

XEnechtum, est præservativum externum contra pestem collo appensum, ut argentum vivum avelanæ conclusum, & similia.

Xeni

Xeni nephidei sunt spiritus, quibus jucundum est, atque pro deliciis habeat delitescentis naturæ proprietates occultas hominibus aperire, quibus etiam est concessum

Xisinum, *seu* *Xissium*, } Dicitur acetum.

Xenechtum, alii prima virginis menstrua intelligunt.

Xenechdon Paracelso, est tabella arsenici, seu arsenicum contra pestem, quamvis ista compositio non solum habeat arsenicum, sed etiam rubetas, dictamnum & alia. V*anhelmont* vocat amuletum hoc, *Zenexton*.

Xiston, est ærugo rasa.

Y.

YArin, *Yaria*, *Iaria*, } Est flos æris.

Ydrargyros, est argentum vivum.

Yelion, *Yalus*, } Est Vitrum.

Yomo, *Yos*, *Yn*, } Est viride æris.

Ygropisos, est { Bitumen, vel Pix liquida.

Yridis,

Yridis, vel *Yride*, Est auripigmentum.

Yris, Ferrum.

Yxir, est bona medicina.

Ysir, est pulvis.

Yrcus, *Lagides*, *Dasypus*, Est cuniculus masculus, cujus sanguine vitra mo'lescere putantur, & etiam silices, modo rebus diaphoreticis impastetur quod ab imperitis, falso hyrco sanguini ascribitur.

Z.

ZAibar, est Mercurius.

Zaidir, est Venus, aut Viride æris.

Zephena, circuli sunt extremitatum labiorum in auribus.

Zerna, dicitur impetigo ulcerata.

Zinck, est metallica marcasita, & mixtura quædam naturalis ex quatuor metallis immaturis, cuprea potissimum apparet.

Ziniar, est viride æris.

Zonneiti, sunt gnomorum corpora phantastica.

Zuitter

Zuitter, *vel* *Zytter*, } Est marcasita.

Zafran, est crocus hortulanus.

Zafran, { Est Ochra, vel Ocrea.

Zaocel, est Taxus.

Zaibac, *Zaibuch*, *Zaibar*, *Zeida*, } Est argentum vivum.

Zauhiron, est crocus orientalis.

Zaras, est aurum.

Zarfu, est Stannum.

Zandick, est aqua foliata.

Zarnich, *Zarnec*, *Zarneck*, } Est auripigmentum.

Zatanea, *Zuccar*, *Zuccaria*, } Est flos agni casti.

Zebeb, *&* *Chara*, } Est stercus.

Zebd, est butyrum.

Zub, *&* *Zubd*, } Est butyrum crudum.

Zec, est dragacanthum.

Zeser, est pix.

Zegi

Zegi, }
Zet, } Est vitriolum.
Zezi. }

Zeherech, } Est flos æris.
Alchas, }

Zeitrabra, est fluxile.

Zemech, est lapis lazuli.

Zengifur, } est Cinobrium.
Zemasarum, }

Zingar, }
Zimar, } Est viride æris, vel flos æris.
Zynser, }

Zericum, est arsenicum.

Zerifari, est aqua Casei.

Ziniat, est fermentum.

Zoroba, est vitriolum.

Zimar, Philosophicum.

Zenexton, præservativum contra pestem. Inservit duntaxat ut necet, & annihilet specificum virus quod tam in aëre externo, quàm intus in Archeo est conceptum, per modum antidoti contra venenum receptum. *Vanhelmont, pag. 152. 153.*

Operæ pretium judicavi *Zenechto Paracelsi*, annectere judicium Doctoris *Francisci Herring*, Medici doctissimi, circa gestationem amuletorum in ejus propriis verbis. Mea sententia est has Arsenici placentas, circa regionem cordis gestatas, nihilo-minus efficiunt, quam præservationem gestatorum, imo potius pernitiosæ & nocivæ sunt gerentibus, & hanc sententiam confirmat opinionibus & judiciis aliorum medicorum.

Gerardus Columbus M. D. affirmat se sæpius observasse hujusmodi placentarum gestatores, super salefactionem corporum incidisse in subitaneas Lypothimias, Syncopen, & alia formidolosa accidentia, quę non desierunt, donec sacculi vel placentę fuissent remoti; & etiam observasse alios licet non in instanti, brevi tamen tempusculo, post in malignas, & pestilentiales febres incidisse, à quibus mortem obierunt.

Franciscus Alphanus, Medicus Salernitanus, affirmat se vidisse arsenici in sacculo gestatorem, pilæ palmariæ certatióne se minus calefacientem, morte subitanea periisse.

Matthæus Hessus, refert etiam se cognovisse multos qui licet argentum vivum avellanâ conclusum, collo appensum portaverint, nihilominus pestę objerunt, licet agyrtæ amuletorum istorum gestatores sospites & incolumes reddere sese juramento astrinxerunt.

Legimus etiam *Theophrastum*, magnum(non sine causa) Periclem haud sanæ mentis judicasse, quoniam amuleta gestasset.

Et ipse *Franciscus Herringius*, affirmat se vidisse multos *Londini* in thoracibus fœda cava habuisse foramina, ex gestatione illarum placentarum.

Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico ante omissa, ad finem hujus Libri adjunxi.

Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico ante omissa, ad finem hujus Libri adjunxi.

ALchahest Martini Rulandi, Michaëlis Toxitis, & *Theophrasti Paracelsi*, & *Altahest Baptistæ Vanhelmont*, eorum singulis descriptionibus mihi videtur esse unum & idem.

A *Martino Rulando*, sic describitur.

Alchahest, Mercurius dicitur præparatus: nonnulli volunt esse tartarum; (persuasi uti judico ex verbis de *Baptista Vanhelmont*, qui sic scribit in *pag. 118.* de febribus. Discite Medentes dissolvens aliquod quod sit homogeneum immutabile, dissolvens sua objecta in materiam primam liquidam, & nacti eritis intimas rerum essentias. Quod si ad istud ignis arcanum non pertingatis, discite salem tartari reddere volatilem, ut hujus medio vestras dissolutiones perficiatis.) Mens tamen authoris facili deprehenditur à præparationis ejus descriptione.

A *Michaële Toxite*, sic describitur, *Alchahest*.

Est Mercurius præparatus in medicinam hepatis: & refert nos ad *Paracelsi* librum de viribus membrorum principalium, ubi A *Theophrasto Paracelso* sic describitur.

Est liquor *Alchahest*, magnæ virtutis in hepate, ad

ad custodiendum illud ab hydrope, & omnibus ejus speciebus, quæ ex hepate veniunt, proceditur autem sic: *Alchahest* post suam coagulationem resolvatur, & postea coaguletur in formam transmutatam, ut processus ipsius est per congelationē & resolutionem; quod si sui simile uniat, tum est medicina hepatis super omnes alias medicinas: & etiamsi hepar jam esset fractum, ipse est loco hepatis, ac si nunquam fractum fuisset. Quare vobis Medicis summopere opus est, ut hanc medicinam experientia discatis, & ut sciatis præparationem *Alchahest*, propter multos morbos, qui ex hepate descendunt, ut illos avertatis. *Paracels.* Et inde mittit lectorem, pro præparatione *Alchahest*, Mercurii ad tabulam *lib.* quart. de gradibus, ad *cap.* septimum, ubi sub titulo Hepatis vocat hunc liquorem mysterium Mercurii. Hactenus *Paracelsus.* A *Baptista Vanhelmont* sic describitur, *Alchahest* sub nomine *Alchahest.*

Liquor *Alcahest Paracelsi* omne corpus visibile resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate; De hoc ajunt *Chymici*, vulgus cremat per ignem, nos per aquam, V*anhelmont*, Et in *lib. 2.* de natura rerum *cap. 3. pag. 482.* vacatur *Mercurius præparatus pro hepate.*

Idem *Alchahest Paracelsi* cuncta naturæ corpora penetrat & subtiliando transmutat, V*anhelmont.*

Ex quibus apparet, quod in hoc, hi omnes authores nominati consentiunt & concludunt quod.

Alchahest, seu *Alcahest* } Est Mercurius præparatus pro medicina contra morbos hepatis.

Et

Et expreſſis verbis à *Theophraſto Paracelſo*, & à *Baptiſta Vanhelmont*, vocatur liquor, ſed hæc pro præſenti ſufficiant; Et ſecundùm hunc primum guſtum, me ſilentem, aut ulterius loquentem Lector audiat.

Ænigma, eſt Involucrum allegoricum verbum, ſeu oratio obſcura rem totam quam ſignificat ambagibus tegens. Antiqui ſolebant arcana ſua ſub ænigmatibus, hieroglyphicis, & involucris tegere: ut nulli niſi filii artis ea intelligerent. Et Medici etiam his aliquando utuntur, *e.g.* Recipe adipem infantis deformis, & lachrymam vitis *Dionyſiacæ* pulveriſatæ, Miſce. Per infantem deformem urſam intelligunt, & per lachrymam vitis *Dionyſiacæ*, gummi hederæ. Alterum ſolummodo adjiciam. Recipe ſpheræ Microcoſmi pulveriſatæ, & pæoniæ planetariæ maſc. pulveriſatæ. Miſce, per ſphæram Miſcrocoſmi intelligunt cranium humanum præparatum, (nam nec carnii humani, nec cornu cervini uſtio mihi arridet) & per pæoniam maſc. planetariam intelligunt pæoniam collectam Sole, & Luna in Leone exiſtente poſt plenilunium.

Chybur, eſt Sulphur, *Paracelſus* refert melius nihil valere ad pulmonem quam *Chybur* hoc modo præparatum, *pag. 488.* in *lib.* de natura rerum. Miſceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter ſublimetur, hoc *Chybur*, da ægroto quod avertit omnes defectus pulmonis, eúmque integrum, & abſque omnibus morbis conſervat. Eſtque balſamus pulmonis, & pectoris, neque ſimile arcanum in viribus rerum quærendum eſt: neque in nullo majus arcanum latet ad pulmonem, quam in ſolo *Chybur*.

Caliditatem, tollunt hæc quæ ſequuntur,
- Opiata,
- Anodina,
- Stiptica,
- Laxativa,
- Acetoſa,

Frigiditatem tollunt
- Pontica,
- Amara,
- Cicatriſantia,
- Corroſiva,
- Abſterſiva,
- Laxativa,

In quolibet Confortativo, non eſt curandum, calida ne res ſit, an frigida. ſed vis arcani conſideranda eſt.

Cerebrum, eſt radix omnium ligamentorum, cor membrorum, hepar ſanguinis, proinde principalia conſerva, & minora ab his proficiſcentia conſervaſti. Membra enim principalia non per ſe, ſed per accidens quiddam patiuntur, aufer ergo accidens, & ſanabis ægrotum.

Si vitam conſervare velis, non ſolum cor in eſſe ſuo conſerves, ſed etiam cerebrum, hepar & pulmonem, reliquumque quidvis in eſſe ſuo. Nam quamvis cor ſit centrum ipſius corporis atque radix, quodlibet attamen membrum principale deſtructum affert mortem.

Gelutta, *ſeu* *Geluta*, } Eſt herba Carlina.

Gelutta, & *Meliſſa*, dicuntur à *Paracelſo*, in libro ejus de vita longa, renovare & transferre morbum, ſine

ſine omni virtute gradum in reparationem videlicet & renovationem priſtinæ juventutis.

Guajacum lignum, vero lignum hebenum eſt *Paracelſ.*

Gradus rerum quatuor ſunt juxta ordines matricum.

Nam quæ ex terra, primi ſunt gradus.

Quæ ex aëre, ſecundi ſunt gradus.

Quæ ex aqua tertii

Et ex igne quarti gradus ſunt.

Porro qua virtute ſingulo gradu ſeorſim aliud alio vincitur, punctorum eſt, & non graduum.

In primo gradu neque nocent, neque juvant res quælibet.

Elixir, eſt Medicina fermentata de ſeptem metallis.

Humores, non eſt quiſpiam hominum dicendus Melancholicus, Phlegmaticus, Colericus, Sanguineus abſolutè: nam ſanguineus eſt omnis homo, cum ſanguis pars corporis. Quapropter dici debet, aut Mercurius, aut Sulphureus, aut Salſus à prædominatione. Proinde Notabis, ut quod *Galeniſtæ Choleram*, tu ſulphur rubeum dicito, quod illi phlegma, tu ſulphur album cum ſalibus reſolutis, & quod Melancholicum dicunt, tu Mercurialem humorem dicito, porro quod ipſi ſanguinem purgare dicunt falſum eſt, ſed per ea pharmaca purgant naturam ſalis de Alumine, & magalia genera, *Para.*

Laxativum,
Quodlibet, } in ſe duo habet mala.
Laxativum,

Alterum quod debilitat.

Alterum quod plerumque plus secum evacuat, qum par est.

Ea igitur utenda sunt cum magna cautione, vel præcauenda.

In primo gradu non est opus confortatione contra debilitationem laxativi.

In secundo gradu conforta cum cinamomo, gyryophitis, zedoaria, calamo aromatico, & similibus.

In tertio gradu per nucem moscatam, folium Indi, grana Juniperi.

In quarto gradu, per terram sigillatam, corallum album & rubrum, carabe, sericum crudum, os de corde Cervi & similibus.

Ut autem magis laxativum, utere anodinis & narcoticis.

Epilathera, id est particularis.

Epilathera, ad hunc modum debet considerari: quod in omnium minutissima quaque gutta, anatomia microcosmi consistat: Quilibet enim Spagyricus gradus, virtutis suæ tinctura est: & cuilibet Medico intelligendum venit in unaquaque gutta, quotquot etiam sunt, tot etiam esse integras anatomias, ut in Microcosmo, & in elementatis.

Magale, est Magalium genus, quicquid fit ex mineralibus quod ex oleitate consistere potest, proinde pars quælibet corporis, non purgando sed mundando curatur.

Omne Metallum, est Mercurius coagulatus.

Nectar, est Confectio albuminis ovorum.

Laruscus, id est auricula Muris.

Halereon, juxta Hermetem, vera Aquila est, *Paracels.*

Nul-

Nullo utaris superfluo in receptis: nam quo plura conveniunt in receptis simplicia, vel composita, eo indoctior Medicus præscribens censetur: nam nullum receptum ultra sex simplicia in se habere universaliter debet. *Paracelſ.* de gradibus.

Pæonia, recte collecta & præparata, est arcanum Epilepsiæ *Para.*

Qualitas, apud Spagyros, est omne id quod membrum quodvis principale defendit, ut in cerebro inter piam matrem, & ipsum cerebrum.

Lunaria, *vel* *Cerebella.* } Sunt conservantia cerebrum, unde omnis herba confortans cerebrum hoc nomine vocari potest. *Para.*

Lillium Paracelſi, pro tinctura antimonii reponatur vera compositio Lilii Paracelsi ex libro de vita longa, quæ tandem ad tincturam inde extrahendam, multum operæ conferre potest: Et est diaphoreticum & hydroticum insigne, & magnarum virium: & exhibetur ad quoslibet morbos, à granis duobus ad quinque vel sex, in vino vel in aqua cordiali: Quod si hæc tinctura Antimonii deinceps per multa cohobia menstruo aliquo idoneo, in nobilissimam essentiam exaltetur, contracturam in primis ex podagra, in articulis externis causatam, fœliciter curat, si observatis observandis, ad diætam legitimam pertinentibus, & corpus mundificantibus, quotidie, aut alternis diebus, gutta una de tinctura exaltata cum vehiculo appropriato, in aurora exhibeatur, & sudor vel in lecto, vel in Laconico procuretur (quod in declinatione contracturæ fieri debet & sic contractura nulla arthritica resistit. Hujus

tincturæ

tincturæ Antimonii compositionem *Beguinus fol.* *425.* docet.

Spiritus vitæ, est spiritus qui versatur in omnibus partibus corporis, quomodocunque versenter; & omnia membra sive sint nobilia, sive non, unicum habent spiritum vitæ, cujus est eadem in omnibus virtus, vis, & operatio, unde omnia membra vivunt. Et in nobis vitæ spiritus vivit in forma fumi, ratione secundæ generationis, quæ fit post primam naturam. *Paracels.*

Septem, In igne sunt septem planetæ, in aqua septem metalla, in terra septem herbæ, in aëre septem sunt tereniabin, & in animalibus septem sunt principalia membra. *Para.*

Terra sancta, Martinus Rulandus Pater vocat crocum metallorum terram sanctam. *Beguinus pag. 292.*

Terra vitrioli dulcis, est salis Colcotharis per calcinationem reductio ad dulcedinem, eluendo ejus salsedinem, *Beguinus, pag. 374.*

Tinctura, aut Sulphur Narcoticum vitrioli, est Insigne anodynum reliquis omnibus meritò anteferẽdum; quod *Paracelsus* summopere commendat, & magni æstimat. Describitur apud *Beguinum pag. 431.*

V*itrioli Liquor*, est arcanum optimum in morbo caduco.

Liquor V*itrioli*, optimum est in felle, & est oleum de Colcothar.

V*itriolum Romanum, Beguinus* scribi Cyprium & Romanum meritò suspecta esse debent, quod sint fere adultera, sophisticata, varia, diversorum colorum, formarum, & virtutum; & quod Romæ nullum foditur.

Con-

Conclusio Operis.

HOc fasciculo quicquid de *Paracelsi* scriptis, vel ex aliis authoribus, ejus tramitem sectantibus, pro mei exigui temporis spatio, & exili ingenio, mutuo collegi, ut non semper opus sit ad quoslibet authoris libros recurrere, sed ubique locorum ad manum habens, & quocunque iveris, tecum hac parvam congeriem deferre queas. Lege & evolve in otiosis horis, in otio negotium & oblectamentum tibi invenies, nec tibi conquerendi ansa in posterum dabitur de obscuritate rerum & verborum, nam quæ variis locis dispersa, & interserta fuerunt, in unum ex multis, ita redegi, ut singula singulis comparata, unum alterum exponat. Sed hic admonitum Lectorem velimne, voces peregrinas, passim occurrentes, aliter quam definitæ & descriptæ sunt, interpretetur. Nam si ad Græcam phrasim (cui consonare quodammodo videntur) exponat, toto cœlo ab authoris sententia aberrabit. Et quia Græcorum

rum & infidelium errores, ab his universim dispersos reprehendit, eorum Sectatores *Paracelsum* Sophisticis suis argumentationibus infidelem reddere conantur, & quasi impium, sacrilegum, minus prudentem, ardelionem, hæreticum accusant; Sed hi invidi & buccati, ex libro illo *Gerardi Dornei*, quem de luce naturæ inscripsit, hisce calumniis facile responsum ferant. Sed nimis acriter excitavit priscorum Græcorum discipulos, illorum coryphæos pseudo-medicos, & erroneos vocando, hæccine sunt duriora illa quibus perforati & transfixi? Sed tam pertinaciter in verba magistrorum jurarint, ut nihil quod non ex eorum ore prolatum est, sapiat, nec ex eorum fontibus depromptum: adeo studiose, & de industria veritati reluctari malint, quam præceptorum errorem manifestum confiteri; & uti equi conductitii è communi via, licèt tutior, facilior, & magis expedita vobis monstrabitur, deflectere recusatis. Veremini sane ea retractare, quæ per totam vitam professi fuistis, veteri adagio, opinione nimis adhærentes,

Fumus patrum, non patria, luculentior igne alieno.

Fatentur

Fatentur Paracelsum excellentissimum fuisse medicamentorum purgatorem, uti qui probè novit, metallicas, & vegetabiles virtutes relictis fœcibus, (separando pura ab impuris) elicere; non suos, cum Græcis, edocens discipulos ut res una cum corruptis corporibus, non aliter quàm alimenta, in sua medicina devorare; uti nullum esset discrimen inter Medicum & coquum. Et hac ratione multis parasangis antecellit *Peracelsus Galenum* quod ille tenero cibo & potu solidum corpus ægri nutriat; ille verò contra duorum metallorum virtutibus extractis, spiritus vitæ raros instauret & refocillet. In summa, Græci sibi ipsis totum munus, & officium adscripserunt, naturæ nihil. *Paracelsus* verò hoc omne tribuit naturæ, & Medicum, hujus Ministrum facit, quo fundamento innitens. adversariorum innocuos, licet violentes impetus, non solum non reformidat, sed vilipendit.

FINIS.